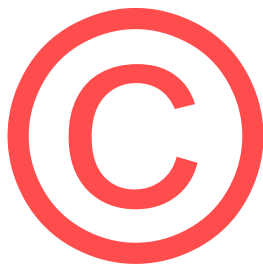

TER INZAGE © Abraxas | Zuider-Amstel 2020

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

2021

inzage-exemplaar

Tijdsbeeld

In de laatste acht eeuwen vóór onze jaartelling zijn er impulsen geweest die de wereld blijvend hebben beïnvloed. In de 18e eeuw v.c. regeert in Babylon koning Hammoerabi. Deze stelt voor het eerst in de geschiedenis regels op om machtsmisbruik door leiders te voorkomen. Het zijn regels voor de behandeling van slaven, bescherming van eigendom en aanwijzingen voor de rechtspraak. Zijn religieus-humanistische waarden stonden aan de basis van de welvarende ontwikkeling van zijn land. In Israël traden profeten op die een universeel monotheïsme doceerden en in Griekenland ontwaakte een hoger type van godsdienst. In het oude India ontstond het brahmanisme, in China brak de tijd aan waarin Confucius verklaart dat de mensen vriendschappelijk en rechtvaardig met elkaar om moeten gaan. In India pleit de Boeddha voor een samenleving waarin compassie en vrede centraal staan.

Bij de Perzen is er de werkzaamheid van Zarathoestra. Deze vervlogen tijden zijn onder het zand van de woestijn geconserveerd en spreken boekdelen: de hervormingen in het machtige Babylonisch-Assyrische Rijk – opdoemend door de sluier van demonisme en polytheïsme – brachten een cultuur voort van een zeldzame zuiverheid en kracht, verheven religieus gevoel, en een gemeenschap met universele waarden die tot de dag van vandaag hun actualiteit hebben behouden.

George Clason belicht in zijn boek ter lering ende vermaeck de praktische kant van hun succesformule waarvan de grondslag was gelegd door koning Hammoerabi.

Een krappe beurs is makkelijker te verhelpen dan te verdragen.

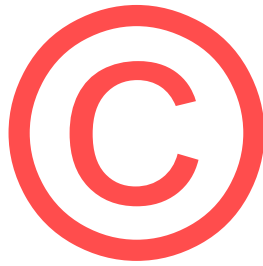
Je toekomst ligt voor je als een weg naar de verte. Langs die weg liggen ambities die je wilt bereiken en verlangens die je wilt bevredigen.

Om dit te vervullen moet je succesvol zijn. Gebruik de financiële principes die uitgelegd worden op de volgende bladzijden. Laten ze je weg leiden van de beperkingen van een krappe beurs naar dat vollere, gelukkiger leven dat een gevulde portemonnee mogelijk maakt.

Net als de wet van de zwaartekracht zijn de principes universeel en on-veranderlijk. Mogen deze principes je bewijzen, zoals ze dit al voor zoveel anderen hebben gedaan, dat ze de sleutel bevatten voor een goed gevulde portemonnee, een hoger banksaldo en een tot vreugde stemmende financiële vooruitgang?

KIJK,
GELD IS ER OVERVLOEDIG VOOR IEDEREEN
VOOR WIE DEZE EENVOUDIGE REGELS
– VOOR HET VERKRIJGEN ERVAN –
GEEN GEHEIMEN HEBBEN.

2021

2021

George Clason

De rijkste man
van Babylon

Zeven gouden regels voor welvaart en welzijn

2021

ABRAXAS – ZUIDER-AMSTEL 2020

inzage-exemplaar

OORSPRONKELIJKE TITEL

The Richest Man in Babylon, Hawthorn Books, Inc., New York 1926

BASISVERTALING Elisabeth Sieburgh & Ralphien Boissevain

EINDREDACTIE Daniël Mok

ILLUSTRATIE OMSLAG Anja Eijgenraam

EERSTE DRUK Nederlandse Boekenclub, 's-Gravenhage 1969

TWEEDE DRUK Nieuwezijds, Amsterdam 1999; DERDE DRUK 2007

VIJFDE DRUK Olive Press, Amsterdam 2012

VIJFDE DRUK Olive Press, Zuider-Amstel 2015

ZESDE HERZIENE DRUK Abraxas, Zuider-Amstel 2016

ZEVENDE DRUK Abraxas, Zuider-Amstel 2018

ACHTSTE DRUK Abraxas, Zuider-Amstel 2020

NEGENDE HERZIENE DRUK Abraxas, Zuider-Amstel 2020

Copyright © 2002 Penguin Books / G. P. Putnam's Sons, New York

Copyright © 2015, 2020 Uitgeverij Abraxas, Zuider-Amstel

2021

NUR 781

ISBN 978-90-79133-21-5

EAN 9789079133215

Inhoud

Voorwoord door de schrijver	IX
Inleiding bij de Nederlandse vertaling	XI
1 De man die naar goud hunkerde	13
2 De rijkste man van Babylon	21
3 Zeven remedies tegen een krappe beurs	35
1. Begin met je portemonnee te spekken	39
2. Beheers je uitgaven	41
3. Vermeerder je geld	44
4. Bescherm wat waardevol is tegen verlies	46
5. Maak van uw woning een rendabele investering	48
6. Verzeker je van toekomstige inkomsten	49
7. Verhoog je verdienvermogen	52
4 Vind Vrouwe Fortuna	57
5 De vijf wetten van het goud	73
6 De financier van Babylon	89
7 De muren van Babylon	105
8 De kamelenhandelaar van Babylon	111
9 Vijf Soemerische kleitabletten	125
10 De gelukkigste man van Babylon	139
Historische schets van Babylon	161
De wijsheid van Babylon gaat nooit verloren	169
Over de auteur en zijn boek Verantwoording	171
Bijlagen	173

'OUR PROSPERITY as a nation depends upon the personal financial prosperity of each of us as individuals.'

'PROPER PREPARATION is the key to success. Acts can be no wiser than our thoughts. Thinking can be no wiser than our understanding.'

George Samuel Clason

2021

Voorwoord

ONS WELVAREN ALS SAMENLEVING HANGT AF VAN DE VOORSPOED VAN ALLE BURGERS. Dit boek gaat over ons persoonlijke succes. Succes betekent dat wij, door toedoen van onze eigen inspanningen en talenten, iets bereiken. Een goed begin is 't halve werk.¹ Onze daden zijn net zo verstandig als onze gedachten en ons denken is net zo verstandig als ons inzicht en begrip.

Dit boek met remedies tegen een krappe beurs wordt door anderen een gids voor financieel inzicht genoemd en dat was ook het doel dat ik voor ogen had. Het biedt een helpende hand bij uw streven naar financieel succes en reikt inzichten aan die helpen geld te verdienen, geld te behouden en om verstandig met de winst om te gaan.

Op de volgende pagina's reizen we terug naar de tijd van het oude Perzië, de bakermat van financiële, economische, esthetische en religieus-ethische grondregels die nog steeds met succes worden toegepast.

Ik hoop dat mijn boek een inspiratiebron zal zijn voor een beter financieel welzijn in het algemeen en het oplossen van lastige budgettaire kwesties in het bijzonder.

De auteur bedankt de bankiers en verzekeraars die deze verhalen vanaf 1926 massaal onder hun klanten en medewerkers hebben verspreid.

¹ Dimidium facti qui coepit habet: sapere aude.

Wie begint, heeft de helft al gedaan: waag te weten (Horatius, Brieven).

Een grotere steunbetuiging dan van deze mensen uit de praktijk is niet denkbaar. Zij waardeerden de lessen van dit boek en hebben de aanbevolen principes ter harte genomen.¹

Babylon kon de rijkste stad van de oude wereld worden omdat haar inwoners de meest welvarende mensen van hun tijd waren. Zij apprecieerden de waarde van geld. Zij brachten gezonde financiële principes in praktijk om geld te verdienen, te behouden en met dat geld dingen te doen die profijtelijk zijn voor u en de ander. Zo verkrijgt u dat wat iedereen wenst, namelijk een verdiend waardevaste inkomen voor de toekomst.

G. S. C.

1 FOTO: George Clason overhandigt zijn boek *A comfortable fortune* aan Mr. A.J. Bromfield, president van de *Industrial Federal Savings & Loan Association* van Denver.

BRON: *The Denver Post*, 21 augustus 1952; © 2010 *Denver Post Archives* MNG/Getty Images.

Inleiding bij de Nederlandse vertaling

DE TERM *BABYLONISCHE SPRAAKVERWARRING* en de daaruit afgeleide gedachte over *babylonische toestanden* is zo ingeburgerd dat bij het begrip *Babylonische economie* de gevoelswaarde als ‘economische chaos’ wordt ervaren.

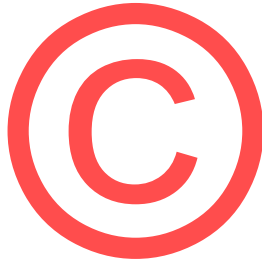
Het Babylonische woord *Babilim* betekent ‘Godenpoort’ en in het verhaal *De toren van Babel* uit het boek *Genesis* wordt dit speels gekoppeld aan het werkwoord *balal*, ‘verwarren’, om zo het ontstaan van de verschillende talen te verklaren. Hoogmoed leidt tot chaos, tot toestanden luidt de boodschap. Los van de metaforen om het volk mores te leren, bevestigt het bijbelverhaal de kernwaarden van de Babylonische economie: samenwerking, vertrouwen, zeg ja als het ja is en zeg nee als het nee is, wees solidair, bereid je goed voor en werken hard.

Babylonië ontwikkelde zich in de *long sixth century* tot een verstedelijkte samenleving met een volwaardige markteconomie met zilver als betaalmiddel.¹ Het succes van Mesopotamië werd mogelijk door de in steen gegrafte wetgeving; men wist waar hij aan toe was. De latere Mozaïsche wetten vertonen overeenkomsten met deze zg. *Codex Hammoerabi*.

De duurzame welvaart en welzijn van Babylon was gebouwd op de peilers van wijsheid, rechtvaardigheid en een innovatieve handelsgeest.

D. M.

1 Vgl. Kristin Kleber: *Zur Logistik eines Heiligtums. Lagerhaltung und Kultbetrieb in Eanna.* In: M. van Ess, Uruk. *Altorientalische Metropole und Kulturzentrum*, Berlijn 2013.

2021

HOOFDSTUK 1

De man die naar goud hunkerde

BANSIR, DE WAGENBOUWER VAN BABYLON, zat op het lage muurtje dat zijn lapje grond omheinde. Met doffe blik staarde hij naar zijn eenvoudige woning en de open werkplaats waarin een half voltooide wagen stond. De moed was hem in de schoenen gezonken.

Zijn vrouw verscheen met regelmatige tussenpozen in de deuropening. Haar heimelijke blikken in zijn richting herinnerden hem aan de bijna lege proviandkist. Hij zou zijn werk aan de wagen moeten hervatten en weer gaan hameren en uitbeitelen om daarna te schuren, te polijsten, te lakken en het leer over de wielranden strak te trekken om de wagen gereed te maken voor aflevering zodat hij van zijn kapitaalkrachtige klant het geld kon incasseren.

Maar zijn zware gespierde lijf rustte nog altijd onverstoort op de muur. Zijn trage geest worstelde geduldig met een probleem waarop hij geen antwoord kon vinden. De hete woestijnzon, zo kenmerkend voor deze vallei van de Eufraat, brandde genadeloos. Ongemerkt druppelde het zweet van zijn voorhoofd langs zijn hals omlaag om in het harige doolhof op zijn borstkas te verdwijnen.

DE MAN DIE NAAR GOUD HUNKERDE

Achter zijn woning doemden de hoge muren op die het Koninklijk Paleis omringden, en de beschilderde toren van de Tempel van Bēl tekende zich scherp af tegen de azuren hemel. In de schaduw van deze grandeur stond zijn eenvoudige huis, tussen vele andere die er veel minder gracieus en goed verzorgd uitzagen. Dit nu was Babylon: een mengsel van luister en misère, van oogverblindende overvloed en bittere armoede, zonder plan of ordening opeengeperst binnen de beschermende muren van de stad.

Achter hem – hij hoefde zich alleen maar om te draaien – was het gedrang en lawaai van de wagens van de rijken die af en aan reden langs de kooplieden op hun sandalen en langs bedelaars op blote voeten. Maar zelfs de rijken werden opzij naar de goot gedwongen om ruim baan te maken voor de lange rijen waterdragers, slaven van de Koning, ieder met een zwaar geitenvel vol water dat op de hangende tuinen zou worden uitgegoten.

Bansir was zo verdiept in zijn eigen probleem dat hij het kabaal en gedruis van de drukke stad niet opmerkte. Een plotseling getokkel op de snaren van een bekende lier deed hem uit zijn overpeinzingen opschrikken. Hij draaide zich om en keek in het gevoelige, glimlachende gezicht van zijn beste vriend, de muzikant Kobbi.

‘Mogen de goden je zegenen met gulle gaven, mijn goede vriend’, begon Kobbi zijn uitgebreide begroeting. ‘Het schijnt evenwel dat ze al zo goedgunstig geweest zijn dat je niet hoeft te werken. Ik verheug mij zeer over het geluk dat jou ten deel is gevallen. Ik zou het zelfs met je willen delen. Wees zo goed uit je beurs, die beslist bulkt van de goudstukken – want anders zou je naarstig bezig zijn in je werkplaats – twee nederige sjekels te halen en mij die te lenen voor het feest van vanavond. Je zult ze vast niet missen.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Als ik twee sjekels had,’ antwoordde Bansir somber, ‘zou ik die aan niemand lenen, zelfs niet aan jou, mijn allerbeste vriend. Want ze zouden mijn hele fortuin vormen, mijn enige fortuin. Niemand leent zijn hele fortuin uit, ook niet aan zijn boezemvriend.’

‘Wat!’, riep Kobbï oprecht verbaasd uit. ‘Je hebt geen enkele sjekel in je beurs en toch zit je daar als een standbeeld op de muur! Waarom maak je die wagen niet af? Hoe kun je anders eten op tafel zetten? Je bent jezelf niet, mijn vriend. Waar is je onuitputtelijke energie? Is er iets dat je bezwaart? Hebben de goden je moeilijkheden gebracht?’

‘Deze kwelling moet wel door de goden gezonden zijn’, zei Bansir instemmend.

‘Het begon met een droom, een dwaze droom waarin ik een welgesteld man was. Aan mijn gordel hing een fraaie geldbuidel, zwaar van de vele munten. Daarin zaten sjekels die ik zorgeloos onder de bedelaars ronddeelde, zilverstukken waarmee ik mooie kleren voor mijn vrouw kocht en alles waar ik mijn zinnen op gezet had, goudstukken die mij een onbezorgde toekomst garandeerden zodat ik met een gerust hart het zilver kon uitgeven. Een verrukkelijk gevoel van voldoening doorstroomde mij! Je zou je hard zwoegende vriend niet hebben herkend. Of mijn vrouw, met haar gezicht dat nu zonder zorgenrimpels straalde van geluk. Ze was weer het vrolijk lachende meisje uit onze wittebroodsweken.’

‘Een bijzonder plezierige droom,’ zei Kobbï, ‘maar waarom hebben deze aangename gevoelens jou veranderd in een mistroostig standbeeld op de muur?’

‘Inderdaad, waarom! Toen ik wakker werd en me herinnerde hoe leeg mijn beurs was, overviel mij een gevoel van opstandigheid.

DE MAN DIE NAAR GOUD HUNKERDE

Laten wij het samen bepraten, want zoals de zeelui zeggen, wij zitten in hetzelfde schuitje. Als schooljongens gingen we samen naar de priesters om wijsheid op te doen. Als jongemannen maakten we elkaar deelgenoot van onze pleziertjes. Als volwassen mannen zijn we altijd goede vrienden geweest. We hebben ons ermee tevredengesteld lange uren te werken en onze verdiensten vrijelijk uit te geven. We hebben veel geldstukken verdiend in de afgelopen jaren, maar alleen in onze dromen kunnen we de vreugden van de rijkdom smaken. Bah! Zijn we niet gewoon domme schapen? We wonen in de rijkste stad ter wereld. Reizigers zeggen dat de rijkdommen van Babylon ongeëvenaard zijn. Overal om ons heen zien we de rijkdommen tentoongespreid, maar zelf kunnen we niets laten zien. Na een half mensenleven van hard werken heb jij, mijn beste vriend, een lege beurs en zeg je tegen mij: ‘Mag ik een paar miezerige sjekels lenen voor het feest van vanavond?’ En hoe luidt mijn antwoord? Zeg ik: ‘Hier heb je mijn beurs, ik deel de inhoud ervan graag met je?’ Nee, ik geef toe dat mijn beurs even plat is als de jouwe. Wat is er aan de hand? Waarom kunnen we geen zilver en goud bemachtigen, meer dan genoeg voor voedsel en kleding?’

‘En onze zonen’, ging Bansir verder, ‘treden zij niet in de voetsporen van hun vader? Moeten zij met hun gezin, moeten hun zonen en de gezinnen van hun zonen, hun hele leven lang te midden van zulke goudschatten leven en net als wij tevreden zijn met een feestmaal van zure geitenmelk en pap?’

‘In de jaren dat wij vrienden zijn, heb je nog nooit zulke dingen gezegd, Bansir’, verwonderde Kobbi zich.

‘In al die jaren heb ik ook nog nooit zulke dingen gedacht. Van de vroege ochtend tot de late avond ploeterde ik om de beste wagens te

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

bouwen en hoopte ik in stilte dat op een dag de goden mijn waardevolle arbeid zouden erkennen en mij zouden belonen met grote welvaart. Dat hebben ze nooit gedaan. Eindelijk besef ik dat ze dat nooit zullen doen. Daarom is mijn hart zwaar. Ik wil een welgesteld man zijn, ik wil land en vee bezitten, mooie kleren en muntstukken in mijn buidel hebben. Ik ben bereid daarvoor te werken met alle kracht die in mij is, met alle vaardigheid die mijn handen bezitten, met alle helderheid van geest waarover ik beschik, maar ik verlang een eerlijke beloning voor mijn werk. Wat is er met ons aan de hand? Ik vraag je opnieuw: 'Waar blijft ons gerechtvaardigde aandeel in alle goede dingen die erin overvloed zijn voor wie voldoende goud heeft om ze te kopen?'

'Ik wou dat ik daarop het antwoord wist!', zei Kobbi. 'Ik ben even ontevreden als jij. De inkomsten uit mijn lier zijn heel snel op. Vaak moet ik elk geldstuk twee keer omdraaien, zodat mijn gezin geen honger lijdt. En in mijn hart verlang ik naar een lier die groot genoeg is om de melodieën die ik in mijn hoofd hoor te laten weerklinken. De muziek die ik aan zo'n instrument zou ontlokken, zou zelfs de koning versted doen staan.'

'Zo'n lier zou je moeten hebben. In heel Babylon is niemand die de lier beter bespeelt dan jij. Niet alleen de koning, maar de goden zelf zouden in vervoering zijn. Maar hoe kan je zo'n lier kopen als wij beiden net zo arm zijn als de slaven van de koning? Hoor je de bel? Daar komen ze.' Hij gebaarde naar de lange rij halfnaakte, zwetende waterdragers die zich over de smalle straat vanaf de rivier omhoog zwoegden. Met vijf man naast elkaar liepen ze, ieder gebogen onder een zwaar geitenvol vol water.

DE MAN DIE NAAR GOUD HUNKERDE

‘Die leider vooraan is een indrukwekkende verschijning.’ Kobbi wees naar de drager van de bel, die zonder last aan het hoofd van de stoet marcheerde. ‘Je kunt wel zien dat hij in zijn eigen land een vooraanstaand man was.’

‘Er zitten veel fraaie figuren onder,’ knikte Bansir, ‘even goede mannen als wij. Lange blonde mannen uit het Noorden, lachende zwarte mannen uit het Zuiden kleine bruine mannen uit dichterbij gelegen landen. Allemaal marcheren ze van de rivier naar de tuinen, heen en terug, dag in dag uit, jaar in jaar uit. Geen enkel geluk om naar uit te kijken. Een strobaal om op te slapen, pap van harde graankorrels om te eten. Heb medelijden met die arme kerels, Kobbi!’

‘Dat heb ik ook. Maar je hebt me duidelijk gemaakt dat wij nauwelijks beter af zijn, al noemen wij onszelf dan vrije mannen.’

‘Dat is waar, Kobbi, hoewel het een onaangename gedachte is. We willen niet jaar in jaar uit als slaven leven. Werken, werken en nog eens werken! Zo komen we nergens.’

‘Misschien kunnen we proberen uit te vinden hoe anderen geld verdienen en het net als zij aanpakken?’ opperde Kobbi.

‘Misschien bestaat er een geheim dat degenen die het kennen ons kunnen vertellen’, antwoordde Bansir nadenkend.

‘Vanmorgen nog zag ik onze oude vriend Arkad langsrijden in zijn gouden wagen. Het pleit voor hem dat hij niet langs mij heenkeek, zoals de meesten in zijn hoge positie gedaan zouden hebben. Hij woof met zijn hand, zodat iedereen zag hoe hij de muzikant Kobbi groette en vriendschappelijk naar hem glimlachte.’

‘Naar verluidt is hij de rijkste man in heel Babylon’, peinsde Bansir.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Zo rijk dat de Koning zelf zijn waardevolle hulp inroept in zaken die de schatkist betreffen’.

‘Zo rijk,’ onderbrak Bansir hem, ‘dat ik bang ben dat als ik hem in het duister van de nacht zou tegenkomen, ik mij zijn dikke portefeuille zou toe-eigenen.’

‘Nonsens,’ wees Kobbi hem terecht, ‘iemand's rijkdom zit niet in zijn geldbuidel. Een volle buidel is snel leeg als het goud ontbreekt om hem weer te vullen. Arkad heeft inkomsten die zorgen dat zijn buidel voortdurend gevuld is, hoeveel hij ook uitgeeft.’

‘Inkomsten, daar draait het om!’ riep Bansir uit. ‘Ik wil een stroom van inkomsten die mijn buidel gevuld houden, of ik nu op de muur zit of naar verre landen reis. Arkad moet weten hoe je dat aanpakt. Denk je dat hij dat duidelijk zou kunnen maken aan iemand die zo traag van begrip is als ik?’

‘Me dunkt dat hij zijn kennis doorgaf aan zijn zoon Nomasir’, antwoordde Kobbi. ‘Ging die niet naar Ninevé en werd hij niet –althans dat verhaal gaat in de herberg – zonder hulp van zijn vader een van de rijkste mannen van die stad?’

‘Kobbi, je brengt me op een idee.’ Bansirs ogen fonkelden. ‘Het kost niets om wijze raad te vragen aan een goede vriend, en dat is Arkad altijd geweest. Het doet er niet toe dat onze beurs even leeg is als het valkennest van vorig jaar. Daar moeten we ons niet door laten weerhouden. We zijn het beu om arm te zijn te midden van rijkaards. Kom, laten we naar Arkad gaan en vragen hoe ook wij inkomsten voor onszelf kunnen verwerven.’

‘Dat is de ware inspiratie, Bansir. Dankzij jouw woorden besef ik nu waarom we nooit enige rijkdom hebben gevonden. We hebben er nooit naar gestreefd. Jij hebt geduldig en hard gewerkt aan de bouw

DE MAN DIE NAAR GOUD HUNKERDE

van de meest solide wagens van Babylon. Daaraan heb je al je energie gegeven. Daarom ben je in dat doel ook geslaagd. Mijn streven was de lier goed te bespelen. En daar ben ik in geslaagd.

In de dingen waarvoor we ons tot het uiterste hebben ingespannen, hebben we succes geboekt. De goden vonden het genoeg om ons daarmee te laten doorgaan. Nu pas gaat ons een licht op dat even helder straalt als de opkomende zon. Het vertelt ons dat we informatie moeten inwinnen om grotere welvaart te bereiken. Met dat nieuwe inzicht zullen we eerzame manieren vinden om onze verlangens te bevredigen.'

'Laten we vandaag nog naar Arkad gaan', drong Bansir aan. 'En laten we andere jeugdvrienden die het er niet beter vanaf hebben gebracht dan wij, vragen mee te gaan en te delen in zijn wijsheid.'

'Altijd denk jij aan je vrienden, Bansir. Daarom heb je er zoveel. We doen het zoals jij voorstelt. We gaan vandaag nog weg en we nemen hen mee.'

2021

HOOFDSTUK 2

De rijkste man van Babylon

IN HET OUDE BABYLON woonde eens een heel rijke man, zijn naam was Arkad. Hij stond wijd en zijd bekend om zijn geweldige rijkdom en vrijgevigheid. Hij gaf met gulle hand aan bedelaars en familieleden en was royaal in zijn persoonlijke uitgaven. Toch groeide zijn rijkdom elk jaar sneller aan dan hij het geld uitgaf.

Enkele jeugdvrienden benaderden hem:

‘Arkad, het geluk is jou veel gunstiger gezind dan ons. Jij bent de rijkste man in heel Babylon geworden terwijl wij worstelen om het hoofd boven water te houden. Jij kunt je hullen in fraaie gewaden en genieten van uitgelezen gerechten terwijl wij al blij mogen zijn als onze gezinnen er netjes bijlopen en te eten hebben. Ooit waren wij elkaars gelijken. We hebben les gehad van dezelfde meester, we deden mee aan dezelfde spelletjes. En in de lessen, noch in de spelletjes was jij ons de baas. En in de voorbije jaren ben jij geen deugdzaamer burger geweest dan wij. Je hebt ook niet harder gewerkt, voor zover wij kunnen beoordelen. Waarom ben jij dan uitverkoren door het lot en vallen alle goede dingen des levens jou in de schoot terwijl wij daarop toch evenveel recht hebben?’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Arkad repliceerde met de woorden:

‘Als jullie sinds onze jeugd alleen een bestaansminimum hebben opgebouwd, dan komt dat óf omdat jullie de wetten niet kennen waaraan het vergaren van rijkdom is onderworpen, óf omdat jullie die wetten niet naleven.

Ištar is een grillige schrikgodin die niemand duurzame voorspoed schenkt. Integendeel, ze brengt vrijwel iedere man ten ondergang die zij met onverdiend goud overlaadt. Ze maakt van sommigen lichtzinnige verkwisters die in korte tijd alles opmaken wat ze ontvangen en achterblijven met overweldigende verlangens en begeerten die zij niet langer kunnen stillen. Anderen die het lot toelacht, worden gierige vrekken die hun rijkdommen oppotten en niets durven uitgeven omdat ze weten dat ze dat geld niet kunnen aanvullen. Bovendien zijn ze door hun angst bestolen te worden gedoemd een leeg en miserabel bestaan te leiden.

Waarschijnlijk zijn er ook nog anderen die erin slagen het onverdiende goud te vermeederen. Zij blijven gelukkige en tevreden burgers. Maar hun aantal is zeer gering, ik heb dit alleen van horen zeggen. Bedenken jullie zelf welke mensen plotseling rijk geworden zijn, en ga na of wat ik zeg waar is.’

Zijn vrienden gaven toe dat wat hij gezegd had opging voor de plotseling rijk geworden mannen die zij persoonlijk kenden en zij smeekten hem uit te leggen hoe hijzelf zoveel bezittingen had vergaard.

Arkad vervolgde:

“In mijn jeugd keek ik om me heen en zag ik alle goede dingen des levens die geluk en tevredenheid brengen. En ik realiseerde me dat rijkdom dit nog versterkt.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Rijkdom is macht. Dankzij geld worden veel dingen mogelijk.

Je kunt je huis verfraaien met kostbare meubels.

Je kunt verre reizen maken.

Je kunt genieten van de fijnste delicatessen uit verre landen.

Je kunt prachtige sieraden van de goudsmid en de edelsmid kopen.

Je kunt zelfs imposante tempels voor de goden laten bouwen.

Dat kun je dan allemaal doen, samen met nog veel meer dingen die de zintuigen strelen en de ziel in vervoering brengen.

Toen dat allemaal tot mij doordrong, zwoer ik dat ik mijn deel in de goede dingen van het leven zou opeisen. Ik wil niet jaloers vanaf de zijlijn toekijken hoe anderen genieten of genoeg nemen met het goedkoopste gewaad dat er toonbaar uitzag. Ik zou het lot van armoede niet aanvaarden, maar mezelf als gast uitnodigen op dit banket van de goede dingen des levens.

Jullie weten dat ik de zoon van een onbeduidende koopman ben, een van de vele zonen en dochters, zonder enige hoop op een erfenis en, zoals jullie zo openhartig zeiden, niet begenadigd met superieure eigenschappen of wijsheid. Wilde ik bereiken wat ik verlangde dan waren tijd en studie dus vereist.

Tijd heeft iedereen in overvloed. Elke nieuwe dag begint met een zee van tijd. Allemaal hebben jullie jaren voorbij laten gaan waarin je rijk had kunnen worden. In die tijd hebben jullie je gezinnen opgebouwd en daar mogen jullie terecht trots op zijn.

En wat de studie betreft, heeft onze wijze leraar ons niet verteld dat er twee vormen van leren bestaan? Ten eerste de dingen die we geleerd hebben en weten, en ten tweede de lessen die ons leerden hoe we te weten kunnen komen wat we niet weten. Dus besloot ik te ontdekken hoe ik rijk kan worden om vervolgens deze taak op

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

mij te nemen en goed te vervullen. Want getuigt het niet van wijsheid om vreugde te ervaren zolang we in het heldere zonlicht vertoeven? Er staat ons nog voldoende narigheid te wachten als we afdalen naar de duistere wereld van het geestenrijk.

Ik vond werk als klerk in de stadsarchieven. Elke dag zat ik lange uren gebogen over de kleitabletten. Week in week uit, maand in maand uit zwoegde en ploeterde ik, niets hield ik daaraan over. Mijn verdiensten gingen geheel op aan voedsel, kleding, offeranden aan de goden en allerlei andere zaken. Maar ik gaf de moed niet op. En op een dag bezocht Algamish, de geldschieter, het huis van de stadsbestuurder. Hij bestelde een kopie van de Negende Wet en zei tegen mij: 'Ik moet het over twee dagen hebben en als het werk dan klaar is, zal ik je twee koperstukken geven.'

Dus ging ik hard aan de slag, maar de wet was lang en toen Algamish terugkwam, was het werk niet klaar. Hij werd boos en als ik zijn slaaf was geweest, zou hij me hebben geslagen. Maar ik wist dat de stadsbestuurder het niet zou tolereren als Algamish me met één vinger aanraakte, en ik zei onbevreesd: 'Algamish, u bent een heel rijk man. Vertelt u mij alstublieft hoe ik ook rijk kan worden, dan zal ik de hele nacht lang de klei blijven bewerken en bij zonsopkomst zal het werk gereed zijn.'

Hij glimlachte naar me en antwoordde: 'Je bent een brutale schelm, maar ik ga akkoord met je voorstel.'

De hele lange nacht bleef ik doorwerken, al deed mijn rug zeer en bezorgde de walmende lamp mij zo'n hoofdpijn dat ik nauwelijks uit mijn ogen kon kijken. Maar toen hij bij zonsopkomst terugkeerde, waren de tabletten klaar.

'Vertelt u mij nu wat u beloofd hebt', zei ik.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Je bent jouw deel van de afspraak nagekomen, mijn zoon,’ zei hij vriendelijk, ‘en ik ben bereid mijn belofte gestand te doen. Ik zal je vertellen wat je wilt weten, omdat ik oud word en oude mensen zijn spraakzaam. Wanneer de jeugd zich tot de ouderdom wendt voor raad, ontvangt zij de wijsheid die met de jaren komt. Al te vaak denken jongeren dat ouderen alleen de wijsheid uit vervlogen tijden kennen die hun niet van nut is. Bedenk echter dat de zon die vandaag aan de hemel staat dezelfde zon is die scheen op de dag dat mijn vader werd geboren en die zal schijnen op de dag dat jouw laatste kleinkind de schaduw van de dood ingaat.’

‘De gedachten van jongeren,’ zo ging hij verder, ‘zijn heldere lichten die stralen als de meteoren die aan de hemel verschijnen, maar de wijsheid der jaren is te vergelijken met de vaste sterren die zo onveranderlijk stralen dat de zeeman daarop zijn koers kan bepalen.’

‘Luister goed naar mijn woorden, want als je dat niet doet, zal de waarheid van wat ik je vertel niet tot je doordringen en zal je denken dat je je voor niets een nacht hebt uitgesloofd.’

Daarop wierp hij me een sluwe blik toe van onder zijn borstelige wenkbrauwen en zei met zachte maar doordringende stem:

‘Ik vond de weg naar rijkdom toen ik besloot dat ik een deel van alles wat ik verdiende mocht houden. En dat moet jij ook doen.’

Ik voelde zijn blik strak op mij gericht, maar hij zei niets meer.

‘Is dat alles?’ vroeg ik.

‘Dat was voldoende om het hart van een schaapherder te veranderen in het hart van een geldschietter’, antwoordde hij.

‘Maar alles wat ik verdien, is toch van mij?’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Zeker niet, betaal je de kleermaker niet? Betaal je de sandalenmaker niet? Betaal je niet voor het voedsel dat je eet? Kun je in Babylon wonen zonder geld uit te geven? Heb je nog iets over van je loon van de afgelopen maand? Of van het afgelopen jaar? Jij dwaas! Je betaalt iedereen behalve jezelf. Je werkt voor anderen, sufferd. Je zou net zo goed een slaaf kunnen zijn en werken voor het eten en de kleding die je meester je geeft. Als je een tiende deel van alles wat je verdient voor jezelf houdt, hoeveel zou je dan in tien jaar bezitten?’

Mijn rekenkundige kennis liet me niet in de steek en ik antwoordde: ‘Evenveel als ik in één jaar verdien.’

‘Dat is de halve waarheid’, zo luidde zijn weerwoord. ‘Elk goudstuk dat je spaart, is een slaaf die voor jou werkt. Elk koperstuk dat de slaaf verdient, is zijn kind dat ook voor jou geld kan verdienen. Als je rijk wilt worden, dan moet jouw spaargeld winst brengen en die winst moet weer nieuwe winst brengen, wat allemaal bijdraagt tot de overvloed die jij begeert.’

‘Je voelt je nu bekocht voor je nachtwerk, maar als je de intelligentie bezit om de waarheid van mijn woorden te begrijpen dan zal je zien dat ik je duizend keer zoveel betaal.

Een deel van alles wat je verdient, moet je voor jezelf houden. Het mag niet minder zijn dan een tiende deel, hoe weinig je ook verdient. Het mag zoveel zijn als je je kunt veroorloven. Betaal jezelf eerst. Schaf niet meer dingen aan van de kleermaker en de sandalenmaker dan je van het resterende geld kunt betalen om nog voldoende over te houden voor voedsel, offeranden en liefdadigheid.

Rijkdom groeit net als een boom uit een klein zaadje. Het eerste koperstuk dat je spaart, is het zaadje waaruit de boom van rijkdom zal ontkiemen. Hoe eerder je dat zaadje plant, des te eerder de

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

boom gaat groeien. En hoe vaker je de boom water geeft en voedt met spaargeld, des te eerder je tevreden in de schaduw van zijn bladerdak kunt uitrusten.'

Met deze woorden nam hij zijn kleitabletten op en vertrok.

Ik dacht diep na over wat hij had gezegd en het kwam mij redelijk voor. Dus besloot ik het uit te proberen. Iedere keer dat ik mijn loon ontving, nam ik op elke tien koperstukken er één weg en hield die apart. Het mag misschien vreemd lijken, maar ik kwam geen geld tekort. Ik merkte weinig verschil in mijn uitgavenpatroon. Maar toen mijn spaargeld begon te groeien, kwam ik dikwijls in de verleiding het uit te geven aan de uitgestalde waren van de kooplieden die uit het land der Feniciërs op kamelen en schepen werden aangevoerd. Maar ik wist mij te bedwingen.

Een jaar nadat Algamish vertrokken was, kwam hij terug en zei: 'Mijn zoon, heb je jezelf ten minste een tiende deel betaald van alles wat je het afgelopen jaar hebt verdiend?'

Trots antwoordde ik: 'Ja heer, dat heb ik.'

'Dat is uitstekend,' zei hij verheugd, 'en wat heb je ermee gedaan?' 'Ik heb het aan Azmur de steenhouwer gegeven. Hij vertelde me dat hij over verre zeeën zou reizen en in Tyrus voor mij de kostbare edelstenen van de Feniciërs zou kopen. Wanneer hij terugkomt, verkopen we die tegen een hoge prijs en verdelen we de winst.'

'Tedere dwaas moet door schade en schande wijs worden,' gromde hij, 'waarom zou je de kennis van een steenhouwer over edelstenen vertrouwen? Ga je bij de bakker vragen stellen over de sterren? Nee, als je ook maar een greintje gezond verstand had, zou je naar de astroloog gaan. Je spaargeld is verdwenen, jongen. Je hebt je boom der rijkdom met wortel en al uit de grond gerukt. Maar plant

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

een nieuwe. Probeer het nogmaals. En de volgende keer als je advies over juwelen wilt hebben, ga je naar de juwelier. Wil je de waarheid horen over schapen, ga naar de schaapherder. Advies wordt weliswaar gratis weggegeven, maar pas op dat je alleen neemt wat de moeite waard is. Degene die advies over zijn spaargeld inwint bij mensen zonder ervaring in financiële zaken zal daarvoor met zijn spaargeld betalen.' Na deze woorden vertrok hij.

En het was zoals hij zei. Want de Feniciërs zijn schurken en ze verkochten Azmur waardeloze stukjes glas die eruitzagen als edelstenen. Maar ik had gedaan wat Algamish zei, ik legde opnieuw elk tiende koperstuk opzij, nu was het een gewoonte geworden en kostte het me geen moeite meer.

Twaalf maanden later betrad Algamish weer de werkruimte van de klerken en vroeg mij: 'Welke vorderingen heb je gemaakt sinds de laatste keer dat ik je zag?'

'Ik heb trouw mezelf betaald en mijn spaargeld heb ik uitgeleend aan Agger de schildenmaker die er brons voor koopt en mij elke vierde maand de rente uitbetaalt.'

'Dat is goed. Wat doe je met de rente?'

'Ik trakteer mezelf op een feestmaal met honing, goede wijn en kruidkoek. Ook heb ik een scharlaken tuniek gekocht. En op een dag zal ik een jong ezeltje aanschaffen dat mij rondrijdt.'

Algamish moest lachen. 'Je eet de kinderen van je spaargeld op. Zo kunnen ze toch niet voor je werken? En hoe kunnen ze dan zelf weer kinderen krijgen die ook voor jou werken? Eerst bouw je een leger van gouden slaven op, daarna kun je zonder zorgen je te goed doen aan vele afgeladen feestdissen.' Met deze woorden vertrok hij weer.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Na twee jaar keerde hij terug, met een diep gegroefd gezicht en wallen onder zijn ogen, want hij werd nu heel oud. Hij sprak:

‘Arkad, bezit je de rijkdom waarvan je droomde?’

‘Nog niet alles wat ik verlang maar een deel wel en dat brengt winst op die weer nieuwe winst opbrengt.’

‘Neem je nog steeds de raad aan van steenhouwers?’

‘Over het houwen van stenen geven ze goede adviezen’, kaatste ik terug.

‘Arkad, je hebt je les geleerd. Je hebt eerst geleerd om van minder te leven dan je verdiende. Daarna heb je geleerd om raad te vragen aan mensen die door hun eigen ervaring in staat zijn om je van advies te dienen. En tot slot heb je geleerd om het goud voor je te laten werken.

Je hebt jezelf geleerd hoe je geld kunt vergaren, behouden en gebruiken. Je bent nu geschikt voor een verantwoordelijke positie. Ik word oud. Mijn zonen denken alleen aan geld uitgeven en niet aan winst maken. Ik heb talloze belangen en ik vrees dat ik ze niet allemaal meer kan behartigen. Als jij naar Nippur gaat toezicht houdt op mijn land daar, zal ik je mijn partner maken en je laten delen in mijn nalatenschap.’

Zo ging ik naar Nippur en beheerde ik zijn omvangrijke bezittingen. Omdat ik ambitieus was en de drie wetten van succesvolle rijkdom onder de knie had, slaagde ik erin de waarde van zijn bezittingen te vermeerderen. Het ging mij voor de wind, en toen de geest van Algamish afdaalde naar de duisternis, deelde ik in zijn nalatenschap zoals hij wettelijk had vastgelegd.”

Nadat Arkad was uitgesproken, zei een van zijn vrienden:

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Het was bijzonder fortuinlijk dat Algamish jou tot zijn erfgenaam maakte.’

‘Alleen fortuinlijk in de zin dat ik er al hevig naar verlangde rijk te worden voordat ik hem ontmoette. Heb ik niet vier jaar lang mijn vastberadenheid bewezen door een tiende deel van mijn verdiensten opzij te leggen? Zou je hetzelfde gezegd hebben van een visser die jarenlang de gewoonten van de vissen zo goed bestudeerde dat hij bij elke verandering van windrichting zijn netten boordevol vis kon ophalen? De kans is een hautaine godin die geen tijd verspilt aan lieden die er niet bedacht op zijn.’

‘Je wilskracht was groot, je ging door nadat het spaargeld van je eerste jaar verloren was gegaan. In dat opzicht ben je anders dan anderen’, zei een andere vriend.

‘Wilskracht!’ riep Arkad uit. ‘Wat een onzin. Denk je nou werkelijk dat een man met wilskracht een last kan torsen die te zwaar is voor een kameel, of een volgeladen wagen kan trekken die een os nog niet in beweging krijgt? Wilskracht is niets anders dan het vastberaden besluit om de taak die je jezelf gesteld hebt te volbrengen. Als ik mezelf een taak stel, hoe platvloers ook, dan voer ik die uit. Hoe kan ik er anders op vertrouwen dat ik belangrijke zaken serieus neem? Als ik tegen mezelf zeg, honderd dagen lang zal ik, wanneer ik via de brug de stad binnenkom, een kiezelsteentje oprapen en in het water gooien, dan doe ik dat ook. Mocht ik het op de zevende dag vergeten dan denk ik niet bij mezelf, morgen gooi ik wel twee steentjes, dat komt op hetzelfde neer. Nee, ik zou teruglopen en als nog een steentje in het water gooien. Ook zou ik niet op de twintigste dag bij mezelf zeggen, Arkad, dit is nutteloos. Wat heeft het voor zin om elke dag een steentje in het water te werpen? Gooi er

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

een handvol tegelijk in en stop ermee. Nee, dat zou ik niet doen. Wanneer ik mezelf een taak opdraag dan voer ik die uit. Daarom zorg ik dat ik geen moeilijke of onpraktische taken op me neem, want mijn vrije tijd is mij dierbaar.'

Toen nam een volgende vriend het woord: 'Als alles wat jij zegt waar is, en het klinkt allemaal redelijk en eenvoudig, dan zouden er niet voldoende rijkdommen zijn wanneer iedereen het zou proberen.'

'Rijkdom groeit daar waar de mens zich inspannt. Als een rijk man een nieuw paleis bouwt, is het goud dat hij daarvoor uitgeeft dan verdwenen? Nee, de steenhouwer bezit er een deel van, de architect een deel en alle werklieden die eraan bouwen ook. En als het paleis klaar is, is het dan niet alle kosten waard? Is de grond waarop het staat nu niet meer waard dan voorheen? Is de aangrenzende grond niet in waarde gestegen? Rijkdom groeit op magische wijze. Geen mens kan de grenzen van rijkdom voorspellen. Hebben de Feniciërs aan hun kale dorre kusten geen prachtige steden gebouwd met het goud dat hun handelsschepen over de zeeën aanvoerden?'

'Wat raad je ons aan te doen zodat ook wij rijk worden?' vroeg weer een andere vriend. 'Er zijn al vele jaren voorbij, we zijn niet jong meer en we hebben niets opzij gelegd.'

'Ik raad jullie aan het wijze advies van Algamish op te volgen en jezelf voor te houden: Een deel van wat ik verdien, houd ik voor mijzelf. Zeg dat 's morgens bij het wakker worden. Zeg het als de zon hoog aan de hemel staat. Zeg het als de avond valt. Zeg het elk uur van elke dag. Zeg het tegen jezelf totdat de woorden met vlamme letters in de hemel lijken te zijn gegraveerd.

Laat dit idee goed tot je doordringen. Vul je geest met deze gedachte. Leg dan naar eigen inzicht een deel opzij, dat niet minder mag zijn

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

dan een tiende deel. Pas je uitgaven zo nodig aan. Maar houd eerst dat deel apart. Al spoedig zal je beseffen hoe rijk het voelt om een schat te bezitten waarop alleen jij aanspraak kunt maken. Wanneer de schat groeit, zal dat je stimuleren. Je voelt je doorstroomd van een nieuwe levensvreugde. Je gaat je inspannen om meer te verdienen. Want van je grotere inkomsten mag je immers hetzelfde percentage apart houden.

Vervolgens moet je leren je goud voor je te laten werken. Maak het goud tot je slaaf. Laat zijn kinderen en de kinderen van zijn kinderen voor jou werken.

Stel je inkomen voor de toekomst veilig. Kijk naar de bejaarden en vergeet niet dat je ooit een van hen wordt. Investeer je kapitaal met zorg, anders gaat het verloren. Woekerrente is een verraderlijke sirene die zingt om de onvoorzichtige zeeman op de rotsen van verlies en spijt te laten stranden.

Zorg dat je gezin niets tekortkomt wanneer de goden jou tot zich roepen. Het is altijd mogelijk om voorzieningen te treffen met kleine betalingen op gezette tijden. De man met de vooruitziende blik stelt dit niet uit totdat hij een grote som geld beschikbaar heeft voor dit zinvolle doel.

Vraag raad aan verstandige mensen, die hun brood verdienen met financiële zaken. Laat ze je behoeden voor de fout die ik maakte toen ik mijn geld toevertrouwde aan Azmur, de steenhouwer. Een klein maar veilig rendement is beter dan risico's lopen.

Geniet van het leven hier op aarde. Span je niet te veel in en probeer niet te veel te sparen. Als een tiende deel alles is wat je zonder problemen opzij kunt leggen, wees daar tevreden mee. Word geen

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

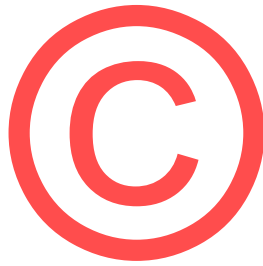
vrek die te gierig is om geld uit te geven. Het leven is goed en er zijn zoveel dingen die de moeite waard zijn om van te genieten.’

Zijn vrienden bedankten hem en vertrokken. Sommigen zwegen omdat hun verbeeldingskracht tekortschoot en ze het niet begrepen. Anderen waren sarcastisch, omdat ze vonden dat een zo rijk man zijn schatten met minder fortuinlijke vrienden behoorde te delen. Maar een paar waren enthousiast. Ze beseften dat Algamish telkens weer teruggekomen was naar de werkruimte van de klerken omdat hij wilde zien hoe Arkad vorderde op de weg van het duister naar het licht. Toen hij dat licht bereikte, wachtte hem een eigen plek. Hij kon die plek pas innemen nadat zijn eigen inzicht was gerijpt en hij klaar was om de kans te pakken.

Zijn enthousiaste vrienden bezochten Arkad vaak in de jaren daarna. Hij gaf hun raad en liet hen royaal delen in zijn wijsheid zoals ervaren mensen dat graag doen. En hij hielp hen hun spaargeld zo te investeren dat het veilig een redelijke rente opleverde en niet verloren zou gaan of gestoken werd in vruchteloze beleggingen.

Het keerpunt in het leven van deze mannen was de dag dat zij de waarheid begrepen die Algamish had doorgegeven aan Arkad, en Arkad weer aan hen:

‘Een gedeelte van je inkomsten mag je voor jezelf houden.’

2021

HOOFDSTUK 3

Zeven remedies tegen een krappe beurs

DE GLORIE VAN BABYLON IS ONGEKEND. Door de eeuwen heen genoot het de reputatie van de rijkste der steden met fabelachtige schatten.

Dit niet altijd zo geweest. De rijkdommen van Babylon waren het resultaat van de wijsheid van zijn inwoners. Eerst moesten zij ontdekken hoe ze rijk konden worden.

Toen de grote koning Sargon terugkeerde in Babylon nadat hij de vijandelijke Elamieten had verslagen, moest hij een crisis het hoofd bieden. De hofkanselier legde de situatie aan hem uit:

‘Na vele jaren van grote welvaart onder het volk, dankzij de irrigatiekanalen en de indrukwekkende tempels ter ere van de goden die Uwe Majesteit heeft laten bouwen, kunnen, nu deze werken voltooid zijn, de mensen niet in hun levensonderhoud voorzien.

De werklieden hebben niets om handen. De kooplieden hebben weinig klanten. De boeren kunnen hun waren niet slijten. De mensen hebben niet genoeg goud om voedsel te kopen.’

‘Maar waar is al dat goud gebleven dat we aan deze grote verbeteringen spendeerden?’, vroeg de Koning.

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

‘Ik vrees’, antwoordde de Kanselier, ‘dat het goud zijn weg heeft gevonden naar een paar rijke mensen in onze stad. Het sijpelde even gemakkelijk tussen de vingers van onze mensen door als getenmelk door een zeef. Nu de goudstroom opgedroogd is, hebben de meeste mensen niets meer over van hun verdiende geld.’

De Koning dacht na. Toen vroeg hij: ‘Waarom slaagden zo weinig mensen erin al dat goud te bemachtigen?’

‘Omdat ze weten hoe dat moet’, antwoordde de Kanselier. ‘Men kan een man niet veroordelen omdat hij succes heeft. Noch heeft men het recht een man te ontnemen wat hij eerlijk heeft verdiend en dat te geven aan minder kundige mensen.’

De Koning vroeg: ‘Maar waarom zouden niet alle mensen leren hoe ze goud moeten vergaren zodat ze zelf rijk en welvarend worden?’

‘Heel goed mogelijk, Sire. Maar wie kan hun dat leren? Zeker niet de priesters, zij weten niets van geldzaken.’

‘Wie in onze stad weet het best hoe je rijk kunt worden, Kanselier?’

‘In uw vraag zit het antwoord al besloten, Majesteit. Wie heeft de meeste rijkdom vergaard in Babylon?’

‘Goed gesproken, Kanselier. Dat is Arkad. Hij is de rijkste man van Babylon. Breng hem morgen bij me.’

De volgende dag verscheen Arkad volgens de orders van de Koning, recht van lijf en leden ondanks zijn zeventig jaren.

‘Arkad,’ sprak de Koning, ‘is het waar dat jij de rijkste man van Babylon bent?’

‘Dat zeggen ze, Majesteit, en niemand trekt het in twijfel.’

‘Hoe ben je zo rijk geworden?’

‘Door kansen aan te grijpen die openstaan voor alle burgers van onze stad.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Je bent met niets begonnen?’

‘Alleen het vurige verlangen rijk te worden, bezat ik.’

‘Arkad, onze stad verkeert in een bedroevende toestand, omdat een paar mannen die weten hoe ze rijkdommen moeten vergaren beslag legden op alle goud terwijl de rest van onze inwoners de kennis mist hoe ze een deel kunnen houden van het goud dat ze ontvangen.

Het is mijn wens dat Babylon de rijkste stad ter wereld wordt. Daarom moet het een stad zijn met vele rijke mannen. Daarom moeten we alle mensen leren hoe ze rijkdommen kunnen vergaren. Vertel me eens, Arkad, is er een geheim om rijk te worden? Kun je dat anderen vertellen?’

‘Het is van praktische aard, Majesteit. De kennis van één man kan onderwezen worden aan velen.’

De ogen van de Koning begonnen te schitteren. ‘Arkad, je spreekt de woorden die ik hoopte te horen. Wil je meewerken aan deze goede zaak? Ben je bereid je kennis te verspreiden op een school voor leraren die ieder op hun beurt weer anderen zullen onderwijzen? Net zo lang totdat er genoeg mannen opgeleid zijn om deze waarheden aan alle eerlijke burgers in mijn rijk te onderwijzen?’

Arkad maakte een buiging: ‘Ik ben uw nederige dienaar en sta tot uw dienst. Alle kennis die ik bezit zal ik met vreugde gebruiken voor de verbetering van het lot van mijn medemens en ter meerdere glorie van mijn Koning. Laat uw kanselier voor mij een klas van honderd mannen bijeenbrengen en ik zal hen onderwijzen in de zeven remedies die mijn beurs spekten toen er in heel Babylon geen dunnere te vinden was.’

Twee weken later zaten, zoals opgedragen door de Koning, de uitverkoren honderd mannen in de grote zaal van de Tempel van het Leren

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

in een halve cirkel op bontgekleurde kleedjes. Arkad zat naast een kleine taboeret, waarop een tempellamp stond te walmen die een vreemde, aangename geur verspreidde.

‘Kijk, de rijkste man van Babylon’, fluisterde een van de aanwezigen en stootte zijn buurman aan toen Arkad opstond. ‘Hij is gewoon een man, net als wij.’

‘Als plichtsgetrouw onderdaan van onze grote Koning’, begon Arkad, ‘sta ik voor u om zijn wens in te willigen. Omdat ik ooit een arme jongeman was die naar goud smachtte, omdat ik kennis ontdekte waarmee ik dat goud wist te bemachtigen, heeft hij mij gevraagd u deze kennis te onthullen.

Toen ik besloot mijn fortuin te gaan maken, had ik geen enkel voordeel dat u en iedere burger van Babylon niet in gelijke mate bezit. De eerste bewaarplaats van mijn fortuin was een versleten geldbuidel. Ik haatte het dat die slap en leeg neerhing. Ik wilde hem dik en rond zien, vol rinkelende goudstukken. Daarom ging ik op zoek naar alle mogelijke remedies tegen een lege geldbuidel en ik vond er zeven.

Aan u allen die hier zit, zal ik de zeven remedies tegen een krappe beurs uitleggen. Ik geef tips aan alle mensen aan die naar goud smachten. Een week lang zal ik elke dag een van de remedies uiteenzetten.

Luister aandachtig naar de kennis die ik zal onthullen. Ga het gesprek met mij aan. Bespreek het met elkaar. Leer deze lessen grondig zodat u ook in uw eigen buidel het zaad van de rijkdom plant. Eerst moet iedereen met beleid een eigen fortuin opbouwen. Pas dan bent u in staat om deze waarheden aan anderen te onderwijzen.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Ik zal u in eenvoudige woorden vertellen hoe u uw beurs kunt spekken. Hier volgt de eerste trede die naar de tempel van rijkdom leidt. Iemand die zijn voeten niet stevig op de eerste trede neerzet, zal nooit verder komen.

Laten wij de eerste remedie behandelen.'

EERSTE REMEDIE

Begin met uw beurs te spekken

Arkad richtte zich tot een bedachtzame man op de tweede rij:

'Waarde vriend, wat is uw ambacht?'

'Ik ben klerk en ik leg op kleitabletten officiële stukken vast en daarmee verdiende ik mijn eerste koperstukken.'

'U hebt dus dezelfde gelegenheid als ik om een fortuin te vergaren.'

Daarna vroeg hij een man met een blozend gezicht achter in de zaal:

'Vertelt u mij alstublieft waarmee u de kost verdient.'

'Ik ben slager. Ik koop geiten van boeren en slacht ze. Dan verkoop ik het vlees aan huisvrouwen en de huiden aan sandalenmakers.'

'U werkt en verdient geld, u hebt dus evenveel kans van slagen als ik had.'

Arkad ging niet zo lang door met vragen totdat hij wist hoe iedere man zijn brood verdiende.

'Nu zien jullie dat er vele ambachten en werkzaamheden zijn waarmee je geld kunt verdienen. Elk beroep levert een stroom goud op waaruit degene die het werk verricht een deel voor zich opeist.

Kortom, naar ieders beurs vloeit een brede of smalle stroom munten, al naargelang de geleverde prestatie. Klopt dat?'

Ja, de toehoorders vonden dat juist.

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

‘Dus als jullie een fortuin willen vergaren, is het dan niet verstandig om eerst de bron van rijkdom te benutten die hij al heeft?’

Ook daarover was iedereen het eens.

Arkad wendde zich tot een nederige man die eieren verkocht:

‘Als u een van uw manden uitkiest, daarin elke morgen tien eieren legt en er elke avond negen eieren uithaalt, wat gebeurt er dan op den duur?’

‘De mand zal uiteindelijk boordevol eieren zijn.’

‘Waarom?’

‘Omdat ik er elke dag één ei meer in doe dan ik er uithaal.’

Arkad zei met een glimlach tegen de klas:

‘Is er hier iemand met een lege beurs?’

Eerst keken de aangesprokene geamuseerd. Daarna begonnen ze te lachen en gingen voor de grap met hun beurzen zwaaien.

‘Juist’, vervolgde hij. ‘Nu zal ik jullie de eerste remedie vertellen die ik leerde om een magere beurs te spekken. Doe precies wat ik tegen de eierventer zei. Van elke tien munten die je in je beurs doet, geef je er slechts negen uit. Je beurs zal meteen dikker en zwaarder worden, dat goed voelt in je hand en stelt je gerust.

Wijs mijn woorden niet af omdat het zo simpel klinkt. De waarheid is altijd simpel. Ik zou jullie immers vertellen hoe ik mijn fortuin vergaard heb. Het is de manier waarop ik het aanpakte. Ook mijn beurs was leeg en ik vervloekte dat omdat ik geen geld had om mijn verlangens te vervullen. Maar toen ik van elke tien munten die ik erin stopte, er negen uithaalde, werd mijn geldbuidel dikker. En dat zal ook met jullie beurzen gebeuren.

Nu zal ik jullie iets vreemds en onbegrijpelijks vertellen. Toen ik niet langer mijn volledige inkomsten uitgaf, kon ik net zo goed

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

rondkomen als voorheen. En al snel spaarde ik gemakkelijker dan eerst. Het moet wel een wet van de goden zijn dat het goud zich aangetrokken voelt tot iemand die een bepaald gedeelte van zijn verdiensten niet uitgeeft. Het goud mijdt degene die platzak is.

Wat is jullie hartenwens? De vervulling van de dagelijkse behoeften, juwelen, opsmuk, mooie kleren en verfijnder voedsel – zaken die vergankelijk zijn en al snel vergeten worden? Of is het jullie diepste wens om goud, land, kuddes en koopwaar te bezitten – investeringen die inkomsten opleveren? De munten die je uit je beurs haalt, brengen het eerste. De munten die je in je beurs laat zitten, brengen het tweede.

Dit, beste leerlingen, was de eerste remedie tegen mijn magere beurs: van elke tien munten die ik erin stop, geef ik er maar negen uit.

Discussieer hierover en als iemand de onjuistheid ervan kan aantonen, laat me dat dan morgen bij de volgende bijeenkomst weten.'

TWEDE REMEDIE

Beheers uw uitgaven

'Sommigen van jullie hebben mij gevraagd: 'Hoe kan iemand een tiende deel van alles wat hij verdient in zijn beurs laten zitten, als al het geld dat hij verdient onvoldoende is voor zijn noodzakelijke uitgaven?' Zo begon Arkad de bijeenkomst op de tweede dag.

'Hoevelen van jullie toonden gisteren hun lege beurs?'

'Iedereen', antwoordde de klas.

'Toch verdienen jullie niet allemaal hetzelfde bedrag. De een krijgt meer uitbetaald dan de andere. Anderen hebben een groter gezin te onderhouden. Maar alle geldbuidels waren even mager. Nu zal ik jullie een opmerkelijke waarheid vertellen over mannen en hun

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

zonen. Onze zogenaamde noodzakelijke uitgaven groeien altijd mee met ons inkomen, tenzij we dat bewust een halt toeroepen.

Verwar noodzakelijke uitgaven niet met wensen en verlangens. Allemaal hebben jullie, samen met je gezin, meer wensen dan je inkomen toelaat. Dus wordt je inkomen zo veel mogelijk besteed aan vervulling van die wensen. Toch blijven er nog veel onvervulde wensen over.

Alle mensen worden gekweld door een groter aantal wensen dan zij kunnen verwezenlijken. Misschien denken jullie dat ik met mijn rijkdom al mijn wensen kan vervullen? Nee. Mijn tijd is beperkt. Mijn kracht is beperkt. De afstand die ik kan reizen is beperkt. De hoeveelheid voedsel die ik kan eten is beperkt.

Ik zeg jullie, zo snel als onkruid groeit in een veld waar de boer ruimte laat voor de wortels, zo snel groeien ook verlangens in de mens wanneer de kans op vervulling bestaat. Verlangens zijn talloos, verlangens die vervuld kunnen worden zijn gering in aantal.

Onderwerp jullie vaste leefgewoonten aan een zorgvuldig onderzoek. Ongetwijfeld zijn daar uitgaven te vinden die verminderd of geschrapt kunnen worden. Laat het uw devies zijn om honderd procent waarde te eisen voor elk muntstuk dat u uitgeeft.

Leg op een kleitablet alles vast waarvoor u bereid bent te betalen. Selecteer wat noodzakelijk is en wat mogelijk is door negen tienden van uw inkomsten uit te geven. Streep de rest door zonder spijt en beschouw die als onderdeel van de enorme hoeveelheid verlangens die onvervuld zullen blijven.

Maak een begroting van uw noodzakelijke uitgaven. Laat het tiende deel dat uw beurs vult buiten beschouwing. Dat is uw grote verlangen dat wél vervuld wordt.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Blijf werken aan uw budget, blijf het bijschaven. Zie het als uw eerste assistent die u zal helpen uw groeiende geldbuidel te verdedigen.'

Een student in een rood en goud geborduurd gewaad stond op en zei: 'Ik ben een vrij man. Ik ben van mening dat ik het recht heb om van de goede dingen des levens te genieten. Daarom kom ik in opstand tegen de slavernij van een begroting die bepaalt hoeveel ik voor dit of dat mag uitgeven. Ik geloof dat daarmee veel levensvreugde zou verdwijnen en ik nauwelijks meer zou zijn dan een pakezel met een last op zijn rug.'

Als antwoord zei Arkad: 'Vertelt u mij eens, wie zou die begroting opstellen?'

'Dat zou ik zelf doen', luidde het antwoord van de man.

'Als een pakezel een begroting voor zijn last mocht opstellen, zou hij dan edelstenen, kostbare tapijten en zware goudstaven op zijn rug meesjouwen? Nee, hij zou hooi, graan en een waterzak voor de tocht door de woestijn meenemen.

Het doel van een begroting is u te helpen bij het spekken van uw beurs zodat u de noodzakelijke dingen kunt kopen en voorzover mogelijk andere verlangens kunt bevredigen. Met de hulp van uw begroting kunt u uw hartenwens realiseren want u verdedigt die tegen de horde van dagelijkse wensen. Als een helder licht in een donkere grot laat de begroting de gaten in uw beurs zien waardoor het geld wegleekt en kunt u maatregelen treffen om uw uitgaven te gebruiken voor afgebakende doelen die voldoening schenken.

Dit is de tweede remedie tegen een krappe beurs: begroot uw uitgaven zodat u geld hebt voor wat nodig is, voor uw pleziertjes en voor vervulling van uw wensen, zonder meer dan negen tiende deel van uw inkomsten uit te geven.'

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

DERDE REMEDIE

Zorg dat het geld zich vermenigvuldigt

‘Kijk eens aan, uw platte geldbuidel wordt bol en rond. U heeft daarin gedisciplineerd een tiende deel van uw inkomen gelaten. U heeft uw uitgaven leren beheersen om uw groeiende schat te beschermen. Nu gaan we bespreken hoe u deze schat kunt laten groeien. Het is heel plezierig om een buidel vol goud te bezitten, vooral voor een vrekkelijke ziel, maar het levert niets op. Het goud dat we opzij leggen, is nog maar het begin. De winst die het zal opleveren, wordt de basis van ons fortuin.’

Zo sprak Arkad op de derde dag.

‘Hoe kunnen we ons goud aan het werk zetten? Mijn eerste investering was een mislukking, ik raakte alles kwijt. Dat verhaal zal ik later nog vertellen. Mijn eerste winstgevende investering was een lening aan Aggar, een schildenmaker. Eens per jaar kocht hij scheepsladingen brons die over zee aangevoerd werden. Hij had niet voldoende geld om de kooplieden te betalen en leende daarom van mensen die geld over hadden. Het was een brave man die uit de opbrengst van zijn schilden terugbetaalde wat hij geleend had, plus een redelijke rente.

Wanneer ik hem geld leende, leende ik hem ook de rente die hij mij betaald had. Zo groeide niet alleen mijn kapitaal maar ook de winst. Het was een bijzonder prettige ervaring wanneer deze bedragen aan mij uitbetaald werden.

Ik zeg jullie, waarde vrienden, de rijkdom van een man schuilt niet in de munten in zijn beurs maar in de inkomsten die hij opgebouwd heeft, in de stroom goud die constant zijn buidel voedt en

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

zorgt dat die rond en vol blijft. Dat is wat iedereen verlangt. Dat is wat jullie verlangen. Een inkomen dat doorgaat, of je nu werkt of reizen maakt.

Ik heb een vermogen opgebouwd. Zo groot dat men mij heel rijk noemt. Mijn leningen aan Aggar waren mijn eerste training in lucratieve investeringen. Hiervan leerde ik zo veel dat ik mijn leningen en investeringen uitbreidde naarmate mijn kapitaal toenam. Eerst uit een paar bronnen en later uit vele bronnen vloeide een gouden stroom naar mijn beurs.

En zie, uit mijn bescheiden verdiensten was een leger van gouden slaven verzezen die allemaal voor mij werkten en nog meer goud in het laatje brachten. Ook hun kinderen en de kinderen van hun kinderen werkten voor mij, zodat uit hun gezamenlijke inspanning een groot inkomen groeide. Goud neemt snel toe bij een redelijke winst, zoals in het volgende verhaal over een verstandige boer:

Op de dag dat zijn eerste zoon geboren werd, bracht hij tien zilverstukken naar een geldschieder en vroeg hem die te beleggen tot zijn zoon twintig jaar oud zou zijn. Dat deed de geldschieder en ze kwamen overeen dat de rente een kwart van de totale waarde per vier jaar zou zijn. Omdat de boer de som geld apart had gezet voor zijn zoon vroeg hij de geldschieder de rente bij de hoofdsom te voegen. Toen de jongen twintig jaar werd, ging de boer opnieuw naar de geldschieder om naar het zilver te informeren. De geldschieder legde uit dat de som geld dankzij de samengestelde rente gegroeid was, zodat de oorspronkelijke tien zilverstukken nu eenendertig en een half waren geworden.

De boer was in zijn nopjes en omdat de zoon het geld niet nodig had, liet hij het bij de geldschieder. Toen de zoon vijftig jaar oud

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

werd – de vader was inmiddels gestorven – vereffende de geldschie-
ter alles en betaalde hem 167 zilverstukken uit. In vijftig jaar tijd
was de investering bijna het zeventienvoudige geworden.

Dit nu is de derde remedie tegen een krappe beurs:

Zet elk muntstuk aan het werk opdat het zijn soort vermenigvuldigt, zoals de kud-
des in het veld, en uw inkomsten bezorgen, een stroom van rijkdom die voortdurend
uw beurs voedt.’

VIERDE REMEDIE

Bescherm uw schat tegen verliezen

‘Tegenslag kiest graag een glanzend doelwit uit. Het glanzende
goud in een geldbuidel moet beschermd worden anders gaat het
verloren. Het verstandig om eerst kleine bedragen veilig te stellen
en te leren die te beschermen voordat de goden ons grotere bedra-
gen toevertrouwen.’

Dit waren Arkads openingswoorden op de vierde dag.

‘Iedere bezitter van goud wordt in verleiding gebracht te beleg-
gen in aantrekkelijk klinkende projecten. Vaak hebben vrienden en
familieleden enthousiaste ervaringen hiermee opgedaan en drin-
gen ze erop aan dat anderen hun voorbeeld volgen.

Het eerste gezonde principe van beleggen is dat de hoofdsom be-
schermd moet zijn. Is het verstandig je te laten verleiden door meer
winst als je hoofdsom verloren kan gaan? Nee. Op het risico staat de
straf van een mogelijk verlies. Onderzoek voordat u gaat investeren
zorgvuldig of de hoofdsom opeisbaar blijft. Laat u niet misleiden
door het romantische verlangen om snel rijk te worden.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Voordat u goud uitleent aan iemand overtuig u zich ervan dat hij u terug kan betalen door zijn kredietwaardigheid te controleren en hem niet ongewild uw zuurverdiende spaargeld cadeau doet.

Voordat u ergens in investeert, onderzoekt u aan welke gevaren uw goud bloot kan staan.

Mijn eerste investering werd indertijd een ramp. Mijn zorgvuldig gekoesterde spaargeld van een heel jaar vertrouwde ik toe aan Azmur, een steenhouwer die verre reizen maakte en erin toestemde in Tyrus voor mij de prachtige juwelen van de Feniciërs te kopen. Na zijn terugkeer zouden wij die verkopen en de winst verdelen. De Feniciërs waren schurken en splitsten hem stukjes glas in de maag. Mijn schat was ik kwijt. Nú zou mij dat niet meer overkomen. Dankzij mijn training zou ik ogenblikkelijk inzien hoe dwaas het is een steenhouwer edelstenen te laten kopen.

Ik adviseer jullie op grond van mijn eigen ervaringen, ga niet te veel af op uw eigen kennis wanneer u uw schat toevertrouwt aan de mogelijke valkuilen van investeringen. Het is veel beter om eerst raad in te winnen bij ervaren beleggers. Zo'n advies wordt gul verstrekt en de waarde ervan in goud kan zelfs even groot zijn als de som die u overweegt te investeren. Dat is dus de werkelijke waarde als het advies u behoedt voor verlies van uw goud.

Dit nu is de vierde remedie tegen een krappe beurs, die van groot belang is omdat daarmee voorkomen wordt dat uw goedgevulde beurs leegstroomt: Bescherm uw schat tegen verlies door alleen te investeren als de hoofdsom veilig is, als die altijd opeisbaar is en als u een redelijke rente krijgt. Vraag advies aan wijze mannen. Verzeker u van het advies van degenen die ervaring hebben met lucratieve beleggingen. Laat hun wijsheid uw schat beschermen tegen gevaarlijke beleggingen.'

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

VIJFDE REMEDIE

Verander uw woning in een lucratieve investering

‘Als een man negen delen van zijn inkomsten besteedt aan levensonderhoud en pleziertjes, en als een deel van deze negen delen een lucratieve belegging blijkt zonder nadelige gevolgen voor zijn welzijn, dan zal zijn fortuin des te sneller groeien’, hield Arkad zijn klas op de vijfde dag voor.

‘Te veel mannen in Babylon huisvesten hun gezin in schamele woningen. Zij betalen hun veeleisende huisbaas een hoge huur voor kamers waar hun echtgenote geen plaats heeft om de planten te kweken, iets waar vrouwen zo van houden, en waar hun kinderen geen andere ruimte hebben om in te spelen dan smerige steegjes.

Een gezin kan pas met volle teugen van het leven genieten wanneer het beschikt over een lapje grond waar kinderen in de schone aarde kunnen spelen en waar de vrouw des huizes behalve bloemen ook smakelijke, voedzame kruiden en planten kan kweken.

Het geeft grote voldoening om vijgen van je eigen bomen en druiven van je eigen ranken te eten. Wanneer een man een eigen woning bezit waarop hij trots is, waarvoor hij goed zorgt, groeit zijn zelfvertrouwen en spant hij zich meer in voor alles wat hij onderneemt. Daarom raad ik iedere man aan eigenaar te worden van de woning die hem en zijn gezin onderdak biedt.

Bovendien is iedereen, die dat werkelijk wil, in staat een eigen huis te bezitten. Heeft onze grote Koning niet de muren van Babylon zo uitgebreid dat braakliggend terrein daarbinnen tegen een betaalbare prijs kan worden aangeschaft?

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Beste vrienden, de financiers zullen met alle plezier meehelpen om de wensgedachte van eigen huis en erf voor jullie gezinnen te verwezenlijken gelijk *Fortuintjes' beurs en wenshoedje*. U kunt simpelweg geld lenen om de steenhouwer en de bouwer te betalen voor dit steengoede doel als u een redelijk deel van de benodigde som zelf kunt betalen uit wat u hiervoor gespaard heeft.

Vanaf de bouw kunt u de *financier met* dezelfde regelmaat betalen als vroeger de *huisbaas*. Omdat met elke aflossing de schuld vermindert, zijn een paar jaar van betalingen al voldoende voor de aflossing van de lening. Daarna mag u zich verheugen op uw waardevolle eigendom; uw *verdere kosten* bestaan uit de door de Koning opgelegde belastingen en *het onderhoud*.

En moedig uw echtgenote aan om, telkens wanneer zij naar de rivier gaat waar zij uw kleren wast, bij terugkeer een geitenvel vol water mee te nemen om de gewassen en planten te begieten.

Families met een eigen huis kennen de voordelen. Hun vaste lasten dalen waardoor een groter deel van hun opbrengsten beschikbaar komt voor de *plezante dingen des levens* en de *vervulling van gekoesterde wensen*.

Dit nu, is het vijfde middel tegen een smalle beurs: *bezit uw eigen huis.*'

ZESDE REMEDIE

Verzeker u van inkomsten in de toekomst

Ieders leven verloopt van jeugd naar ouderdom. Dat is je onverbidelijke levenspad, behalve als de goden jou vroegtijds tot zich roepen. Daarom zeg ik dat iedereen zich hoort voor te bereiden op een passend inkomen voor de dagen die in het verschiet liggen. Het hoort bij de zorgplicht van de kostwinner om, wanneer deze onverhoopt de geest geeft, zijn gezin niet berooid

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

achter te laten nu hij niet langer onder hen is om ze te steunen en voor hen te zorgen. In deze les leren jullie hoe je portemonnee gevuld blijft, ook wanneer je inkomen uit arbeid wegvalt omdat je oud bent en minder goed kun leren.'

Met deze woorden richt Arkad zich op de zesde dag tot zijn klas.

'De man die door zijn kennis van de wetten der rijkdom een groeiend overschot heeft opgebouwd, moet aan de toekomst denken door bepaalde investeringen te doen en regelingen te treffen die ook op termijn veilig zijn en ook beschikbaar zijn op het moment waar hij zijn vooruitziende blik op had gericht.

Er zijn verschillende manieren om je voor te bereiden op de toekomst. Je kunt je geld begraven op een geheime plek, hoe goed ook verborgen, goud is te waardevol om erop te gaan zitten, het zal een bron van zorg blijven. Daarom raad ik dit af.

Je kunt huizen of land voor dit doel kopen. Bij een zorgvuldige afweging, met het oog op het welzijn van morgen en met sociaal beleid, blijft de waarde of opbrengst ervan behouden bij de erfoverdracht.

Een klein geldbedrag uitlenen aan de geldschietster en dat met regelmatige tussenpozen verhogen, kan ook. De rente die je ontvangt zal in hoge mate bijdragen tot de kapitaalgroei. Ik ken een sandalenmaker, Ansan, die mij laatst vertelde dat hij acht jaar lang elke week twee zilverstukken naar zijn geldschietster bracht. De geldschietster had hem net een overzicht van zijn financiën gegeven waarmee hij bijzonder blij was. Het totaal van zijn kleine stortingen en de rente daarvan (tegen het gebruikelijke tarief van een vierde van de waarde voor elke vier jaar) was uitgegroeid tot 1040 zilverstukken.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Ik moedigde hem aan, en rekende hem voor dat de geldschietter hem over twaalf jaar, als hij zo doorging met het storten van twee zilverstukken per week, vierduizend zilverstukken schuldig zou zijn – een mooi bedrag om de rest van zijn leven mee te slijten.

Wanneer zo'n kleine storting regelmatig plaatsvindt, geeft dat zo'n klinkend resultaat dat je een dief van eigen portemonnee bent als je niets opzij legt voor je oude dag en geen voorzieningen treft voor je gezin, hoe bloeiend je bedrijf en hoe lucratief je investeringen ook zijn.

Met plezier wil ik hier dieper op ingaan. Ik ben er namelijk van overtuigd dat slimme lieden op een dag een plan zullen bedenken voor een nabestaandenverzekering. Veel deelnemers betalen regelmatig een klein bedrag, en al die kleine stortingen samen vormen uiteindelijk een behoorlijk bedrag voor het gezin van de man die te overlijden komt. Dat lijkt me zeer wenselijk. Maar vandaag de dag is dat nog niet mogelijk omdat deze regeling alleen werkt als er veel mensen aan meedoen. Zo'n verzekering moet zo stabiel zijn als de troon van de Koning. Ik ben ervan overtuigd dat, op de dag dat zo'n plan aangenomen wordt, dit een grote zegen zal zijn voor veel mensen want zelfs de kleinste inleg levert een aardig bedrag op voor het gezin van iemand die overlijdt.

Maar we leven nú en niet in de dagen die nog komen. Dus maken we gebruik van de middelen die ons ter beschikking staan om ons doel te bereiken. Ik raad iedereen aan om verstandige en doordachte maatregelen te treffen om een krappe beurs op latere leeftijd te voorkomen. Want een lege geldbuidel is een tragedie voor een ieder die niet langer kan werken, of voor een gezin zonder kostwinner.

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

Dit nu is de zesde remedie tegen een krappe beurs:

'Tref ruim van tevoren voorzieningen om uzelf en uw gezin in de toekomst te kunnen onderhouden'.

ZEVENDE REMEDIE

Vergroot uw vaardigheid om geld te verdienen

'Vandaag wil ik met jullie, beste leerlingen, spreken over een van de belangrijkste remedies tegen een krappe beurs. Ik zal het echter niet over goud hebben, maar over jullie, over de mannen in de kleurige tunieken die hier voor mij zitten. Ik zal spreken over aspecten in het denken en in het leven van de mens die voor of tegen zijn succes werken.'

Zo begon Arkad op de zevende dag zijn les.

'Laatst kwam er een jonge man bij me om geld te lenen. Toen ik hem vroeg naar de reden klaagde hij niet rond kon komen. Ik legde hem uit dat hij dan ook geen goede klant voor een geldschieter was. Hij had toch geen mogelijkheden om uit zijn inkomsten de lening terug te betalen?

'Jij moet meer geld gaan verdienen. Wat doe je om daar handiger in te worden?'

'Ik doe wat ik kan, de afgelopen twee maanden heb ik mijn meester zes keer gevraagd mijn loon te verhogen, maar steeds zonder succes. Ik kan niet nog een keer bij hem aankloppen.'

We kunnen glimlachen om zijn naïviteit, maar toch voldeed hij al aan een van de essentiële voorwaarden om zijn verdiensten te verbeteren, hij koesterde namelijk een sterk verlangen om meer te verdienen en dat is een loffelijk streven.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Een sterk omlijnd verlangen gaat vooraf aan succes. Vage, algemene verlangens zijn te zwak. Louter te wensen om rijk te zijn heeft geen zin. De concrete wil om vijf goudstukken te bezitten is een tastbaar en haalbaar streven. Als een wens vervuld wordt door efficiënt en volhardend bezig te zijn, kun je wegen vinden om eerst tien goudstukken, vervolgens twintig goudstukken en later duizend goudstukken te bemachtigen. En kijk, dan ben je rijk! Met het leren om die ene vastomlijnde wens te realiseren, wordt je voorbereid op een grotere wens. Rijkdom wordt verworven door klein te beginnen, hoe meer ervaring je krijgt, hoe handiger je wordt en des te groter de bedragen kunnen zijn.

Wensen moeten simpel, duidelijk en afgebakend zijn. Teveel wensen, verwarrende wensen of wensen die boven iemands macht liggen, schieten hun doel voorbij.

Naarmate iemand zich meer bekwaamt in zijn beroep zal zijn verdienvermogen verder stijgen. In de tijd dat ik nog een nederige klerk was die kleitabletten bewerkte voor een paar koperstukken per dag viel het me op dat andere klerken meer deden dan ik en meer verdienden. Ik besloot dat voortaan niemand mij meer de loef zou afsteken. Al snel ontdekte ik de reden van hun grotere succes. Meer aandacht voor mijn werk, betere concentratie op mijn taak, meer volharding – en het resultaat was dat vrijwel niemand meer kleitabletten per dag voltooide dan ik. Het duurde niet lang of mijn grotere vaardigheid werd beloond, ik hoefde niet zesmaal naar mijn meester te gaan om voor erkenning te bedelen.

Hoe meer wijsheid wij hebben, hoe meer wij zullen verdienen. Wie zich verdiept in zijn vak wordt rijkelijk beloond. Een handwerksman moet de methoden en gereedschappen leren kennen van de

ZEVEN REMEDIES TEGEN EEN KRAPPE BEURS

bekwaamste vakmensen. Een geneesheer of wetgeleerde moet met zijn vakbroeders overleggen en ervaringen uitwisselen. Een koopman kan voortdurend zoeken naar de beste waar tegen de laagste prijs. Altijd veranderen en verbeteren de zaken waarmee de mens zich bezighoudt omdat intelligente lieden streven naar meer deskundigheid zodat zij hun klanten en opdrachtgevers beter kunnen bedienen. Daarom dring ik er bij u allen op aan om in de voorste gelederen mee te marcheren en niet stil te blijven staan, want dan komt u onvermijdelijk op achterstand.

Allerlei zaken verrijken iemands leven met nuttige ervaringen. Wil je zelfrespect en zelfvertrouwen krijgen? Doe dan het volgende:

- Los schulden zo snel mogelijk af en hou je uitgaven in toom en laat geld het werk doen.
- Bescherm je vermogen tegen verliezen en maak van je woning een rendabele investering. Zorg goed voor je gezin en spreek geen kwaad over anderen.
- Leg je laatste wil vast zodat, wanneer de goden je tot zich roepen, jouw bezittingen eerlijk en naar behoren verdeeld worden.
- Een respectabele man heeft compassie met degenen die door tegenslag getroffen of gebroken zijn. Wees behulpzaam binnen redelijke grenzen en let op de behoeften van je naasten.

Nu volgt de zevende en laatste remedie tegen een krappe beurs:

Bevorder je eigen kracht door te studeren en wijsheid op te doen, vergroot je vaardigheid en laat je daden getuigen van zelfrespect. Zo ontwikkel je geleidelijk het zelfvertrouwen om zorgvuldig overwogen verlangens te verwirkelijken.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

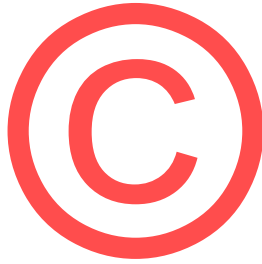
Dit zijn dus de zeven remedies tegen een krappe beurs, die ik op grond van mijn ervaring in een lang en succesvol leven aanbeveel aan iedereen die rijk wil worden.

Er is meer goud in Babylon dan jullie denken, waarde vrienden. Ruim voldoende voor iedereen.

Breng deze waarheden in de praktijk en bereik het welzijn en de rijkdom waar jullie recht op hebben.

Vertel anderen over deze waarheden, zodat iedere eerbare onderdaan van Zijne Majesteit eveneens vrijelijk deelt in de grote overvloed van onze geliefde stad en geboortegrond.

2021

2021

HOOFDSTUK 4

Vind Vrouwe Fortuna

Als het geluk iemand toelacht, is het onmogelijk te voorspellen wanneer dat stopt.

Gooi hem in de Eufraat,

de kans is groot dat hij met een parel in zijn hand de oever weer opklautert.

Babylonisch spreekwoord

HET VERLANGEN OM DOOR HET TOEVAL EEN HANDJE GEHOLPEN
TE WORDEN IS UNIVERSEEL. Het was net zo sterk voor de mens
van vierduizend jaar geleden in het oude Babylon als het nu voor de
moderne mens is. Allemaal hopen we dat de wispelturige geluksgo-
din ons toelacht. Is er een manier waarop we haar kunnen ontmoe-
ten en dan niet alleen haar aandacht trekken, maar ook haar gunst
mogen winnen?

Is er een manier om meer geluk te hebben?

Dat is wat de mannen in het oude Babylon wilden weten. Het waren
listige en slimme denkers. Dit verklaart waarom hun Babylon de
rijkste en machtigste stad van hun tijd werd.

In dat verre verleden bestonden er geen scholen of universiteiten.
Wel was er een praktisch gericht 'leercentrum'. Onder de toren-
hoge gebouwen van Babylon werd het even belangrijk geacht als
het paleis van de Koning, de hangende tuinen en de tempels van de
goden. In de geschiedenisboeken wordt het amper vermeld, hoog-
stens als voetnoot maar meestal helemaal niets. Toch heeft het cen-
trum grote invloed uitgeoefend op het denken van die tijd.

Dit gebouw was de Tempel van het Leren, waar de wijsheid uit het ver-
leden door onbezoldigde docenten werd onderwezen.

VIND VROUWE FORTUNA

Actuele onderwerpen werden in open discussieforums besproken. Binnen de muren van deze tempel was iedereen gelijk. Ook ondergeschikten en slaven konden daar vrijpostig de opvattingen van leden van het Koninklijk Huis bekritisieren.

Een van de vele bezoekers van de Tempel was de wijze man Arkad, hij werd de rijkste man van Babylon genoemd. Hij had zijn eigen collegezaal waar bijna elke avond een grote groep mannen – sommigen oud, anderen jong en de meesten van middelbare leeftijd – bijeenkwam om boeiende kwesties te bespreken. Laten wij ons oor te luisteren leggen. Wisten zij hoe ze het geluk naar zich toe konden trekken?

De zon was als een grote, rode vuurbal ondergegaan in een nevel van woestijnzand toen Arkad naar zijn spreekgestoelte liep. Er zaten al tachtig man op zijn komst te wachten. Ze zaten op kleine kledjes die ze op de vloer hadden uitgerold. En er kwamen nog meer mensen binnen.

‘Waar zullen we het vanavond over hebben?’ informeerde Arkad.

Na een korte aarzeling zei een lange wever, terwijl hij volgens goed gebruik opstond:

‘Ik heb een onderwerp dat ik graag aan de orde zou willen stellen. Ik aarzelde, want misschien vinden jullie, Arkad en mijn goede vrienden hier, het een belachelijk onderwerp.’

Aangemoedigd door Arkad en kreten van de andere toehoorders, vervolgde hij: ‘Vandaag heb ik geluk gehad, want ik vond een geldbuidel met een aantal goudstukken. Ik wil niets liever dan dat dit geluk mij blijft toelachen. Omdat ik geloof dat iedereen deze wens koestert, stel ik voor te praten over manieren om het geluk naar je toe te halen.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Een buitengewoon interessant onderwerp dat zeker onze aandacht waard is’ was Arkads commentaar. ‘Voor sommigen is het geluk slechts een toevallige gebeurtenis die, net zoals pech, zonder doel of reden kan plaatsvinden. Anderen geloven dat de aanstichter van alle geluk onze gulle weldoenster de godin Ištar is die altijd degenen die haar behagen met gulle gaven overlaadt. Laat eens horen, waarde vrienden, wat vinden jullie? Moeten we op zoek gaan naar manieren om deze Vrouwe Fortuna te verleiden om ons allemaal te bezoeken?’

‘Ja! Ja! Hoe meer, hoe beter!’ riep de groeiende groep toehoorders vol vuur.

‘Laten wij dan onze discussie beginnen met eerst de mening te horen van degenen onder ons die net zo’n ervaring hebben gehad als de wever, die zonder enige moeite te doen waardevolle juwelen of rijkdom vonden of in de schoot geworpen kregen.’

Er viel een korte stilte terwijl iedereen om zich heen keek in de verwachting dat er wel iemand zou reageren. Maar niemand stond op.

‘Wat, niemand?’ vroeg Arkad. ‘Dan moet deze vorm van geluk wel een heel zeldzame gebeurtenis zijn. Wie heeft een voorstel waar we onze zoektocht nu op moeten richten?’

‘Ik’, zei een goedgeklede jongeman, terwijl hij opstond. ‘Wanneer een man spreekt van geluk dat hem toelicht, gaan zijn gedachten dan niet automatisch naar de speeltafels? Vinden we daar niet talloze mannen die dingen naar de gunst van de vrijgevige godin, in de hoop dat zij hen zal zegenen met grote speelwinst?’

Terwijl hij weer ging zitten, schalde een stem: ‘Niet stoppen!’

Ga door met je verhaal! Vertel ons of de godin je inderdaad toelachte aan de speeltafel? Heeft ze de dobbelsteen met de rode kant naar

VIND VROUWE FORTUNA

boven gedraaid, zodat jij je beurs kon vullen ten koste van de spelmeester? Of liet ze de steen met de blauwe kant naar boven komen, zodat een ander jouw zuurverdiende zilverstukken naar zich toe kon graaien?’

De jongeman lachte mee met de anderen en antwoordde:

‘Ik wil best toegeven dat ze mijn aanwezigheid niet eens opmerkte. Maar hoe zit dat met jullie? Hebben jullie haar in dergelijke plaatsen de dobbelstenen in jullie voordeel zien gooien? We zijn hier om te leren, maar die verhalen willen we ook graag horen.’

‘Een verstandig begin’, onderbrak Arkad hem. ‘We zijn hier bijeen om vragen van alle kanten te bekijken. Als we het gokspel negeren, zien we een natuurlijke neiging over het hoofd die de meeste mensen gemeen hebben: een klein bedrag aan zilver inzetten in de hoop veel goud te winnen.’

‘Dat herinnert me aan de rennen van gisteren’, riep een andere toehoorder. ‘Als de godin regelmatig de speeltafels bezoekt, zal ze zeker de rennen niet overslaan waar de vergulde wagens en de schuimvlokkende paarden veel meer opwinding bieden. Biecht ons eens op, Arkad, heeft ze u gisteren ingefluisterd om in te zetten op die schimmels uit Ninevé? Ik stond vlak achter u en kon mijn oren niet geloven toen ik u hoorde inzetten op de schimmels. U weet net zo goed als wij dat geen enkel span in heel Assyrië onze geliefde bruine vossen in een eerlijke wedren kan verslaan.

Heeft de godin u dat in het oor gefluisterd omdat bij de laatste ronde het zwarte paard in de binnenbocht zou struikelen en onze jongens zo zou hinderen dat de schimmels de race zouden winnen met een onverdiende overwinning?’

Arkad glimlachte toegeefflijk naar de plagerige vragensteller.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

'Welke reden hebben wij om te denken dat de goede godin zoveel belangstelling zou tonen voor iemands weddenschap op de paardenrace? Voor mij is ze een godin van liefde en waardigheid die blij is als ze mensen in nood kan helpen en degenen die dat verdienen kan belonen. Ik zie haar niet bij de speeltafels of de paardenrennen waar meer geld wordt verloren dan gewonnen. Ik kom haar tegen op andere plaatsen waar men zich bezighoudt met loffelijker zaken die meer recht hebben op beloning.

In het bewerken van de aarde, in eerlijke handel, in alle beroepen bestaat de kans winst te maken op transacties of inspanningen. Misschien zal de mens niet altijd beloond worden, soms is zijn oordeel fout, soms zullen wind en weer hem dwarsbomen. Maar als hij volhardt, mag hij verwachten winst te maken. Dat komt omdat de kans op winst altijd in zijn voordeel is.

Maar wanneer een man de speeltafels opzoekt, is de situatie precies omgekeerd. De kans op winst is tegen hem en altijd in het voordeel van de spelmeester. Het spel is zo opgezet dat de spelmeester meestal wint. Hij verdient zijn geld met het spel en zorgt dat de inzet van de spelers hem een behoorlijke winst oplevert. Weinig spelers beseffen hoe zeker de winst van de spelmeester is en hoe onzeker hun eigen kans om te winnen.

Laten wij bijvoorbeeld de weddenschappen nemen die op de dobbelsteen worden ingezet. Elke keer dat die geworpen wordt, gokken we welke kant boven zal vallen. Is het de rode kant, dan krijgen we viermaal onze inzet uitbetaald. Maar is het een van de vijf andere kanten, dan zijn we onze inzet kwijt. Uit die cijfers blijkt dat we bij elke worp vijf kansen op verlies hebben, maar omdat de rode kant viermaal de inzet uitbetaalt, hebben we vier kansen om te win-

VIND VROUWE FORTUNA

nen. Na een nacht dobbelen heeft de spelmeester waarschijnlijk een vijfde van alle ingezette muntstukken verdiend. Mag men verwachten meer dan een enkele maal te winnen als het spel zó opgezet is dat hij een vijfde deel van al zijn weddenschappen verliest?

‘Toch winnen sommigen af en toe een groot bedrag’, wierp iemand tegen.

‘Zeker’, zei Arkad. ‘En daarom komt bij mij de vraag op of geld dat op die manier verkregen wordt blijvende waarde brengt aan de gelukkige winnaar. Onder mijn kennissen tel ik veel succesvolle Babyloniërs maar ik kan geen enkele naam noemen van iemand wiens succes een begon met winst aan de speeltafel.

Jullie allen die hier bijeengekomen zijn, kennen nog vele andere vooraanstaande burgers. Ik zou het interessant vinden om te horen hoeveel van onze geslaagde inwoners de speeltafel aanwijzen als het beginpunt van hun succes. Noemen jullie allemaal eens wat namen op. Wie?’

Na een lange stilte waagde een grappenmaker:

‘Vallen daar ook de spelmeesters onder?’

‘Als jullie niemand anders kunnen bedenken’, reageerde Arkad. ‘Maar hoe staat het met jullie zelf? Wie van ons strijkt regelmatig speelwinst op en aarzelt toch om dit als bron van inkomsten aan te raden?’

Zijn uitdaging werd beantwoord door afkeurend gemompel achter in de zaal dat door anderen al lachend werd overgenomen.

‘Het lijkt erop dat we ons geluk zoeken op de plaatsen waar de godin niet vertoeft’, vervolgde Arkad. ‘Laten we daarom andere gebieden verkennen. We hebben het geluk niet gevonden in het oprapen van verloren geldbuidels. We hebben het ook niet gevonden aan de

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

speeltafels. En wat de paardenrennen betreft, ik beken dat ik daar veel meer geld ben kwijtgeraakt dan ik er ooit heb gewonnen.

Laten we eens kijken naar onze handel en ondernemingen. Is het niet vanzelfsprekend dat we een winstgevende transactie niet als een staaltje van geluk maar als eerlijke beloning voor onze inspanning beschouwen? Ik ben geneigd te denken dat we de gaven van de godin over het hoofd zien. Misschien helpt zij ons daar waar wij haar gulheid niet op de juiste waarde schatten. Wie doet een ander voorstel voor verdere discussie?

Daarop stond een oudere koopman op, hij streek zijn elegante gewaad glad en sprak:

‘Met uw permissie, hooggeëerde Arkad en beste vrienden, wil ik een suggestie doen. Als wij, zoals u zei, de eer opeisen voor onze ijver en deskundigheid in ons zakelijk succes, waarom dan niet gekeken naar de successen die we bijna bereikten, maar die ons ontglippen – successen die heel lucratief zouden zijn geweest. Dat zouden buitengewone voorbeelden van geluk zijn als dat echt gebeurd zou zijn. Maar omdat ze aan onze neus voorbijgingen, kunnen we ze niet als onze eerlijke beloning beschouwen. Ongetwijfeld kunnen velen hier dergelijke ervaringen vertellen.’

‘Dat is een verstandige aanpak’, zei Arkad goedkeurend. ‘Wie van jullie hadden het geluk binnen handbereik toen het jullie alsnog ontglipre?’

Een groot aantal handen ging omhoog, waaronder die van de koopman. Arkad gebaarde dat hij zijn verhaal moest doen.

‘U heeft dit voorstel geopperd en daarom willen we uw relaas het eerst horen.’

VIND VROUWE FORTUNA

‘Met plezier zal ik een verhaal vertellen dat illustreert hoe dicht een man het geluk kan zijn genaderd en hoe gemakkelijk het hem weer kan ontglippen, tot zijn grote spijt.

Jaren geleden, toen ik een jongeman was, net getrouwd en met een behoorlijk loon, kwam mijn vader op een dag langs en drong er sterk op aan dat ik geld zou beleggen. De zoon van een goede vriend van hem had zijn oog laten vallen op een stuk braakliggend terrein net buiten de stad. Het lag hoog boven het kanaal, waar het water niet kon komen.

De zoon van mijn vaders vriend bedacht een plan om dit land te kopen, drie grote waterraderen te bouwen die door ossen in beweging zouden worden gehouden en zo met het benodigde water de vruchtbare aarde zouden bevoeien. Wanneer dat voltooid was, wilde hij het land in kleine stukken verdelen en aan de inwoners van de stad als moes- en kruidentuin verkopen.

De zoon van mijn vaders vriend bezat niet genoeg goud voor deze transactie. Net als ik was hij een jonge man die een aardig bedrag verdiende. Zijn vader had net als de mijne een groot gezin en weinig middelen. Daarom besloot hij een groep mannen te interesseren voor deze onderneming. De groep zou bestaan uit twaalf mannen die allemaal zelf geld verdienden en ermee instemden een tiende deel van hun inkomsten in deze zaak te steken totdat het land gereed was voor de verkoop. Iedereen zou dan eerlijk in de winst delen, al naargelang hun investering.

‘Jij, mijn zoon,’ zei mijn vader tegen mij, ‘bent de drempel der volwassenheid overgegaan. Het is mijn diepste wens dat jij voor jezelf een waardevol bezit opbouwt zodat je een respectabel man wordt.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Ik wil graag dat jij leert van de vergissingen die je vader gedachtenloos heeft begaan.'

'Ik wil niets liever dan dat, vader', luidde mijn antwoord.

'Volg dan mijn raad op. Doe wat ik had moeten doen op jouw leeftijd. Houd een tiende deel van je loon apart voor winstgevende beleggingen. Met dat tiende deel, plus de winst die het oplevert, kun je voordat je mijn leeftijd bereikt hebt, een waardevol bezit hebben opgebouwd.'

'Dat zijn wijze woorden, vader. Ik wil graag rijk worden. Maar mijn inkomsten moeten voor allerlei dingen worden gebruikt. Daarom aarzel ik om uw advies op te volgen. Ik ben nog jong, er is nog voldoende tijd.'

'Ja, dat dacht ik ook op jouw leeftijd, maar er zijn heel wat jaren voorbijgegaan en ik heb nog geen begin gemaakt.'

'We leven nu in een andere tijd, vader. Ik zal uw fouten vermijden.'

'De gelegenheid doet zich nú voor en biedt je kans op rijkdom. Ik smeek je de zaak niet uit te stellen. Ga morgen naar de zoon van mijn vriend en onderhandel met hem om tien procent van je inkomsten te investeren. Ga meteen morgenochtend. Kansen moet je onmiddellijk aangrijpen, anders zijn ze voorbij. Wacht niet, doe het nu.'

Ondanks het advies van mijn vader aarzelde ik. De handelaren hadden net prachtige nieuwe gewaden aangevoerd uit het Oosten, zo mooi dat mijn vrouw en ik er ieder een wilden aanschaffen. Zou ik een tiende van mijn inkomsten in de onderneming te steken, dan kon de koop niet doorgaan en moesten we ons ook andere genoegens ontzeggen. Ik talmde met mijn besluit tot het te laat was. Ik heb daar later veel spijt van gekregen want de onderneming bleek

VIND VROUWE FORTUNA

winstgevender dan voorspeld. Dit is mijn verhaal over hoe ik het geluk liet ontglippen.'

'In dit verhaal zien we hoe het geluk wacht op de man die de gelegenheid aangrijpt', meende een man met een door de woestijnzon getaand gezicht. 'Om een behoorlijk bezit op te bouwen moet je ergens beginnen. Dat kunnen een paar goud- of zilverstukken zijn die iemand apart houdt om te beleggen. Zelf ben ik eigenaar van een groot aantal kuddes. Ik begon daar als jongen al mee, toen ik voor één zilverstuk een kalfje kocht. Dat was de start van mijn rijkdom en daarom belangrijk voor mij.

Een begin maken met een bezit opbouwen is het grootste geluk dat je kunt overkomen. Voor iedereen is die eerste stap zo belangrijk omdat hij daarmee van loonslaaf verandert in iemand die dividend vangt van zijn goud. Sommige gelukkigen grijpen die kans aan als ze jong zijn en bereiken zo een groter financieel succes dan zij die dit pas later doen, of dan die onfortuinlijke lieden die de kans nooit aangrijpen, zoals de vader van deze koopman.

Had onze vriend de koopman deze stap als jonge volwassene gezet toen de gelegenheid zich voordeed dan zou hij op dit moment gezegend zijn met veel meer wereldse goederen. Zou het geluk onze vriend de wever aansporen om op dit moment zo'n stap te zetten, dan zal dit inderdaad de start van een veel groter fortuin zijn.'

'Dank u! Ik wil ook graag wat zeggen.' Een vreemdeling uit een ander land stond op. 'Ik kom uit Syrië. Ik spreek niet erg goed uw taal. Ik wil deze koopman iets noemen. Misschien vindt u die naam niet beleefd. Toch wil ik hem dat noemen. Maar helaas, ik weet uw woord niet ervoor. Als ik het in het Syrisch zeg, begrijpt u het niet.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Vertel mij daarom, vrienden, hoe noem je een man die dingen uitstelt die goed voor hem zijn.'

'Een draler', klonk een stem.

'Dat is het', riep de Syriër uit, opgewonden met zijn handen gebarend. 'Hij pakt de kans niet als zij komt. Hij wacht. Hij zegt: ik heb veel werk nu. De kans, zij wacht niet op zo'n langzame kerel. Zij denkt, als een man geluk zoekt, moet hij snel handelen. Iedereen die niet snel handelt wanneer de kans komt is een draler, zoals deze koopman.'

De koopman stond op en boog vrolijk als reactie op het gelach. 'Mag ik mijn bewondering uitspreken voor u, vreemdeling binnen onze poorten, die niet aarzelt de waarheid te spreken.'

'En laten we nu nog een ander verhaal horen. Wie wil een ervaring met ons delen?' vroeg Arkad.

'Ik', reageerde een man van middelbare leeftijd in een rode tuniek.

'Ik koop vee en lastdieren, voornamelijk kamelen en paarden. Soms koop ik ook schapen en geiten. Ik ga jullie vertellen hoe de kans op een nacht aanklopte toen ik het totaal niet verwachtte. Misschien heb ik haar daarom voorbij laten gaan. Dat moeten jullie maar beoordelen.'

Toen ik op een avond na een teleurstellende reis van tien dagen op zoek naar kamelen terugkeerde bij onze stad was ik kwaad dat de poorten van de stad gesloten bleken. Terwijl mijn slaven onze tent opzetten voor de nacht, die we zonder veel voedsel en zonder enig water zouden doorbrengen, werd ik aangesproken door een oudere boer die net als wij was buitengesloten.

'Eerwaarde heer,' zei hij, 'afgaande op uw voorkomen denk ik dat u een inkoper bent. Als dat zo is, zou ik u graag mijn bijzonder voor-

VIND VROUWE FORTUNA

treffelijke kudde schapen verkopen die zojuist bijeengedreven is. Mijn vrouw is helaas ernstig ziek met hoge koorts. Ik moet in aller ijf terugkeren. Als u mijn schapen koopt, kan ik met mijn slaven op onze kamelen zo snel mogelijk naar huis terugkeren.'

Het was zo donker dat ik zijn kudde niet kon zien, maar aan het geblaas te horen was het een grote kudde. Na tien dagen tevergeefs naar kamelen te hebben gezocht, was ik blij met zijn aanbod. Omdat hij grote haast had, noemde hij een zeer billijke prijs. Ik accepteerde het bod in de wetenschap dat mijn slaven de kudde de volgende morgen door de poort de stad in konden drijven waar ik de dieren tegen een flinke winst van de hand kon doen.

Nadat de koop gesloten was, riep ik mijn slaven om toortsen te brengen zodat we de kudde konden tellen die volgens de boer uit negenhonderd stuks bestond. Ik zal u niet vermoeien, beste vrienden, met een beschrijving hoe lastig het was om zoveel dorstige, rusteloos rondlopende schapen te tellen. Het was ondoenlijk. Daarom vertelde ik de boer dat ik ze bij daglicht zou tellen en hem dan zou betalen.

'Alstublieft heer,' smeekte hij, 'als u mij nu twee derde van de prijs betaalt, kan ik vertrekken. Ik zal mijn intelligentste en best opgeleide slaaf achterlaten om u morgenochtend te helpen tellen. Hij is betrouwbaar en u kunt aan hem het resterende bedrag voldoen.'

Maar ik was koppig en weigerde hem die nacht nog te betalen. De volgende morgen ging, nog voordat ik wakker was, de stadspoort al open en meteen stormden vier kopers naar buiten die op zoek waren naar kuddes. Ze waren bereid een hoge prijs te betalen omdat er een belegering van de stad dreigde en er geen grote voorraad voedsel was. De oude boer ontving bijna driemaal zoveel voor zijn

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

kudde als het bedrag dat hij mij geboden had. Zo ging een goede kans om winst te maken aan mijn neus voorbij.’

‘Een opmerkelijk verhaal’, vond Arkad. ‘Wat kunnen we hiervan leren?’

‘Dat het verstandig is meteen te betalen als we ervan overtuigd zijn dat het een goede koop is’, meende een zadelmaker. ‘Ook als de koop goed is dan moet je beschermd worden tegen je eigen zwakheden en die van andere mensen. Wij stervelingen zijn veranderlijk. Helaas moet ik constateren dat we eerder van gedachten veranderen als we gelijk hebben. Hebben we het bij het verkeerde eind, dan zijn we buitengewoon halsstarrig. Hebben we gelijk, dan zijn we geneigd tot besluiteloosheid en laten we een goede gelegenheid voorbijgaan. Mijn eerste oordeel is het beste. Toch vind ik het altijd moeilijk mezelf te dwingen om door te gaan met een eenmaal gesloten goede koop. Om mezelf te beschermen tegen mijn eigen zwakheden, doe ik daarom onmiddellijk een aanbetaling. Dan hoeft ik het later niet te betreuren dat ik een kans niet heb aangegrepen.’

‘Dank u! Weer wil ik spreken.’ De Syriër was weer opgestaan. ‘Deze verhalen tonen veel overeenkomsten. Elke keer vliegt de kans weg om dezelfde reden. Elke keer komt zij tot de draler en biedt een goed plan. Elke keer aarzelt hij, zegt niet, nu is de beste tijd ik doe het snel. Hoe kunnen mannen zo slagen?’

‘Wijze woorden, vriend’, antwoordde de koper. ‘In beide verhalen vluchtte het geluk voor besluiteloosheid. Dit is niet ongewoon. Alle mannen zijn bij tijd en wijle besluiteloos. We hunkeren naar rijkdom, maar wanneer de gelegenheid zich aandient laten wij ons door besluiteloosheid vaak verleiden tot uitstel. Als wij daaraan toegeven, worden wijzelf onze ergste vijand.’

VIND VROUWE FORTUNA

In mijn jonge jaren kende ik dit verschijnsel niet onder de naam die onze vriend uit Syrië eraan geeft. Ik dacht eerst dat ik door mijn eigen verkeerde oordeel veel winstgevende transacties misliep. Later weet ik het aan mijn koppige karakter. Eindelijk zag ik wat het werkelijk was, namelijk de gewoonte om nodeloos beslissingen uit te stellen terwijl prompt en slagvaardig actie ondernomen moet worden. Ik haatte het toen het verschijnsel in zijn ware gedaante voor mij stond! Met de bitterheid van een wilde ezel die aan een wagen vastgebonden is, verbrak ik de boeien die mij ketenden aan deze vijand van mijn succes!

‘Dank u! Ik wil nog een vraag stellen aan meneer de koopman’.

De Syriër was opnieuw aan het woord: ‘U draagt mooie kleren, niet die van een arme man. U spreekt als een geslaagd man. Vertel ons, luistert u nu nog als besluiteloosheid in uw oor fluistert?’

‘Net als onze vriend de inkoper moest ik mijn neiging tot uitstel onderkennen en overwinnen’, antwoordde de koopman. ‘Het bleek een vijand die constant op de loer lag om mijn prestaties teniet te doen. Het verhaal dat ik vertelde, is maar een van de vele voorbeelden die ik zou kunnen noemen. Deze neiging tot uitstel is makkelijk te overwinnen wanneer je doorhebt hoe de vork in de steel steekt. Niemand ziet werkeloos toe hoe een dief zijn graanzakken steelt. Niemand staat toe dat een vijand zijn klanten wegjaagt en hem van zijn winst berooft. Toen ik begreep dat dit was wat mijn vijand deed, wist ik hem vastberaden te overmeesteren. Iedere man moet zijn neiging tot besluiteloosheid aan banden leggen voordat hij mag verwachten te delen in de rijkdommen van Babylon.

Wat vindt u ervan, Arkad? Omdat u de rijkste man van Babylon bent, zeggen velen dat het geluk u het meest toelacht. Bent u het

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

met mij eens dat niemand volledig succes kan behalen behalve als hij de besluiteloosheid in hem totaal heeft vernietigd?’

‘Het is zoals u zegt’, gaf Arkad toe. ‘In de loop van mijn lange leven heb ik generatie na generatie zien oprukken langs de wegen van handel, wetenschap en onderwijs die tot succes in het leven leiden. Al deze mannen kregen goede kansen voorgehouden. Sommigen grepen die aan en vorderden gestaag in de richting van hun doel, maar de meerderheid aarzelde en viel terug in de achterhoede.’

Arkad wendde zich tot de wever: ‘U was het die voorstelde om over geluk en toeval te praten. Wat is nu uw mening over dit onderwerp?’ ‘Ik zie dat nu in een ander licht. Ik beschouwde het als iets heel wenselijks dat iemand overkomt zonder dat hij daarvoor iets hoeft te doen. Maar uit de discussie heb ik geleerd dat het noodzakelijk is om kansen aan te grijpen en het geluk zo een handje te helpen. Daarom zal ik voortaan zo veel mogelijk gelegenheden te baat nemen.’

‘U hebt de waarheden in onze discussie goed begrepen’, antwoordde Arkad. ‘Gelukkig toeval volgt vaak op een goede gelegenheid en zal zich anders zelden laten zien. Onze vriend de koopman heeft de geweldige mogelijkheid laten liggen die de goede godin hem op een presenteerblaadje aanbood. Hij zou een buitenkansje gehad hebben als hij de kudde had overgenomen en tegen een flinke winst had verkocht.

Wij hebben deze discussie gevoerd om een manier te vinden om het geluk naar ons toe te trekken. Ik denk dat we daarin geslaagd zijn. Beide verhalen illustreerden hoe het geluk volgde op een buitenkans. Daarin ligt een waarheid besloten waaraan veel soortgelijke verhalen van al dan niet aangegrepen kansen niets konden afdoen.

VIND VROUWE FORTUNA

Die waarheid luidt: geluk wordt aangetrokken door kansen met beide handen aan te grijpen.

Het oog van Vrouwe Fortuna valt op mensen die gunstige gelegenheden te baat nemen. Je wekt de belangstelling van de godin die niets liever wil dan degenen helpen in wie zij behagen schept. Zij beleeft het meeste genoegen aan ondernemende lieden die de daad bij het woord voegen.

Daadkracht zal u het succes brengen waarnaar u verlangt.'

De godin van het geluk lacht lieden die ondernemen toe.

2021

HOOFDSTUK 5

De vijf wetten van het goud

‘ALS JULLIE KONDEN KIEZEN tussen een zak vol goud of een klei-tablet vol wijze woorden, wat zouden jullie dan nemen?’

Bij het flakkerende licht van brandende woestijnstruiken tekende de belangstelling zich af op de door de zon gebruide gezichten van de aandachtige toehoorders.

‘Het goud’, riepen zevenentwintig stemmen in koor.

De oude Kalabab glimlachte veelbetekenend.

‘Luister!’, hij hief zijn hand op en hervatte zijn betoog:

‘Horen jullie de wilde honden daar buiten in de nacht? Ze huilen en jammeren omdat ze vel over been zijn. Maar geef je hun te eten, wat doen ze dan? Vechten en rondparaderen. Nog meer vechten en paraderen, zonder één enkele gedachte aan de dag van morgen.

Zo is het ook met jongeren. Geef hun de keus tussen goud en wijsheid, en wat doen ze? Ze negeren de wijsheid en verkwisten het goud. De volgende dag klagen ze steen en been omdat ze geen goud meer hebben.

Goud is gereserveerd voor hen die de wetten kennen waaraan goud gehoorzaamt en deze wetten ook respecteren.’

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

Kalabab sloeg zijn witte tuniek dicht om zijn magere benen heen tegen de kille nachtwind.

‘Jullie hebben mij trouw gediend tijdens onze lange reis, jullie hebben goed voor mijn kamelen gezorgd, jullie hebben zonder klagen door het hete zand van de woestijn geploegd, jullie hebben moedig rovers afgeslagen die mijn handel wilden stelen en daarom zal ik jullie deze nacht het verhaal vertellen van de vijf wetten van het goud. Zo’n verhaal hebben jullie nog nooit gehoord.

Luister heel aandachtig naar mijn woorden want als jullie de betekenis begrijpen en er acht op slaan, zullen jullie veel goud bezitten in de dagen die nog komen.’

Hij zweeg om zijn woorden te laten bezinken. In de kristalheldere avondlucht boven Babylonisch fonkelden de sterren aan het donkerblauwe hemelgewelf. Achter de groep mannen tekenden hun verschoten tenten zich af tegen de hemel, stevig vastgemaakt aan pin- nen tegen zandstormen. Naast de tenten stonden ordelijke stapels koopwaar en goederen in huiden verpakt. Vlakbij lagen de kamelen in het zand, sommige waren tevreden aan het herkauwen, andere snurkten genoeglijk.

‘Je hebt ons veel fraaie verhalen verteld, Kalabab’, zei de hoofdman. ‘Wij zullen ons door jouw wijsheid laten leiden als ons werk voor jou morgen ten einde komt.’

‘Ik heb jullie alleen verhaald van mijn avonturen in vreemde en verre landen, maar deze nacht zal ik jullie vertellen over de wijsheid van Arkad, de wijze rijke man.’

‘Veel hebben we over hem gehoord’, zei de hoofdman bevestigend, ‘want hij was de rijkste man die ooit in Babylon heeft geleefd.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Dat was hij inderdaad, en wel omdat hij meer verstand had van goudzaken dan wie ook in de geschiedenis van de mensheid. Vanavond zal ik jullie vertellen over zijn grote wijsheid, zoals zijn zoon Nomasir mij dat vele jaren geleden in Ninevé vertelde, toen ik nog maar een jongen was.

Mijn meester en ik waren tot diep in de nacht in het paleis van Nomasir gebleven. Ik had mijn meester geholpen kostbare tapijten naar Nomasir te brengen die hij allemaal uitgerold wilde zien om de juiste kleurcombinatie te vinden. Uiteindelijk was hij tevreden met zijn keus. Hij gebod ons toen bij hem te komen zitten en een uitgelezen, heerlijk geurende wijn te drinken die mijn maag verwarmde omdat ik niet gewend was aan zo'n drank.

Toen vertelde hij ons het verhaal over de grote wijsheid van zijn vader Arkad, precies zoals ik het jullie zal vertellen.

In Babylon is het de gewoonte, zoals jullie weten, dat de zonen van rijke vaders bij hun ouders wonen in afwachting van de latere erfenis. Arkad keurde dit gebruik af. Toen Nomasir de leeftijd van volwassenheid bereikt had, liet hij de jongeman bij zich komen en zei: ‘Mijn zoon, het is mijn wens dat jij mijn erfgenaam bent. Maar eerst moet je bewijzen dat je in staat bent om de nalatenschap verstandig te beheren. Ik wil daarom dat je de wereld intrekt en laat zien dat je geld kunt verdienen en het respect van andere mannen kunt winnen.

Om je op weg te helpen zal ik je twee dingen geven die mij onthouden werden toen ik als arme jongeling een fortuin wilde opbouwen. Allereerst geef ik je deze zak met goud. Bij verstandig gebruik is het de basis voor je toekomstige succes.

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

Ten tweede geef ik je dit kleitablet waarop de vijf wetten van het goud geschreven staan. Als jij je daaraan houdt bij al wat je onderneemt, zullen ze je kundigheid en zekerheid brengen.

Keer over tien jaar terug naar het huis van je vader en breng verslag uit. Als jij je een waardig opvolger betoont, zal ik je tot erfgenaam benoemen. Zo niet, dan schenk ik mijn hele bezit aan de priesters waarmee zij de goedgunstigheid van de goden voor mijn ziel kunnen afsmeken.'

Zo vertrok Nomasir om zijn eigen weg te vinden. Hij nam met zich mee de zak goud, het kleitablet dat zorgvuldig in zijde was gewikkeld, zijn slaaf en paarden waarop zij reden.

Tien jaren gingen voorbij en zoals afgesproken keerde Nomasir terug naar het huis van zijn vader die ter ere van hem een groot feest organiseerde waarvoor veel vrienden en familieleden waren uitgenodigd. Toen het feest voorbij was, bracht Nomasir verslag uit in de grote zaal, staande voor zijn vader en moeder die op hun hoge zetels zaten.

Het was avond. De zaal werd zwak verlicht door walmende olielampen. Slaven in witte geweven jasjes en tunieken waaierden ritmisch koelte toe door de vochtige lucht met lange palmladeren in beweging te houden. De situatie ademde uiterlijke praal en waardigheid uit. De echtgenote van Nomasir en zijn twee jonge zonen zaten samen met vrienden en andere familieleden op tapijten achter hem en luisterden met grote aandacht.

'Mijn vader,' begon hij eerbiedig, 'ik buig voor uw wijsheid. Toen ik tien jaar geleden voor de drempel der volwassenheid stond, verzocht u mij om de wijde wereld in te trekken en een man te zijn onder de mannen in plaats van een vazal van uw fortuin te blijven.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

U hebt mij gul overladen met goud. U hebt mij vrij laten delen in uw wijsheid. Wat het goud betreft... helaas! Ik moet opbiechten dat het daarmee slecht is afgelopen. Het glipte even snel door mijn onervaren handen als een wilde haas bij de eerste de beste gelegenheid de jager ontvlucht die hem gevangen heeft.'

De vader glimlachte toegeeflijk: 'Ga door, mijn zoon, alle details van je verhaal interesseren mij.'

'Ik besloot naar Ninevé te gaan, het een groeiende stad en ik meende daar meer en betere kansen te vinden. Ik sloot me aan bij een karavaan en maakte daar veel vrienden. Daartoe behoorden ook twee goed van de tongriem gesneden mannen met een bijzonder mooi wit paard dat zo snel was als de wind.

Onderweg vertrouwden ze mij toe dat in Ninevé een rijke man woonde die een paard bezat dat zo hard kon lopen dat het nog nooit verslagen was. De eigenaar was bereid om veel geld te wedden dat zijn paard sneller was dan enig ander paard in Babylonië. Vergeleken met hun paard, zo zeiden mijn vrienden, was dat van hem maar een sjokkende ezel die gemakkelijk te verslaan was.

Ze gaven mij, als speciale gunst, de kans om mee te doen aan de weddenschap. Het leek mij een prachtig plan.

Ons paard werd verpletterend verslagen en ik was een groot deel van mijn geld kwijt.' De vader lachte. 'Later ontdekte ik dat dit een oplichterstruc was van deze mannen en dat ze altijd met karavanen reisden op zoek naar slachtoffers. De man in Ninevé was hun partner en deelde met hen het geld van de gewonnen weddenschappen. Van dit listige bedrog leerde ik om beter uit te kijken.

Kort daarop kreeg ik nog een lesje te leren. In de karavaan reisde een jonge man met wie ik goed bevriend raakte. Hij was de zoon

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

van rijke ouders en net als ik op weg naar Ninevé om een geschikte lokatie te vinden. Niet lang na onze aankomst vertelde hij me dat er een koopman gestorven was en dat zijn winkel met alle goederen en klanten voor een prikje te koop stond. Hij beloofde me dat we gelijkwaardige partners zouden worden, maar eerst moest hij terugkeren naar Babylon om zijn goud te halen. Ik zou intussen de voorraden met mijn geld kopen terwijl met zijn geld later de onderneming zou worden gedreven.

Hij stelde de reis naar Babylon steeds uit, bleek intussen onverstandig in te kopen en als een dwaas te verkwisten. Ik zette hem ten slotte er uit maar pas toen de zaak zo ver achteruitgegaan was dat we nog alleen onverkoopbare spullen hadden en geen goud meer om andere winkelwaren aan te schaffen. Wat er nog over was van de winkel verkocht ik voor een luttel bedrag aan een Israëliet.

Daarop volgden zware tijden, vader. Ik zocht werk en kon niets vinden want ik had geen vak geleerd en geen opleiding die geld in het laatje kon brengen. Ik verkocht mijn paarden. Ik verkocht mijn slaaf. Ik verkocht mijn extra tunieken om eten en onderdak te kunnen betalen en elke dag kroop de bittere armoede dichterbij.

Maar in die moeilijke dagen herinnerde ik me dat u vertrouwen in mij had gesteld, vader. U had mij de wijde wereld ingestuurd om een man te worden en dat wilde ik beslist bereiken.

De moeder verborg haar gezicht en hilde zachtjes.

‘Toen dacht ik opeens aan het kleitablet dat u mij had gegeven, waarop u de vijf wetten van het goud had geschreven. Ik las met grote aandacht uw wijze woorden en begreep dat als ik eerst naar wijsheid had gestreefd mijn goud niet had verloren. Ik leerde alle wetten uit mijn hoofd en besloot dat, mocht Vrouwe Fortuna mij

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

ooit weer toelachen, ik mij zou laten leiden door de wijsheid van de ouderdom en niet door de onervarenheid van de jeugd.

Voor allen die hier vanavond bijeengekomen zijn, zal ik nu de wijsheid van mijn vader voorlezen zoals hij die op het kleitablet heeft geschreven dat hij mij tien jaar geleden meegaf.

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

- I Goud komt graag en in steeds grotere hoeveelheden naar wie ten minste een tiende deel van zijn verdiensten opzij legt om een bezit voor zijn toekomst en die van zijn gezin op te bouwen.
- II Goud werkt ijverig en tevreden voor de eigenaar die zo verstandig is er lucratieve activiteiten voor te vinden, zodat het goud zich even snel vermenigvuldigt als het vee in de wei.
- III Goud zoekt de bescherming van de voorzichtige eigenaar die het investeert volgens de adviezen van mannen die weten met goud om te gaan.
- IV Goud glipt door de vingers van de man die het in ondernemingen of doeleinden investeert waarmee hij niet bekend is, of die ontraden worden door ervaren beleggers.
- V Goud ontvucht de man die het dwingt tot onmogelijke opbrengsten, of die de verleidelijke adviezen van bedrivers en zwendelaars opvolgt, of die het toevertrouwt aan zijn eigen onervarenheid en romantisch verlangen naar een arbeidsloos inkomen op korte termijn.

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

‘Dat zijn de vijf wetten van het goud, zoals mijn vader die neerschreef. Ik beweer dat ze waardevoller zijn dan goud zelf zoals ik zal aantonen in het vervolg van mijn verhaal.’

Opnieuw keek hij zijn vader aan. ‘Ik heb u verteld over de bittere armoede en diepe wanhoop die mijn gebrek aan ervaring met zich mee bracht.

Aan elke reeks tegenslagen komt ooit een einde. Voor mij kwam dat einde toen ik werk vond als opzichter van een groep slaven die werkten aan de nieuwe buitenmuur van de stad.

Ik bracht mijn kennis van de eerste wet van het goud in praktijk en spaarde een koperstuk van mijn eerste loon en bij elke gelegenheid herhaalde ik dat totdat ik een zilverstuk bezat. Dat ging langzaam, ik moest tenslotte leven. Ik geef toe dat ik heel zuinig was en weinig uitgaf, omdat ik vastbesloten was om voordat de tien jaren verstreken waren het bedrag aan goud terug te verdienen dat u, vader, mij had gegeven.

Op een dag zei de slavendrijver, met wie ik vriendschappelijk omging:

‘Je bent een spaarzame jongeman die niet achteloos uitgeeft wat hij verdient. Heb je geld opzij gezet?’

‘Ja, ik ben van plan voldoende goud te verzamelen als vervanging van het goud dat mijn vader mij gaf en dat ik ben kwijtgeraakt.’

‘Dat is een prijzenswaardig streven. Weet je wel dat je het gespaarde goud voor je kan laten werken om nog veel meer goud bijeen te brengen?’

‘Helaas! Ik heb daarmee slechte ervaringen opgedaan want mijn vaders goud is mij ontglipt en ik ben bang dat mijn eigen goud dat ook zal doen.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Als je mij vertrouwt, zal ik je leren hoe je geld winstgevend kunt beheren. Binnen een jaar is de buitenmuur klaar voor de grote bronzen poorten die bij elke toegang gebouwd zullen worden om de stad tegen de vijanden van de Koning te beschermen. In heel Ninevé is niet voldoende goud te vinden om deze poorten te maken en de Koning heeft er niet aan gedacht daarvoor te zorgen. Maar ik heb een plan. Met een groepje mannen brengen we allemaal goud in zodat we een karavaan naar de ver weg gelegen koper- en tinmijnen kunnen sturen. Dan brengen we het metaal voor de poortdeuren naar Ninevé. Zodra de Koning het bevel geeft de poorten te maken, zijn wij de enigen die het metaal kunnen leveren en zal hij ons een vorstelijke prijs betalen. Mocht de Koning het niet van ons kopen dan hebben we toch het metaal nog dat we tegen een redelijke prijs van de hand kunnen doen.’

In zijn voorstel herkende ik een goede gelegenheid om de derde wet te gehoorzamen en mijn spaargeld te beleggen volgens de adviezen van wijze mannen. Ik werd niet teleurgesteld. Onze onderneming werd een succes en mijn kleine voorraad goud nam door de transactie flink toe.

Na verloop van tijd werd ik als lid van genoemde groep toegelaten bij andere projecten. Het waren mannen die verstand hadden van beleggingen en financiën. Ze bespraken elk voorgesteld plan heel zorgvuldig voordat ze het uitvoerden. Ze namen nooit het risico hun hoofdsom kwijt te raken of het vast te zetten in onrendabele beleggingen waaruit ze hun goud niet konden terugtrekken. Zulke dwaze zaken als de paardenrennen en het partnerschap waartoe ik mij door mijn onervarenheid had laten overhalen, zouden door hen nauwelijks overwogen zijn, wijzend op de zwakke kanten ervan.

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

Dankzij mijn contact met deze mannen leerde ik veilig goud te investeren met een behoorlijke opbrengst. Met het verstrijken van de jaren groeide mijn schat steeds sneller aan. Ik had niet alleen het bedrag terug dat ik kwijt was geraakt maar ik bezat zelfs veel meer. Door mijn tegenslagen, mijn beproevingen en mijn successen heb ik telkens weer de wijsheid van de vijf wetten van het goud getoetst, vader, en ze hebben die vuurproef glansrijk doorstaan. Het goud zal zelden naar mensen gaan die de vijf wetten niet kennen, en het zal dan weer snel vertrekken. Maar voor de man die zich houdt aan de vijf wetten, werkt goud als een willige slaaf.

Nomasir zweeg en gebaarde naar een slaaf achter in de zaal. De slaaf bracht een voor een drie zware leren zakken naar voren. Nomasir pakte een ervan op en zette die op de vloer voor zijn vader neer.

‘U hebt mij een zak vol goud gegeven, goud van Babylon. In plaats daarvan geef ik u een even zware zak met goud uit Ninevé. Een eerlijke ruil, daar zullen allen het over eens zijn.

U hebt mij een kleitablet gegeven met daarop wijsheid geschreven. In plaats daarvan breng ik u twee zakken met goud.’ Met deze woorden nam hij van de slaaf de resterende zakken aan en zette die eveneens op de vloer voor zijn vader neer.

‘Hiermee wil ik laten zien, vader, van hoeveel grotere waarde ik uw wijsheid acht dan uw goud. Maar wie kan de waarde van wijsheid afmeten aan zakken goud? Zonder wijsheid raakt de eigenaar zijn goud snel kwijt, maar met wijsheid kan goud verzameld worden door hen die het niet bezitten, zoals deze drie zakken goud bewijzen.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Het geeft mij grote voldoening om voor u te staan, vader, en te verklaren dat ik dankzij uw wijsheid een rijk en gerespecteerd man ben geworden.'

Vol genegenheid legde de vader zijn hand op het hoofd van Nomasir: 'Je hebt je lesje goed geleerd en ik ben bijzonder fortuinlijk een zoon te hebben bij wie mijn rijkdom in goede handen is.'

Hiermee beëindigde Kalabab zijn verhaal. Hij keek vragend zijn toehoorders aan.

'Welke betekenis heeft dit verhaal over Nomasir voor jullie? Wie van jullie kan naar zijn vader of de vader van zijn vrouw gaan en verslag uitbrengen van een verstandig beheer van zijn verdiensten? Wat zouden deze eerbiedwaardige mannen denken als je zou zeggen: «Ik heb veel gereisd, veel geleerd, hard gewerkt, veel gespaard en toch bezit ik weinig goud. Een deel heb ik aan verstandige zaken uitgegeven, een deel aan dwaze zaken en een groot deel ben ik op onverstandige manier kwijtgeraakt.»

Denken jullie nog altijd dat de grilligheid van het lot de reden is dat sommigen goud bezitten en anderen niet? Dan vergissen jullie je. Mensen zullen veel goud bezitten als ze de vijf wetten van het goud kennen en zich daaraan houden.

Omdat ik deze vijf wetten al in mijn jeugd leerde en opvolgde, ben ik een rijk koopman. Mijn goud heb ik niet met een tikje van een toverstaf gekregen.

Rijkdom die snel komt, is ook weer snel vertrokken. Rijkdom die blijvend zijn eigenaar vreugde en tevredenheid schenkt, komt geleidelijk omdat zij ontspruit aan wijsheid en volhardende doelgerichtheid.

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

Rijkdom verdienen is een geringe last voor een bedachtzaam man. Wanneer hij trouw deze last draagt, jaar in jaar uit, dan bereikt hij op den duur zijn doel.

De vijf wetten van het goud stellen jullie een rijke beloning in het vooruitzicht.

Elk van de vijf wetten heeft een diepe betekenis en ik zal ze nogmaals de revue laten passeren voor het geval jullie ze tijdens mijn verhaal vergeten zijn. Ik ken de wetten uit mijn hoofd, omdat ik als jongeman de waarde ervan inzag en niet rustte totdat ik ze woord voor woord kon opzeggen:

EERSTE WET VAN HET GOUD

Goud komt graag en in steeds grotere hoeveelheden naar wie ten minste een tiende deel van zijn verdiensten opzij legt om een bezit voor zijn toekomst en die van zijn gezin op te bouwen.

Iedereen die trouw een tiende deel van zijn verdiensten opzij legt en verstandig belegt, zal een waardevol bezit opbouwen dat inkomsten oplevert in de toekomst en zijn gezin verzorgd achterlaat, mocht hij door de goden naar de wereld van het duister geroepen worden. Deze wet zegt ook dat goud graag zo'n persoon bezoekt. Ik kan dit bevestigen uit eigen ervaring. Hoe meer goud ik bijeenbreng des te makkelijker en sneller vindt het goud zijn weg naar mij. Het goud dat ik spaar, levert rendement op. Jullie goud zal dat ook doen. En die winst levert weer nieuwe winst op. Dat is het gevolg van de eerste wet.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

TWEEDE WET VAN HET GOUD

Goud werkt ijverig en tevreden voor de eigenaar die zo verstandig is er lucratieve activiteiten voor te vinden, zodat het goud zich even snel vermenigvuldigt als het vee in de weide.

Goud is een werklustige dienaar. Het doet niets liever dan zich vermenigvuldigen als de gelegenheid daartoe zich voordoet. Voor iedereen die een voorraadjg goud apart heeft gehouden, komt er een gelegenheid om veel winst te maken. Met het verstrijken van de jaren vermenigvuldigt het goud zich verrassend snel.

DERDE WET VAN HET GOUD

Goud zoekt de bescherming van de voorzichtige eigenaar die het investeert volgens de adviezen van mannen die met goud weten om te gaan.

Goud hecht zich aan de voorzichtige bezitter zoals het zich losmaakt van de nonchalante eigenaar. De man die advies vraagt aan mensen met verstand van financiële zaken leert al snel zijn schat niet in gevaar te brengen maar veilig te bewaren zodat hij van zijn groeiend kapitaal kan genieten.

VIERDE WET VAN HET GOUD

Goud glipt door de vingers van hen die in ondernemingen of doeleinden investeren die ze zelf niet kennen of ontraden worden door ervaren beleggers.

De man die goud bezit en geen ervaring heeft met financiële zaken ziet veel winstgevende mogelijkheden. Al te vaak kleeft daaraan het gevaar van verlies en blijkt na een grondige analyse door wijze man-

DE VIJF WETTEN VAN HET GOUD

nen de kans op winst heel gering. Daarom merkt de onervaren eigenaar, die vertrouwt op zijn eigen oordeel en het goud in zaken of doeleinden investeert waarvan hij geen verstand heeft, meestal dat zijn oordeel onjuist was, en de prijs voor zijn onervarenheid is zijn kapitaaltje. Verstandig is de man die luistert naar het advies van mensen met ervaring in financiële aangelegenheden.

VIJFDE WET VAN HET GOUD

Goud ontvlucht de man die het dwingt tot onmogelijke opbrengsten of die de verleidelijke adviezen van bedriegers en zwendelaars opvolgt of die het toevertrouwt aan zijn eigen onervarenheid en romantische verlangen naar investeringen.

Een prille goudeigenaar krijgt prachtige voorstellen voorgeschoteld die even opwindend zijn als een avonturenroman. Ze spiegelen hem voor dat zijn schat magische krachten krijgt waarmee onwaarschijnlijk hoge winsten binnen handbereik zouden komen. Luister aandachtig naar de woorden van de wijze mannen want zij kennen de risico's waarmee elk plan voor een snelle, grote rijkdom gepaard gaat.

Herinneren jullie je de rijke mannen van Ninevé die geen risico namen met hun hoofdsom en hun geld weigerden vast te zetten in onrendabele investeringen?

Hiermee is mijn verhaal over de vijf wetten van het goud ten einde. Daarmee heb ik jullie ook de geheimen van mijn eigen succes verteld. Echter, het zijn geen geheimen, het zijn waarheden die iedereen eerst moet leren kennen en opvolgen wil hij zich onderscheiden

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

van de mensenmassa die net als de wilde honden elke dag weer aan eten moet zien te komen.

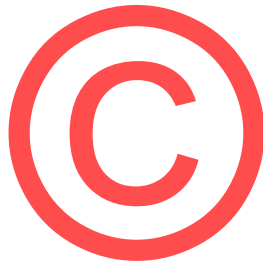
Morgen trekken we Babylon binnen. Kijk! Zien jullie het vuur dat altijd boven in de Tempel van Bël brandt? We zijn al in het zicht van de gouden stad. Morgen zal ieder van jullie goud hebben, het goud dat jullie zo dubbel en dwars verdiend hebben door hard te werken. Welke verhalen hebben jullie over tien jaar over dit goud te vertellen?

Als er onder jullie mensen zijn die, net als Nomasir, een deel van hun goud gebruiken om een eigen bezit op te bouwen en zich laten leiden door de wijze woorden van Arkad, dan durf ik te wedden dat zij over tien jaar, net als de zoon van Arkad, rijk en gerespecteerd zullen zijn.

Onze verstandige daden begeleiden ons een leven lang om ons te helpen en onze dwaze daden volgen ons om ons te kwellen. Helaas kunnen wij ze niet vergeten. In de eerste linie van de kwelgeesten vinden we herinneringen aan dingen die we hadden moeten doen, aan de kansen die zich voordeden en die wij niet met beide handen hebben aangegrepen.

Rijk zijn de schatten van Babylon, zo rijk dat geen mens hun waarde in goudstukken kan tellen. Elk jaar worden ze rijker en waardevoller. Net als de rijkdommen van elk land zijn ze een schitterende beloning voor efficiënte lieden die hun aandeel daarin willen opeisen.

In jullie diepste verlangens schuilt een magische kracht. Leid deze kracht in goede banen met behulp van jullie kennis van de vijf wetten van het goud en de schatten van Babylon zullen jullie ten deel vallen.'

2021

HOOFDSTUK 8

De financier van Babylon

VIJFTIG GOUDSTUKKEN! Nog nooit had Rodan, de speerma-ker van het oude Babylon, zoveel goud in zijn leren geldbui-del gehad. Gelukkig wandelde hij over de hoofdweg die van het paleis van zijn gulle Koning naar het stadscentrum leidde. Vrolijk rinkelde bij iedere stap het goud in de buidel aan zijn riem – de mooiste muziek die er bestond.

Vijftig goudstukken! Allemaal voor hem! Hij kon zijn geluk haast niet op. Wat een macht hadden die rinkelende rondjes! Daarmee kon hij alles kopen wat hij verlangde, een mooi huis, land, vee, kamelen, paarden, wagens, alles wat zijn hart begeerde.

Wat zou hij ermee doen? Terwijl hij de zijstraat inliep waar het huis van zijn zuster stond, kon hij niets bedenken dat hij liever had dan die glanzende, zware goudstukken zelf.

Op een avond stapte een verbijsterde Rodan de winkel in van Mathon de financier en handelaar in juwelen en kostbare stoffen.

Zonder de artikelen die kunstig waren uitgesteld ook maar een blik waardig te keuren, liep hij door de winkel naar het achterhuis. Hier vond hij de elegante Mathon, hij zat op een tapijt en genoot van de maaltijd die werd opgediend door een zwarte slaaf.

DE FINANCIER VAN BABYLON

‘Ik zou je graag om raad vragen, want ik weet niet wat ik moet doen.’ Rodan stond breeduit met zijn voeten een eindje uit elkaar en door zijn openhangend leren jasje was zijn behaarde borstkas te zien. Mathons smalle, grauwe gezicht glimlachte een vriendelijke groet. ‘Welke indiscretie heb je begaan dat je advies wilt van een kredietverschaffer? Heb je pech gehad aan de speeltafel? Of heeft een mol-lige dame je in haar netten verstrikt? Ik ken je al zoveel jaar en nog nooit heb je me om hulp gevraagd.’

‘Nee, nee. Dat is het niet. Ik heb geen geld nodig. Ik wil je wijze raad hebben.’

‘Nou, nou! Hoor me dat toch eens aan. Niemand komt een geld-schieter om raad vragen. Ik moet het verkeerd hebben verstaan.’

‘Er mankeert niets aan je oren.’

‘Echt waar? Rodan de speermaker is slimmer dan alle anderen, hij komt bij Mathon geen goud halen maar advies. Vele mannen komen bij mij voor goud om hun dwaasheden mee te betalen maar advies willen ze niet hebben van mij. Wie is er beter geschikt om advies te geven dan de financier tot wie mannen in moeilijkheden zich wenden?’

‘Laten we samen dineren, Rodan, deze avond ben je mijn gast. Ando!’ beval hij zijn bediende, ‘breng een kleed voor mijn vriend Rodan die advies wil hebben. Hij zal mijn geëerde gast zijn. Breng hem veel voedsel en geef hem mijn grootste bokaal. Zoek de beste wijn voor hem uit.’

Nu, vertel mij eens, wat schort eraan?’

‘Het geschenk van de Koning.’

‘Het geschenk van de Koning? Heeft de Koning je iets geschonken wat je problemen geeft? Wat is dat voor een geschenk?’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Hij was opgetogen over mijn ontwerp van nieuwe speren voor de Koninklijke Garde en hij gaf me daarvoor vijftig goudstukken. Nu ben ik helemaal in de war.

Elk uur dat de zon langs de hemel reist, word ik aangeklampt door mensen die het met me willen delen.’

‘Dat is logisch. Er zijn meer mannen die naar goud hunkeren dan mannen die het bezitten en ze willen graag dat iemand anders zijn goud met hen deelt. Maar kun je geen nee zeggen? Is je wil niet even sterk als je vuist?’

‘Tegen de meesten kan ik nee zeggen, maar soms zou het makkelijker zijn om ja te zeggen. Kan iemand weigeren zijn goud te delen met zijn enige zuster aan wie hij erg gehecht is?’

‘Je enige zuster wil je toch zeker niet beroven van je vreugde in je beloning.’

‘Maar het is bedoeld voor Araman, haar echtgenoot, van wie ze graag een rijk koopman wil maken. Ze vindt dat hij nooit een kans heeft gehad en ze smeekt mij hem dit goud te lenen zodat hij een welvarend koopman kan worden en mij dan uit zijn winst terugbetaalt.’

‘Mijn vriend,’ hervatte Mathon, ‘dit is een onderwerp dat het waard is diepgaand besproken te worden. Goud brengt voor de eigenaar verantwoordelijkheid met zich mee en een andere positie onder de mensen. Goud leidt tot angst dat hij het verliest of dat het hem ontfutseld wordt. Het geeft een gevoel van macht en het vermogen om goed te doen. Maar het veroorzaakt ook situaties waarin zijn goede bedoelingen hem in moeilijkheden brengen.

Heb je ooit gehoord van de boer van Ninevé, die de taal der dieren begreep? Ik wed van niet, want het is geen soort verhaal dat je hoort bij het aambeeld van de bronsgieter. Ik zal het je vertellen omdat je moet weten dat goud lenen meer is dan stuivertje-wisselen.

DE FINANCIER VAN BABYLON

Deze boer, die kon verstaan wat de dieren tegen elkaar zeiden, hing elke avond op zijn erf rond om naar ze te luisteren. Op een avond hoorde hij de os tegen de ezel klagen over zijn zware bestaan:

‘Ik trek van de vroege morgen tot de late avond de ploeg. Hoe warm het is, hoe vermoeid mijn poten zijn of hoe erg het juk ook mijn nek schaaft, ik moet mijn werk doen. Maar jij hebt een lui leventje. Jij krijgt een kleurig dekentje om en je hoeft alleen onze meester op je rug te brengen waarheen hij wil. Als hij nergens heengaat, kun jij de hele dag rustig van het groene gras eten.’

De ezel was ondanks zijn gemene achterwaartse trappen een goedig beest dat met de os te doen had.

‘Mijn beste vriend,’ zei hij, ‘je werkt inderdaad erg hard en ik zou graag je lot verzachten. Daarom zal ik je vertellen hoe ook jij van een rustdag kunt genieten. Als ’s morgens de slaaf je komt halen voor de ploeg ga je op de grond liggen en loei je zo hard dat hij denkt dat je ziek bent en niet kunt werken.’

De os volgde de raad van de ezel op en de volgende morgen meldde de slaaf aan de boer dat de os ziek was en de ploeg niet kon trekken.

‘Span de ezel dan maar voor de ploeg, want geploegd moet er worden’, zei de boer.

De hele dag moest de ezel, die alleen zijn vriend had willen helpen, het werk van de os doen. Toen het avond werd en hij werd uitgespannen, was hij bitter gestemd, zijn poten waren moe en zijn nek was kapotgeschuurd door het juk.

De boer hing rond op het erf om te luisteren.

De os begon het eerst. ‘Je bent een goede vriend. Dankzij jouw advies heb ik een heerlijke rustdag gehad.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘En ik ben net zoals vele anderen zo dom om een vriend te helpen en uiteindelijk zelf opgezadeld te worden met zijn werk. Van nu af aan trek jij maar je eigen ploeg want ik hoorde de meester tegen de slaaf zeggen dat hij de slachter moest roepen als je weer ziek zou worden. Ik wou dat hij het deed, want je bent een lui beest.’

Daarna wisselden ze geen woord meer en dat was het einde van hun vriendschap. Weet je wat de moraal van dit verhaal is, Rodan?’

‘Het is een mooi verhaal,’ antwoordde Rodan, ‘maar ik zie geen moraal.’

‘Dacht ik al. Maar er is wel degelijk een simpele moraal. Als je een vriend wilt helpen, moet je dat zó doen dat je niet de last van je vriend op je eigen schouders neemt.’

‘Zo had ik het nog niet bekeken. Dit is een wijze les. Ik wil de last van mijn zusters echtgenoot niet op mij nemen. Maar vertel me eens, jij leent geld aan veel mensen. Betalen de schuldenaren je wel terug?’

Mathon glimlachte als iemand met ervaring:

‘Kun je een goede lening afsluiten met iemand die niet kan terugbetalen? Moet ik niet verstandig zijn en nagaan of iemands goud een nuttig doel dient voor de lener? Moet ik niet beoordelen of het terugkeert, of dat het goud verspild zal worden door een onverstandige gebruiker, zodat hij zijn schat niet terugkrijgt en zijn schuld niet kan afbetalen? Ik zal je de onderpanden in mijn kist laten zien en je de verhalen vertellen die daarbij horen.’

Hij pakte een kist die zo lang was als zijn arm en bekleed was met rood varkensleer en versierd met bronzen ornamenten. Hij zette de kist op de grond neer en ging op zijn hurken zitten met zijn handen op de deksel.

DE FINANCIER VAN BABYLON

‘Voor iedereen die ik geld leen, doe ik een symbolisch onderpand in de kist, het blijft daar tot de lening is afbetaald. Als alles is voldaan, geef ik het terug. Maar als ze nooit terugbetalen, zal het me altijd herinneren aan iemand die mijn vertrouwen beschaamde.

De veiligste leningen, zo vertelt deze kist mij, sluit ik met mensen die bezittingen hebben die waardevoller zijn dan de lening. Ze hebben land of juwelen, kamelen of andere dingen die verkocht kunnen worden. Soms krijg ik als onderpand een edelsteen die van grotere waarde is dan de lening zelf. Andere symbolische zekerheden zijn de beloftes dat als de schuldenaar in gebreke blijft ik een bepaald bezit zal overnemen. Bij dit soort leningen weet ik zeker dat mijn goud met rente terugkeert, want de lening is gebaseerd op bezittingen.

Een andere categorie zijn mensen die de vaardigheid hebben om te verdienen. Net als jij werken ze hard en hebben inkomsten. Als ze eerlijk zijn en geen tegenslag hebben, weet ik dat ook zij het geleende goud kunnen terugbetalen met de afgesproken rente. Dit soort leningen zijn gebaseerd op menselijke inspanningen.

Er zijn mensen zonder bezittingen die ook niet in staat zijn om geld te verdienen. Hun leven is hard en er zullen altijd lieden zijn die zich niet goed weten aan te passen. Helaas krijg ik dit soort leningen niet terug zoals blijkt uit de inhoud van mijn kist. Soms zijn er goede vrienden van de lener die weten dat hij een eerlijk man is en voor hem borg staan.’

Mathon maakte de gesp los en opende de deksel. Rodan leunde nieuwsgierig voorover. Boven in de kist lag een bronzen halsketting op een rood scharlaken stof. Mathon pakte hem op en streek er liefdevol over.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Dit zal altijd in mijn kist blijven omdat de eigenaar naar de grote duisternis is vertrokken. Ik houd dit onderpand in ere, net als de herinnering aan hem. Hij was een goede vriend. We hebben samen succesvol gehandeld totdat hij uit het Oosten een vrouw meebracht om te huwen – een mooie vrouw, maar niet zoals de onze. Een oogverblindend wezentje. Hij gaf al zijn goud uit om haar wensen te vervullen. Toen het goud op was, kwam hij in grote nood bij mij. Ik zei dat ik hem zou helpen zijn zaken weer op orde te krijgen. Hij zwoer bij het teken van de Grote Stier dat hij dat zou doen. Maar het heeft niet zo mogen zijn. In een ruzie duwde zij een mes tegen haar hart en hij daagde haar uit om zich te doorboren.’

‘En zij?’ vroeg Rodan.

‘Ja, natuurlijk, dit was van haar.’ Hij tilde de scharlaken stof op.

‘In een aanval van bittere wroeging wierp zij zich in de Eufraat. Deze twee leningen zullen nooit worden afbetaald. De kist vertelt je, Rodan, dat mensen die ten prooi vallen aan heftige emoties een risico voor de financier zijn. Hier! Dit is totaal iets anders.’

Hij pakte een uit ossenbot ring gesneden.

‘Dit is van een boer. Ik koop de tapijten van zijn vrouwen. De sprinkhanen vraten de oogst op en ze hadden niets te eten. Ik hielp hem en na de nieuwe oogst betaalde hij mij terug. Later kwam hij opnieuw en vertelde dat een reiziger vreemde geiten in een ver land had beschreven. Ze hadden zulk fijn en zacht haar dat je er mooiere tapijten van kon weven dan er ooit in Babylon zijn geweest.’

Hij wilde een kudde aanschaffen maar had geen geld. Dus leende ik hem goud om de reis te maken en de geiten naar hier te brengen. Hij heeft zijn kudde nu en volgend jaar zal ik de heren van Babylon verrassen met de kostbaarste tapijten die zij ooit hebben

DE FINANCIER VAN BABYLON

mogen aanschaffen. Binnenkort moet ik zijn ring teruggeven. Hij betaalt altijd prompt.’

‘Betalen sommigen snel terug?’ vroeg Rodan.

‘Als ze lenen voor zaken die geld opleveren wel. Maar ik waarschuw je, als ze lenen om hun uitspattingen te kunnen betalen dan is het de vraag of je het goud weer terugkrijgt.’

‘Vertel me eens hierover?’ Rodan pakte een zware gouden, met juwelen ingelegde armband op.

‘Vrouwen vallen wel bij jou in de smaak’, plaagde Mathon.

‘Ik ben veel jonger dan jij.’

‘Zeker, maar ditmaal vermoed je een romance die er niet is. De eigenares is dik en gerimpeld, ze praat veel en zegt zo weinig dat ze me tot waanzin drijft. Ooit had ze veel geld en was ze een goede klant van me, maar er braken voor haar slechte tijden aan. Ze wil graag dat haar zoon koopman wordt. Dus kwam ze geld lenen zodat hij de partner kon worden van een karavaaneigenaar die met zijn kame-len in de ene stad verkoopt wat hij in een andere inkoop. Deze man bleek een schurk te zijn want hij liet de arme jongen in een verre stad achter zonder geld of vrienden en vertrok toen de jongen sliep. Misschien zal hij mij terugbetalen als hij volwassen is, tot die tijd ontvang ik geen rente op de lening – alleen een hoop gepraat aan mijn hoofd. Maar ik geef toe dat de juwelen de lening waard zijn.’

‘Heeft de dame jou gevraagd of de lening wel verstandig was?’

‘Integendeel. Ze had zich in haar hoofd gezet dat die zoon van haar een rijke, machtige man in Babylon moest worden. Mijn weerwoord maakte haar razend en ik kreeg er flink van langs. Ik kende het risico voor deze onervaren jongen maar ze bood een onderpand. Ik kon niet weigeren.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Dit’, vervolgde Mathon, terwijl hij een knoop legde in een stukje touw, ‘is van Nebatur, de kamelenhandelaar. Als hij een kudde wil kopen die zijn budget te boven gaat, brengt hij mij deze knoop en leen ik hem wat hij nodig heeft. Hij is een verstandige handelaar. Ik heb vertrouwen in zijn oordeel en kan hem vrijelijk lenen. Ook andere kooplieden in Babylon genieten mijn vertrouwen door hun rechtschapen gedrag. Hun onderpanden komen en gaan in mijn kist. Goede kooplieden zijn een aanwinst voor onze stad en het levert mij geen windeieren op om ze te helpen met de handel die Babylon welvaart brengt.’

Mathon pakte een turquoise kever op en wierp die minachtend op de grond.

‘Een insect uit Egypte. De jongen van wie dit is, kan het niet schelen of ik ooit mijn geld terugkrijg. Als ik hem dit verwijt, antwoordt hij: «Hoe kan ik terugbetalen nu ik achtervolgd word door tegen-slag? U hebt veel meer dan ik.» Wat kan ik doen? Het kevertje is van zijn vader, een respectabele man met weinig geld die zijn land en kudde als onderpand gaf voor de ondernemingen van zijn zoon. De jongen had eerst succes en was toen te veel gespitst op grote rijkdom. Zijn kennis schoot tekort en zijn ondernemingen faalden.

De jeugd is ambitieus en zoekt de kortste route naar rijkdom en alle prettige dingen die daarmee gepaard gaan. Daarom leent de jeugd vaak onverstandig.

Jongeren zonder enige ervaring beseffen niet dat hopeloze schulden een diepe kuil zijn waar je makkelijk in valt en maar moeizaam weer uit kunt klauteren. Het is een kuil van wanhoop en wroeging waar de heldere zon overschaduw wordt en waar je slapeloze nachten van krijgt. Toch raad ik geld lenen niet af. Ik moedig het zelfs

DE FINANCIER VAN BABYLON

aan als het voor een verstandig doel is. Ook ik behaalde met geleend geld mijn eerste succes als koopman.

Wat moet de financier in zo'n geval doen? De jongere is wanhopig en bereikt niets. Hij is ontmoedigd, doet enkele geen poging om het geld terug te betalen en het stuit me tegen de borst om zijn vader te beroven van zijn land en vee.'

'Je vertelt mij interessant dingen,' waagde Rodan, 'maar ik heb nog geen antwoord op mijn vraag. Moet ik mijn vijftig goudstukken uitlenen aan mijn zusters echtgenoot? Ze betekenen veel voor mij.' 'Jouw zuster is een betrouwbare vrouw die ik respecteer. Als haar echtgenoot naar mij toe komt om vijftig goudstukken te lenen dan vraag ik hem voor welk doel hij die wilde gebruiken.

Wanneer hij zegt dat hij net als ik koopman wil worden en in juwelen en stoffen wil handelen dan zou ik hem vragen welke handelskennis hij bezit. Of hij weet waar je voordelig kunt inkopen en waar hij het weer kan verkopen tegen een behoorlijke prijs. Zou hij deze vragen met ja kunnen beantwoorden?'

'Nee, dat zou hij niet', gaf Rodan toe. 'Hij heeft mij vaak geholpen met speren te maken en soms in de winkels zijn diensten verleend.'

'Dan zou ik hem vertellen dat zijn doel niet verstandig is. Kooplieden moeten hun vak leren. Zijn streven is wel goed maar niet praktisch en ik zou hem geen geld lenen. Stel dat hij kon zeggen:

'Ja, ik heb vaak kooplui geholpen en weet hoe ik naar Smyrna moet reizen en tegen lage kosten de tapijten moet inkopen die de huisvrouwen weven. Ook ken ik veel rijke mensen in Babylon aan wie ik de tapijten kan verkopen met een flinke winst.'

Dan zou ik zeggen: 'Je doel is verstandig en je streven respectabel. Ik zal je met plezier de vijftig goudstukken lenen als je mij zekerheid

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

van terugbetaling kunt bieden.»

Antwoordt hij: «Ik heb geen ander onderpand dan dat ik een eerzaam man ben en ik je goed voor de lening zal betalen», dan zeg ik: «Ik hecht grote waarde aan elk goudstuk. Als de rovers het je zouden ontfutselen tijdens je reis naar Smyrna of de tapijten zouden stelen tijdens je terugkeer, dan zou je geen middelen hebben om mij terug te betalen en is mijn geld verdwenen.»

Zie je Rodan, goud is de koopwaar van de financier. Het is makkelijk uit te lenen. Als dat onbesuisd gebeurt is het moeilijk terug te krijgen. De wijze financier wil geen risicovolle onderneming, maar de garantie van terugbetaling.

Het is goed om mensen in moeilijkheden bij te staan, het is goed om hen te helpen die het lot een zware last te dragen geeft. Het is goed om diegenen te helpen die een start willen maken zodat ze vooruitgang kunnen boeken en waardevolle burgers kunnen worden. Maar hulp moet met wijsheid worden gegeven anders worden we – net als de ezel van de boer – in ons verlangen te helpen, opgescheept met de last van een ander.

Ik ben weer afgedwaald van jouw vraag Rodan, maar luister naar mijn antwoord: Houd je vijftig goudstukken. Wat jouw werk aan inkomsten oplevert en wat je als beloning krijgt, is helemaal van jou. Niemand kan je verplichten daarvan afstand te doen als jij dat niet wilt. Als je het uitleent opdat het nog meer geld oplevert, wees dan voorzichtig en leen het op meerdere plaatsen uit. Ik houd niet van goud dat niet voor mij werkt, maar ik houd nog minder van een te groot risico.

Hoeveel jaar heb je gewerkt als speermaker?

‘Drie volle jaren.’

DE FINANCIER VAN BABYLON

‘Hoeveel heb je gespaard, los van het geschenk van de Koning?’

‘Drie goudstukken.’

‘Dus elk jaar dat je gewerkt hebt, heb je jezelf dingen ontzegd om één goudstuk van je verdiensten opzij te leggen?’

‘Dat klopt.’

‘Dan zou je in vijftig jaar werken dus vijftig goudstukken kunnen verdienen door je dingen te ontzeggen?’

‘Een levenlang werken zou dat zijn.’

‘Denk je dat je zuster het spaargeld van vijftig jaar hard werken boven de smeltkroes met brons in gevaar zou willen brengen, zodat haar echtgenoot ermee zou kunnen experimenteren om koopman te worden?’

‘Niet als ik het zo formuleer als jij.’

‘Ga dan naar haar toe en zeg:

•Drie jaar heb ik elke dag gewerkt, behalve de vastendagen, van de ochtend tot de avond, en heb ik mijzelf vele dingen ontzegd waarnaar ik hunkerde. Voor elk jaar kan ik één goudstuk laten zien. Jij bent mijn geliefde zuster en ik hoop dat je echtgenoot in zaken gaat die hem welvaart opleveren. Als hij mij een plan overlegt dat mijn vriend Mathon verstandig en haalbaar acht, zal ik hem graag mijn spaargeld van een heel jaar lenen, zodat hij de kans heeft te bewijzen dat hij kan slagen.

Als hij het in zich heeft om te slagen, dan kan hij dat ook bewijzen. Als hij faalt, zal hij het bedrag dat hij je schuldig is op een dag kunnen afbetalen.

Ik ben financier omdat ik meer geld bezit dan ik nodig heb. Ik zie dat extra geld graag werken voor anderen om zo meer geld in het laasje brengen. Ik wil niet het risico lopen dat ik mijn geld kwijt-

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

raak waarvoor ik hard gewerkt en gespaard heb. Daarom leen ik het liever niet uit als ik niet het vertrouwen heb dat het veilig is en op een dag weer terugkomt. Ook leen ik het niet uit als ik eraan twijfel of de rente wel stipt betaald gaat worden.

Ik heb je een paar geheimen uit mijn kist met symbolische onderpanden verteld, Rodan. Zo begrijp je beter de zwakheden van de mens en hun gretigheid om te lenen wat ze niet kunnen terugbetalen. Hieruit kun je leren dat hun winstverwachtingen met geleend goud vaak een valse hoop is die niet vervuld kan worden omdat ze de juiste opleiding of vaardigheden missen.

Rodan, jij hebt nu goud dat je aan het werk moet zetten om nog meer goud te verdienen. Je staat op het punt om net als ik financier te worden. Als jij je schat veilig koestert, zal het winst opleveren en een grote bron van vreugde en inkomsten zijn voor de rest van je leven. Als je het geld uit je vingers laat glijpen, zal het een bron van constant verdriet en wroeging worden tot in je nadagen.

Wat wil je het liefst doen met dat goud in je buidel?’

‘Het veilig bewaren.’

‘Wijze woorden’, zei Mathon goedkeurend. ‘Je stelt veiligheid boven alles. Denk je dat het in de handen van je zusters echtgenoot werkelijk gevrijwaard zal zijn van mogelijk verlies?’

‘Ik vrees van niet, want hij is niet erg verstandig in het bewaken van zijn budget.’

Laat je dan niet meeslepen door dwaas plichtsgevoel tegenover wie dan ook. Als je familieleden of vrienden wilt helpen, kun je andere wegen vinden waarbij je goud niet in de waagschaal wordt gesteld. Vergeet niet dat goud onverwachts kan ontvluchten als je niet goed oplet. Je kunt je schat beter opmaken aan buitensporige genoegens dan het door anderen laten verkwisten.

DE FINANCIER VAN BABYLON

Wat is het volgende, na zekerheid, wat je verlangt van je schat?
'Dat het meer geld opbrengt.'

'Opnieuw heb je wijs gesproken; je goud moet groeien. Geld dat verstandig is uitgeleend, kan zich door de rente zelfs verdubbelen, nog voordat je een oude man bent. Als je riskeert het te verliezen dan loop je ook de mogelijke opbrengsten mis.

Laat je daarom niet meeslepen door de fantastische plannen van onhandige lieden die denken te weten hoe jouw goud onwaarschijnlijk hoge winsten kan opleveren. Zulke plannen komen uit het brein van dromers die niets weten van de veilige en betrouwbare handelswetten. Verwacht geen al te hoge opbrengst van je goud. Leen je het aan anderen op grond van een belofte van een enorme winst, weet dan dat je risico gigantischer is en dat je erom vraagt het kwijt te raken.

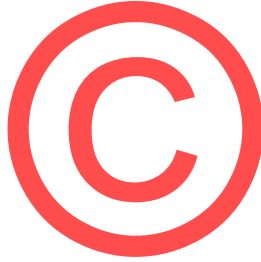
Zoek mensen en bedrijven op met een gevestigd succes zodat je schat door hun kennis een goed rendement geeft en veilig beschermd wordt door hun wijsheid en ervaring. Zo kun je de tegenwoordig ontlopen die de meeste jongeren achtervolgt die de goden waardig achten om met goud te begenadigen.'

Toen Rodan hem bedankte voor zijn verstandige raadgevingen, woof hij dat weg: 'Het geschenk van de Koning zal je veel wijsheid brengen. Als je de vijftig goudstukken wilt behouden, moet je behoedzaam te werk gaan. Allerlei aantrekkelijke mogelijkheden lachen je toe. Je zult ontelbare adviezen krijgen. Kansen op grote winst zullen je aangeboden worden. De verhalen uit mijn kist met onderpanden waarschuwen je dat je, voordat je een goudstuk uit handen geeft, zeker moet weten dat je het weer terugkrijgt. Heb je later weer advies nodig, kom dan terug. Ik ben je graag ter wille.

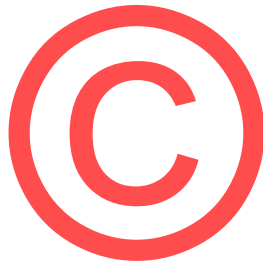
DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Lees voordat je weggaat de woorden die ik onder de deksel van mijn kist met onderpanden heb uitgesneden. Ze zijn zowel van toepassing op geldverstrekkers als op geldleners:

BETER EEN KLEINE VOORZICHTIGHEID
DAN EEN GROTE SPIJT'.

2021

2021

HOOFDSTUK 7

De muren van Babylon

DE OUDE BANZAR, een barse veteraan uit vervlogen dagen, hield de wacht bij de doorgang die naar de bovenkant van de oude muren van Babylon liep. Hoog boven hem leverden dappere soldaten strijd om de muren te verdedigen. Het voortbestaan van deze grootse stad en haar honderdduizenden inwoners hing van hun af. Over de muren heen zwol het rumoer aan van de aanvallende legers, stegen kreten op uit talloze kelen, klonk het hoefttrappel van duizenden paarden en het oorverdovende gedreun van de stormrammen die tegen de bronzen poorten beukten.

In de straat achter de poort slenterden de speerwerpers rond. Als de poorten bezweken dan moesten zij de toegang verdedigen. Voor deze taak waren er weinig speerwerpers beschikbaar. De grootste legers van Babylon waren met hun Koning ver weg in het oosten op een grote expeditie tegen de Elamieten. Er werd geen aanval op de stad verwacht tijdens hun afwezigheid en daarom waren er weinig verdedigingstroepen beschikbaar. Maar plotseling waren de machtige legers van de Assyriërs uit het noorden opgedoken. En nu moesten de muren behouden blijven, anders zou Babylon vallen.

DE MUREN VAN BABYLON

Rond Banzar hadden zich drommen burgers verzameld die met bleke, angstige gezichten het laatste nieuws over de strijd wilden horen. Met stil ontzag keken ze toe hoe de stroom gewonden en doden weggedragen of weggeleid werd uit de doorgang.

Hier vond de cruciale aanval plaats. Na drie dagen van omtrekkende bewegingen rond de stad had de vijand plotseling zijn grote kracht geconcentreerd op dit gedeelte en deze poort.

De verdedigers boven op de muur bestookten de steigers en stormladders van de aanvallers met pijlen, kokende olie en, als er aanvallers de top bereikten, met speren. Zij werden belaagd door een regen van dodelijke pijlen van de vijandelijke boogschutters.

De oude Banzar had een goede uitkijkpost om nieuws door te geven. Hij bevond zich het dichtst bij de strijd en hoorde als eerste wanneer de aanvallers even teruggedreven waren.

Een bejaarde koopman met trillende, krachteloze handen wist bij hem in de buurt te komen en smeekte:

‘Zeg me dat ze er niet doorkomen! Ze mogen er niet doorkomen! Mijn zonen zijn bij onze Koning. Er is niemand om mijn bejaarde vrouw te beschermen. Ze zullen al mijn bezittingen roven. Mijn voedsel, niets zullen ze achterlaten. Wij zijn oud, te oud om ons te verdedigen, te oud voor slaven. We zullen omkomen van de honger. We zullen sterven. Zeg me dat ze er niet doorkomen.’

‘Rustig maar, beste koopman’, antwoordde de wachter. ‘De muren van Babylon zijn sterk. Ga terug naar de bazaar en vertel je vrouw dat de muren jou en al jouw bezittingen net zo veilig zullen beschermen als de rijkdommen van de Koning. Loop dicht langs de muren, anders zou een van de overvliegende pijlen je kunnen raken!’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Een vrouw met een baby in haar armen nam de plaats van de vertrekkende koopman in.

‘Sergeant, wat is er voor nieuws van boven? Vertel me dat ik mijn arme echtgenoot gerust kan stellen. Hij ligt in bed met koorts van zijn verschrikkelijke wonden en roept om zijn harnas en speer om mij, zijn zwangere vrouw, te beschermen. Hij zegt dat de wraaklust van onze vijanden vreselijk zal zijn als ze erin slagen binnen te komen.’

‘Wees niet bang, vrouw, de muren van Babylon zullen jou en je baby’s beschermen. Ze zijn hoog en sterk. Hoor je de kreten niet van onze dappere verdedigers terwijl ze de ketels met kokende olie over de soldaten op de ladders kieperen?’

‘Ja, dat hoor ik en ik hoor ook het gedreun van de stormrammen die tegen onze poorten beuken.’

‘Ga terug naar je echtgenoot. Vertel hem dat de poorten sterk zijn en de stormrammen zullen weerstaan. En dat de vijand wel tegen de muren opklimt, maar alleen om doorboord te worden door onze speren. Loop snel achter die gebouwen terug naar huis en kijk goed uit onderweg.’

Banzar stapte opzij om de doorgang vrij te maken voor zwaar bewapende versterkingen, mannen marcheerden met rinkelende bronzen schilden dreunend voorbij. Een klein meisje trok aan zijn riem. ‘Vertelt u mij alstublieft, soldaat, zijn we veilig?’ vroeg ze smekend. Ik hoor die afschuwelijke geluiden, ik zie de mannen onder het bloed, ik ben zo bang. Wat moet er worden van ons gezin, van mijn moeder, mijn kleine broertje en de baby?’

De barse, oude veteraan knipperde met zijn ogen en stak zijn kin naar voren, terwijl hij het meisje opnam.

DE MUREN VAN BABYLON

‘Wees maar niet bang, meisje’, stelde hij haar gerust. ‘De muren van Babylon zullen jou, je moeder, je broertje en de baby beschermen. De goede koningin Semiramis heeft die meer dan honderd jaar geleden laten bouwen om mensen als jij en jouw familie te beschermen. Nog nooit zijn ze bezweken. Ga terug naar je familie en vertel ze dat de muren van Babylon hen zullen beschermen en dat ze niet bang hoeven zijn.’

Dag en nacht stond de oude Banzar op zijn post en keek toe hoe de rijen versterkingen naar boven trokken en vochten tot ze gewond of dood weer naar beneden kwamen. Rond hem verzamelden onophoudelijk bange burgers die wilden weten of de muren de aanval konden doorstaan. Iedereen gaf hij met de waardige trots van een oudgediende het antwoord:

‘De muren van Babylon zullen je beschermen.’

Drie weken en vijf dagen lang woedde de strijd onophoudelijk. Het gezicht van Banzar stond grimmiger naarmate de doorgang, die glom van het bloed van de gewonden, geleidelijk tot modder vertrap werd door de niet-aflatende stroom mannen die naar boven marcheerden en naar beneden strompelden. Elke dag stapelden de afgeslachte aanvallers zich op voor de muur. Elke nacht werden ze door hun strijdmakkers weggedragen en begraven.

In de vijfde nacht van de vierde week nam het strijdgewoel buiten de muur af. Het eerste licht van de opgaande zon op de vlakte onthulde grote stofwolken van de zich terugtrekkende legers.

Uitzinnig gejuich steeg op uit kring van de verdedigers. Dat kon maar één ding betekenen. De krenten werden overgenomen door de wachtende troepen achter de muren en beantwoord door de stedelingen en golfden door de stad als een razende stormwind.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Mensen renden hun huizen uit, de menigte blokkeerde de straten. De opgekropte angst van weken barstte los in wilde vreugdezangen. Uit de hoge toren van de Tempel van Bêl schoot plotseling het overwinningsvuur omhoog. De blauwe rookkolom dreef hemelwaarts en verspreidde de boodschap in de wijde omtrek.

De muren van Babylon hadden opnieuw een sterke en wrede vijand weerstaan die vastbesloten probeerde hun gevulde schatkist te plunderen, de inwoners te ruïneren en tot slavernij te dwingen.

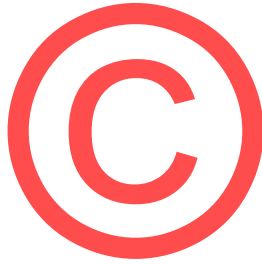
Babylon hield eeuw na eeuw stand omdat de stad volledig beschermd was. Het kon zich permitteren dat te zijn.

De muren van Babylon zijn een voorbeeld van de behoefte aan bescherming. Deze wens hoort bij de mens. Vandaag de dag is deze wens naar veilige zekerheid nog steeds actueel, maar wij hebben betere en uitgebreidere plannen uitgewerkt om hetzelfde doel te bereiken.

Wij kunnen achter de onaantastbare muren van verzekeringen, spaarrekeningen en betrouwbare beleggingen onszelf beschermen tegen onverwachte tragedies die zich in elk huiselijk leven kunnen nestelen.¹ En ook nu geldt, hoe hoger het voorspelde rendement, hoe hoger het risico. Neem listige lieden niet in vertrouwen, laat u niet verblinden door mooie praatjes maar vraag advies aan eerlijke mensen met verstand van zaken. Want —

**WE KUNNEN HET NIET RISKEREN OM ZONDER
VOLDOENDE BESCHERMING TE LEVEN.**

¹ Vgl. p. 51: In het oude Perzië werd de behoefte aan een nabestaandenverzekering wel gevoeld maar niet gerealiseerd (red.).

2021

HOOFDSTUK 1

De kamelenhandelaar van Babylon

HOE HONGERIGER JE BENT, HOE HELDERDER VAN GEEST – en ook hoe gevoeliger voor de geur van eten.

Dat ondervond Tarkad, de zoon van Azure. Twee dagen had hij niets gegeten op twee kleine vijgen na die hij hangend over een tuinmuur had geplukt. In zijn poging een derde te pakken kwam de woedende vrouw des huizes op hem afgerend en joeg hem achterna door de straat. Hij hoorde haar schrille kreten nog in zijn oren nagalmen toen hij over de markt liep. Ze hielpen hem zijn rusteloze vingers in bedwang te houden die het aanlokkelijke fruit uit de manden van de marktvrouwen wilden weggraaien.

Nooit eerder had hij beseft hoeveel etenswaren naar de markt van Babylon vervoerd werden en hoe heerlijk ze roken. Nadat hij de markt verlaten had, wandelde hij naar de herberg en ijsbeerde voor de deur heen en weer. Misschien kwam hij hier een bekende tegen, iemand die hem een koperstuk kon lenen dat een glimlach zou toveren op het gezicht van de onvriendelijk herbergier en voor een bord eten zou zorgen. Hij wist maar al te goed hoe onwelkom hij was zonder dat koperstuk.

DE KAMELENHANDELAAR VAN BABYLON

Diep in gedachten verzonken, merkte hij plotseling dat hij tegenover de man stond die hij per se wilde mijden. Het was de lange, magere figuur van Dabasir de kamelenhandelaar. Van alle vrienden en anderen van wie hij kleine bedragen geleend had, was Dabasir degene bij wie hij zich het minst op zijn gemak voelde omdat hij zijn beloftes tot vlotte terugbetaling niet was nagekomen.

Dabasirs gezicht begon te stralen toen hij hem zag.

‘Ha! Daar hebben we Tarkad, je bent de man die ik zoek. Want hij kan mij de twee koperstukken teruggeven die ik hem een maand geleden leende plus het zilverstuk dat ik hem eerder gaf. Wat een gelukkig toeval dat we elkaar tegenkomen, ik kan het geld juist vandaag goed gebruiken. Wat zeg je daarvan, jongen, wat vind je?’

Tarkad stotterde en bloosde. Door zijn lege maag voelde hij zich te slap om met de onomwonden Dabasir in discussie te gaan.

‘Het spijt me, het spijt me heel erg,’ mompelde hij zwakjes, ‘maar vandaag heb ik geen zilver of koper bij me om je terug te betalen.’

‘Ga het dan halen’, drong Dabasir aan. ‘Je kunt toch wel een paar koperstukken en een zilverstuk te pakken krijgen om de ruimhartigheid van een oude vriend van je vader terug te betalen die je hielp toen je in nood zat?’

‘Ik heb steeds tegenslag en daarom kan ik je niet betalen.’

‘Tegenslag! Je geeft de goden dus de schuld van je eigen zwakheid. Iedereen die meer aan lenen dan aan terugbetalen denkt, wordt achtervolgd door pech. Houd me gezelschap terwijl ik eet. Ik heb honger en ik zal je een verhaal vertellen.’

Tarkad kromp ineen onder de niets ontziende openhartigheid van Dabasir, wel had hij nu de felbegeerde uitnodiging om het eethuis binnen te gaan.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Dabasir duwde hem naar een hoek van de ruimte waar ze op kleine kleedjes gingen zitten.

Eigenaar Kauskor kwam glimlachend op hen af en Dabasir sprak hem met zijn gebruikelijke vrijpostigheid aan:

‘Dikke woestijnhagedis, breng mij een geitenbout, goed doorbakken met veel jus en brood en alle soorten groentes, ik heb honger en wil veel eten. Vergeet mijn vriend hier niet. Breng hem een kan water. Gekoeld water, want het is een warme dag.’

De moed zonk Tarkad in de schoenen. Moest hij water drinken en toekijken hoe deze man een hele geitenbout naar binnen werkte? Hij zei niets. Hij wist niets te zeggen.

Dabasir kende geen stilte. Hij glimlachte en woof vrolijk naar de andere klanten die hem allemaal kenden, en vervolgde:

‘Ik hoorde van een reiziger die net uit Urfa terug is een verhaal over een rijke man die een steen zo dun heeft geslepen dat je er doorheen kunt kijken. Hij zette die in het venster van zijn huis om de regen buiten te houden. Het is gele steen volgens de reiziger die er doorheen mocht kijken. De hele wereld zag er anders uit, niet zoals zij echt is. Wat zeg je me daarvan, Tarkad? Denk je dat iemand de hele wereld in een totaal andere kleur kan zien dan zij in werkelijkheid heeft?’

‘Misschien wel’, antwoordde de jongeman, die meer belangstelling had voor de geitenbout die voor Dabasir werd neergezet.

‘Nou, ik weet dat het waar is want ook ik heb de wereld in een totaal andere kleur aanschouwd en het verhaal dat ik je ga vertellen, gaat erover hoe ik de wereld weer in de juiste kleur ging zien.’

‘Dabasir gaat een verhaal vertellen’, fluisterde een gast naast hem tegen zijn buurman en schoof zijn kleedje wat dichterbij. Andere

DE KAMELENHANDELAAR VAN BABYLON

gasten pakten hun bord op en gingen in een halve cirkel om hem heen zitten. Hun gesmak klonk luid in Tarkads oren en de sappige boutjes schoten rakelings langs hem heen. Hij was de enige die niets te eten had. Dabasir bood hem niets aan en gebaarde zelfs niet dat hij het kleine stukje hard brood mocht hebben dat afgebroken was en van de schaal op de grond was gevallen.

‘Het verhaal dat ik ga vertellen’, begon Dabasir en pauzeerde even om een flinke hap uit zijn geitenbout te nemen, ‘handelt over mijn jeugdjaren en hoe ik een kamelenhandelaar werd. Wisten jullie dat ik ooit een slaaf in Syrië ben geweest?’

Een verbaasd gemompel steeg op uit het publiek, waarvan Dabasir zichtbaar genoot.

‘Toen ik een jongeman was,’ vervolgde hij na zich opnieuw op een kluit te hebben gestort, ‘leerde ik mijn vaders vak, het maken van zadels. Ik werkte samen met hem in zijn winkel en trouwde. Omdat ik jong en nog onhandig was, verdiende ik weinig, net genoeg om mijn lieve echtgenote een bescheiden bestaan te bieden. Ik hunkerde naar mooie dingen die ik mij niet kon veroorloven. Al snel merkte ik dat de winkeliers mij vertrouwden en het goed vonden als ik later betaalde.

Onervaren als ik was, wist ik niet dat iemand die meer uitgeeft dan hij verdient de wind van al te grote toegeeflijkheid aan genoegens zaait waarvan hij zeer zeker de storm van moeilijkheden en vernerding zal oogsten. Dus gaf ik toe aan mijn verlangen naar luxe en ik kocht te dure spullen voor mijn vrouw en ons huis.

Ik betaalde wat ik kon en een tijdje ging alles goed. Maar op een bepaald moment merkte ik dat ik niet mijn schulden kon voldoen én voorzien in ons levensonderhoud.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Mijn schuldeisers zetten me onder druk om te betalen voor mijn extravagante aankopen en mijn leven werd een hel. Ik leende van vrienden maar ook hen kon niet terugbetalen. De situatie werd steeds benarder. Mijn vrouw ging weer terug naar haar vader en ik besloot Babylon te verlaten en naar een andere stad te gaan waar een ik meer vooruitzichten had.

Twee jaar lang leidde ik een rusteloos leven zonder succes en werkte ik voor karavaanhandelaren. Zo raakte ik bevriend met een roversbende die de woestijn afstroopten op zoek naar ongewapende karavanen. Dit zijn daden die de zoon van mijn vader onwaardig zijn maar ik zag de wereld door een gekleurde steen en besepte niet hoe ik mij verlaagd had.

Op onze eerste tocht hadden we succes; we maakten een grote lading goud, zijde en waardevolle koopwaar buit. Daarmee gingen we naar Ginir en verbrasten alles.

De tweede keer waren we minder fortuinlijk. Nadat we onze slag hadden geslagen, werden we aangevallen door de speerwerpers van een inheems stamhoofd die door de karavanen betaald werden om hen te beschermen. Onze beide leiders werden gedood en de rest van ons werd naar Damascus gebracht waar we onze kleren moesten uitdoen en werden verkocht op de slavenmarkt.

Voor twee zilverstukken ging ik van de hand en werd gekocht door een Syrisch stamhoofd. Met mijn kaalgeschoren hoofd en alleen een lendendoek om zag ik er niet anders uit dan de andere slaven.

Omdat ik roekeloos jong was, beschouwde ik het als een avontuur totdat mijn meester mij meenam naar zijn vier vrouwen en zei dat ze mij als eunuch mochten hebben. Toen pas besepte ik de hoopeloosheid van mijn situatie.

DE KAMELENHANDELAAR VAN BABYLON

Dit woestijnvolk was woest en oorlogszuchtig. Ik was onderworpen aan hun wil en bezat geen wapen of middel om te ontsnappen.

Bang stond ik voor de vier vrouwen die mij van hoofd tot voeten keurden. Kon ik van hen medelijden verwachten? Sira, de eerste vrouw, was ouder dan de rest. Ze gaf geen krimp terwijl ze me opnam. Ik keerde me van haar af. De volgende was een neerbui-gende schoonheid die me onverschillig aankeek alsof ik een worm was. De twee jongere vrouwen kwetterden opgewonden alsof het één grote grap was.

Hun oordeel duurde een eeuwigheid. Iedere vrouw wilde de beslissing aan een ander overlaten. Uiteindelijk nam Sira op kille toon het woord.

‘Eunuchen hebben we voldoende maar de kameeldrijvers die we hebben, zijn waardeloos. Vandaag wilde ik mijn zieke moeder bezoeken die koorts heeft en er was geen slaaf aan wie ik mijn kameel kon toevertrouwen. Kan hij een kameel leiden?’

Mijn meester vroeg: ‘Wat weet je van kamelen?’

Ik probeerde mijn gretigheid niet te laten blijken en antwoordde: ‘Ik kan ze laten knielen, ik kan ze een last laten dragen en ze op een lange reis leiden zonder dat ze moe worden; ook kan ik hun zadels kleden en tuig repareren.’

‘De slaaf spreekt duidelijke taal’, merkte mijn meester op.

‘Als je wilt, Sira, kun je deze man als kamelenhoeder nemen.’

Zo kwam ik in dienst van Sira en die dag leidde ik haar kameel op een lange reis naar haar moeder. Ik nam de kans waar om haar te bedanken voor haar bemoeienis en ik vertelde haar dat ik niet als slaafgeboren was maar als zoon van een vrij man, een eerzaam zadelmaker in Babylon. Ik vertelde haar een groot deel van mijn verhaal.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Haar commentaar bracht me van mijn stuk en ik dacht later diep na over wat ze zei.

‘Hoe kun je jezelf een vrij man noemen wanneer je zwakheid je in deze situatie heeft gebracht? Als een man de ziel van een slaaf heeft, wordt hij dan niet vanzelf een slaaf ongeacht zijn afkomst, zoals water naar het laagste punt sijpelt? Als een man de ziel van een vrij man heeft, zal hij dan niet gerespecteerd en geëerd worden in zijn eigen stad, ondanks zijn tegenslag?’

Een jaar lang was ik een slaaf en leefde te midden van slaven, maar werd niet een van hen. Op een dag vroeg Sira:

‘Als ’s avonds de andere slaven elkaars gezelschap opzoeken en plezier maken, waarom zit jij dan alleen in je tent?’

‘Ik denk na over uw woorden en vraag me af of ik de ziel van een slaaf heb. Ik kan me niet bij hen aansluiten dus moet ik apart zitten.’

‘Ook ik moet apart zitten’, vertrouwde zij me toe.

‘Mijn heer trouwde mij om mijn grote bruidsschat. Maar hij verlangt niet naar me. Iedere vrouw wil begeerd worden. Om die reden en omdat ik onvruchtbaar ben en geen zonen of dochters heb, moet ik apart zitten. Als ik een man was, zou ik liever sterven dan zo’n slaaf te zijn maar de tradities in onze stam maken vrouwen tot slavinnen.’

‘Hoe denkt u nu over mij?’ vroeg ik haar.

‘Heb ik de ziel van een man of van een slaaf?’

‘Wil je de schulden voldoen die je in Babylon hebt gemaakt?’

‘Ja, dat wil ik, maar ik weet niet hoe.’

‘Als je de jaren voorbij laat gaan zonder te proberen je schulden af te betalen, dan heb je inderdaad de verachtelijke ziel van een slaaf.’

DE KAMELENHANDELAAR VAN BABYLON

Iemand zonder eigenwaarde en die zijn schulden niet betaalt, kan zichzelf niet respecteren.'

'Maar wat kan ik als slaaf in Syrië doen?'

'Blijf dan een slaaf in Syrië, slappeling.'

'Ik ben geen slappeling.'

'Bewijs het.'

'Hoe?'

'Bestrijdt jouw Koning zijn vijanden niet op elke mogelijke manier en met alle kracht? Jouw schulden zijn je vijanden. Ze hebben je Babylon uitgejaagd. Je hebt ze met rust gelaten en ze zijn te sterk voor je geworden. Had je tegen ze gevochten als een kerel, dan was je een geëerd man geweest onder je stadgenoten. Maar je had het lef niet om de strijd met ze aan te binden en kijk! Je trots is nu zo verschrompeld dat je slaaf bent in Syrië.'

Lang dacht ik na over haar aantijgingen en in gedachten voerde ik ter verdediging allerlei argumenten aan om mezelf te bewijzen dat ik eigenlijk geen slaaf was, maar ik zou nooit de kans krijgen voor mijn pleidooi. Drie dagen later bracht de dienaar van Sira mij naar haar meesteres.

'Mijn moeder is weer heel ziek, zadel de twee beste kamelen uit de kudde. Zorg voor voldoende waterzakken en zadeltassen voor een lange reis. Mijn dienaar zal je etenswaren bij de keukentent meegeven.'

Ik bepakte de kamelen en vroeg me af hoeveel proviand de dienaar zou meegeven, want de moeder woonde nog geen dagtocht ver. De dienaar reed op de achterste kameel en ik leidde de kameel van mijn meesteres. Toen we bij haar moeders huis arriveerden, werd het net donker. Sira stuurde haar dienaar weg en zei tegen me:

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Dabasir, bezit je de ziel van een vrij man of de ziel van een slaaf?’
‘Ik heb de ziel van een vrij man.’

‘Dan krijg je nu de kans dat te bewijzen. Je meester heeft te diep in het glaasje gekeken en de stamhoofden zijn stomdronken. Neem de kamelen mee en vlucht. In deze tas zitten kleren van je meester waarmee je je kunt vermommen. Ik zal zeggen dat je de kamelen hebt gestolen en gevlucht bent tijdens mijn bezoek aan mijn zieke moeder.’

‘U bezit de ziel van een vorstin en ik hoop van ganser harte dat ik u mee mag nemen en gelukkig mag maken.’

‘De echtgenote die wegloopt en geluk zoekt in een ver land onder vreemde mensen, zal het niet vinden. Ga je eigen weg en mogen de woestijngoden je beschermen, want op je lange tocht zal je geen voedsel en water vinden.’

Meer aansporing had ik niet nodig. Ik bedankte haar met veel woorden en vertrok in de nacht. Ik kende dit vreemde land niet en had een vaag idee in welke richting Babylon lag, maar dapper ging ik af op de heuvels aan de andere kant van de woestijn. Ik bereed één kameel en leidde de andere aan de teugel mee. Ik reisde de hele nacht en de volgende dag, wetende dat er een afschuwelijk lot wacht op een slaaf die bezittingen van zijn meester steelt en probeert te vluchten.

Laat die middag bereikte ik een woest land dat even onbewoonbaar was als de woestijn. De scherpe rotsen verwondden de zolen van mijn trouwe kamelen en ze zochten langzaam en pijnlijk hun weg. Mens noch dier kwam ik tegen in dit onherbergzame land.

Slechts weinigen zouden het laatste gedeelte van mijn reis kunnen navertellen. Dag na dag ploeterden we verder.

DE KAMELENHANDELAAR VAN BABYLON

Water en voedsel raakten op. De zon brandde genadeloos. Aan het eind van de negende dag gleeed ik van de rug van mijn kameel met het gevoel dat ik te zwak was om hem weer te bestijgen. Verdwaald in dit godverlaten land zou ik een wisse dood sterven, .

Ik strekte mij uit op de grond en viel in slaap en pas bij het eerste ochtendgloren ontwaakte ik.

Ik ging overeind zitten en keek om me heen. De ochtendlucht was koel. Mijn kamelen lagen uitgeput een eindje verderop. Overall om mij heen zag ik een woestijn van rotsen en doornige struiken. Nergens was water te bekennen, er was niets te eten voor mens of dier.

Zou ik in deze vredige rust oog in oog staan met mijn einde? Mijn geest was helderder dan ooit. Mijn lichaam was van geen belang. Mijn gebarsten en bloedende lippen, mijn droge, opgezwollen tong en lege maag speelden me minder parten dan gisteren.

Ik tuurde in de onherbergzame verte en weer kwam de vraag op: 'Heb ik de ziel van een slaaf of van een vrij man?'

In een flits besefte ik dat als ik de ziel van een slaaf had, moest opgeven, mijzelf moest uitstrekken op de woestijngrond en sterven – een passend einde voor een weggelopen slaaf.

Als ik de ziel had van een vrije man, wat dan? Natuurlijk zou ik mijn weg naar Babylon weten te vinden, de mensen die ik geld schuldig was afbetalen, de vrouw die van mij hield gelukkig maken en mijn ouders rust en tevredenheid brengen.

'Je schulden zijn je vijanden die je Babylon uitgejaagd hebben', had Sira gezegd. Ja, dat was waar. Waarom had ik niet als een man standgehouden? Waarom had ik mijn vrouw naar haar vader laten gaan?

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Toen gebeurde er iets vreemds. Het leek of de hele wereld van kleur veranderde, alsof ik naar de wereld had gekeken door een gekleurde steen die nu plotseling verdwenen was. Eindelijk zag ik de werkelijke waarden van het leven.

Sterven als een hond in de woestijn? Dat nooit! Helder zag ik voor me wat ik moest doen. Eerst zou ik naar Babylon gaan en iedereen bezoeken die ik geld schuldig was. Ik zou hun allemaal vertellen dat ik na jaren van tegenslag en omzwervingen teruggekomen was om mijn schulden zo snel als het de goden welgevallig was af te lossen. Daarna zou ik zorgen voor een huis voor mijn vrouw en zou ik een kerel worden waar mijn ouders trots op konden zijn.

Mijn schulden waren mijn vijanden maar de mannen bij wie ik in het krijt stond, waren mijn vrienden. Hadden zij mij niet vertrouwd en in mij geloofd?

Wankelend stond ik op. Honger en dorst waren geen vijanden meer, maar begeleiders op mijn reis naar Babylon. Ik voelde de ziel van een man opstijgen die terugging om zijn vijanden te overwinnen en zijn vrienden te belonen. Ik kreeg een jubelende energie van dit grootse besluit.

De glazige ogen van mijn kamelen lichtten op toen ze de nieuwe toon van mijn hese stem hoorden. Met moeite en pas na enkele pogingen lukte het ze om overeind te komen. Met een meelijwekkend doorzettingsvermogen sleepten zij zich noordwaarts waar ik intuïtief Babylon dacht te vinden.

We vonden water. Het land werd vruchtbaarder, land met gras en vruchten. We vonden het spoor naar Babylon, omdat ik het leven zag als een reeks problemen die om een oplossing vroegen. De ziel van een slaaf jammert: 'Wat kan een arme slaaf als ik doen?'

DE KAMELENHANDELAAR VAN BABYLON

En hoe staat het met jou, Tarkad? Heeft je lege maag je hoofd helder gemaakt? Sta je klaar om de weg in te slaan die terugvoert naar zelfrespect? Kun je de wereld in haar echte kleuren zien? Wil je de schulden die je gemaakt hebt voldoen hoeveel het er ook zijn, en opnieuw een gerespecteerd man in Babylon worden?’

De ogen van de jongeman werden vochtig en hij ging op zijn knieën zitten.

‘U heeft mij een visie getoond en ik voel de ziel van een vrij man in mij opwellen.’

‘Hoe verging het je na je terugkeer?’ vroeg een belangstellende toehoorder.

‘Waar een wil is, is een weg’, antwoordde Dabasir.

‘Nu had ik de wil en dus ging ik een weg zoeken. Eerst bezocht ik mijn schuldeisers en vroeg hen om geduld te hebben. De meesten waren blij mij te zien. Een paar scholden mij uit en anderen boden aan me te helpen. Eén in het bijzonder heeft mij de hulp gegeven die ik nodig had. Dat was Mathon, de kredietverschaffer. Toen hij hoorde dat ik in Syrië kameeldrijver was geweest, stuurde hij me naar de oude Nebatur, de kamelenhandelaar die net opdracht had gekregen van onze Koning om een groot aantal kuddes goede kamelen te kopen voor de grote expeditie. Bij hem kon ik mijn kennis in praktijk brengen. Langzamerhand kon ik elk koperstuk en elk zilverstuk terugbetalen. Eindelijk kon ik me met opgeheven hoofd onder de mensen begeven en verwierf ik weer respect.’

Opnieuw viel Dabasir op zijn eten aan. ‘Kauskor, jij slak,’ riep hij zo hard dat de waard hem in de keuken kon horen, ‘het eten is koud. Breng me meer versgeroosterd vlees. En breng Tarkad, de zoon van

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

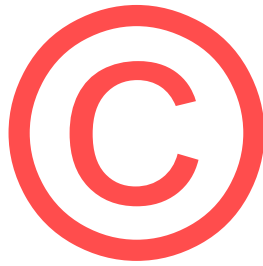
mijn oude vriend, ook een heel grote portie, want hij heeft honger en wij willen samen eten.'

Zo eindigt het verhaal van Dabasir, de kamelenhandelaar van Babylon. Hij vond zijn ziel toen hij zich van een belangrijke waarheid bewust werd, een waarheid die al lang vóór hem door wijze lieden werd erkend en gebruikt.

Deze waarheid heeft in alle tijden iedereen uit de problemen geholpen en succes gebracht, en zal dat blijven doen voor hen die wijs genoeg zijn om de magische kracht ervan te begrijpen. Dat geldt voor iedereen die deze regels leest:

WAAR EEN WIL IS, IS EEN WEG.

2021

2021

HOOFDSTUK 9

Vijf Soemerische kleitabletten

ST. SWITHN'S COLLEGE
Nottingham University
Newark-on-Trent, Nottingham

Professor Franklin Caldwell,
p/a Britse Wetenschappelijke Expeditie
Hillah, Mesopotamia.

21 oktober 1934

Hooggeleerde professor,

De vijf kleitabletten afkomstig van uw recente opgraving in de ruïnes van Babylon arriveerden met hetzelfde schip als uw brief. Het heeft mij bijzonder geboeid en ik heb vele aangename uren doorgebracht met het vertalen van de inscripties. Ik was van plan uw brief onmiddellijk te beantwoorden, maar heb dit uitgesteld totdat ik de bijgesloten vertalingen had voltooid.

VIJF SOEMERISCHE KLEITABLETTEN

De tabletten zijn onbeschadigd aangekomen dankzij uw zorgvuldig aangebrachte conserveringsmiddel en de uitmuntende verpakking. Het verhaal dat zij vertellen, zal u net zo verbazen als ons in het laboratorium. Je verwacht dat het verre verleden over romantiek en avonturen spreekt. Zoiets als de vertellingen van 'Duizend-en-één-nacht'. Maar wanneer je merkt dat de tabletten handelen over het probleem van een zekere Dabasir om zijn schulden af te betalen, besef je dat deze oude wereld in vijfduizend jaar niet zoveel veranderd is als je zou denken.

Het is vreemd, maar ik vind deze oude inscripties 'waanzinnig', zoals de studenten het zeggen. Als faculteitsprofessor word ik verondersteld kennis van zaken te hebben. En dan komt die oude kerel uit de met stof overdekte ruïnes van Babylon aanzetten met een voor mij volstrekt nieuwe methode om schulden af te betalen en tegelijkertijd nog geld over te houden!

Dat klinkt heel plezierig en het zal interessant zijn om te onderzoeken of het nu even goed zal werken als in het oude Babylon. Mijn vrouw en ik zijn van plan dit uit te proberen in onze eigen financiële zaken, die er beslist beter voor zouden kunnen staan.

Ik wens u het allerbeste in uw zinvolle onderneming en wacht gretig op een nieuwe gelegenheid om assistentie te verlenen.

Met vriendelijke groeten,

Alfred H. Shrewsbury,
Faculteit Archeologie.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Tablet № 1

Wanneer de maan vol zal zijn zal ik, Dabasir, die pas onlangs terugkeerde uit slavernij in Syrië, vastbesloten om mijn vele gegronde schulden af te betalen en een bemiddeld man te worden die gerespecteerd wordt in mijn geboortestad Babylon, hier in de klei een permanent verslag vastleggen van mijn zaken om mij als richtlijn te dienen en te helpen mijn diepste hartenwens te verwezenlijken. Ik volg het wijze advies op van mijn goede vriend Mathon, de financier, en heb besloten een vastomlijnd plan uit te voeren dat volgens hem een eerzaam man van schulden naar rijkdom en zelfrespect voert.

Dit plan omvat drie doelen die samen mijn diepgekoesterde wens vormen.

Ten eerste draagt het plan zorg voor mijn toekomstige welvarendeheid.

Daarom zal ik een tiende deel van alles wat ik verdien apart houden voor mijzelf. Want Mathon spreekt wijze woorden als hij zegt: 'De man die in zijn geldbuidel zowel goud als zilver bezit dat hij niet hoeft uit te geven, is goed voor zijn gezin en trouw aan zijn Koning.

De man die slechts een paar koperstukken in zijn beurs heeft, staat onverschillig tegenover zijn gezin en zijn Koning.

De man die niets in zijn geldbuidel heeft, is harteloos tegen zijn gezin en ontrouw aan zijn Koning, want zijn hart is bitter gestemd.

De man die naar succes verlangt, moet zorgen dat hij muntstukken in zijn beurs hoort rinkelen, dat hij liefde koestert voor zijn gezin en loyaal is aan zijn Koning.'

VIJF SOEMERISCHE KLEITABLETTEN

Ten tweede voorziet het plan in levensonderhoud en kleding voor mijn geliefde vrouw, die uit het huis van haar vader met mij is meegegaan. Want Mathon zegt dat een man die goed voor zijn trouwe vrouw zorgt, zichzelf respecteert en met grotere kracht en vastberadenheid zijn doeleinden nastreeft.

Daarom zal $\frac{7}{10}$ van wat ik verdien gebruikt worden voor een woning, voor kleding en voor voedsel, en voor nog wat uitgaven aan uitjes en extra's. Maar Mathon drukt ons op het hart om niet meer dan zeven tiende deel van het verdiende loon te reserveren voor deze zinvolle doelen. Daarin schuilt het succes van het plan. Ik moet van dat deel zien te leven en nooit meer gebruiken of meer kopen dan uit dit deel van mijn loon betaald kan worden.

Tablet № 2

Ten derde voorziet het plan in afbetaling van mijn schulden met mijn inkomsten.

Elke keer bij volle maan moet ik twee tiende deel van alles wat ik verdiend heb, eerlijk verdelen tussen degenen die mij vertrouwden en aan wie ik geld schuldig ben. Zo zullen te zijner tijd al mijn schulden voldaan zijn.

Daarom leg ik hier de namen vast van allen die geld van mij krijgen, met het bedrag van mijn schuld:

Fahru, de wever, 2 zilverstukken, 6 koperstukken,

Sinjar, de meubelmaker, 1 zilverstuk,

Ahmar, mijn vriend 3 zilverstukken, 1 koperstuk,

Zankar, mijn vriend, 4 zilverstukken, 7 koperstukken,

Askamir, mijn vriend, 1 zilverstuk, 3 koperstukken,

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Harinsir, de juwelier, 6 zilverstukken, 2 koperstukken,
Diarbeker, mijn vaders vriend, 4 zilverstukken, 1 koperstuk,
Alkahad, de huiseigenaar, 14 zilverstukken,
Mathon, de financier, 9 zilverstukken,
Birejik, de boer, 1 zilverstuk, 7 koperstukken.
(Tablet verder afgebrokkeld. Niet te ontcijferen.)

Tablet № 3

Aan deze personen ben ik in totaal honderdnegentien zilverstukken schuldig en honderdeenveertig koperstukken. Omdat ik geen mogelijkheid zag tot terugbetaling liet ik in mijn dwaasheid mijn vrouw teruggaan naar haar vader; zelf verliet ik mijn geboortestad om ergens anders snel rijk te worden maar ik ontmoette alleen tegenslag en onderging uiteindelijk de vernedering om als slaaf verkocht te worden.

Nu Mathon mij laat zien hoe ik mijn schulden met kleine bedragen uit mijn verdiensten kan afbetalen, besef ik hoe vreselijk dom het was om voor de gevolgen van mijn eigen gedrag weg te lopen. Daarom heb ik mijn schuldeisers opgezocht en uitgelegd dat ik nu geen middelen heb om hen te betalen, behalve mijn vermogen om geld te verdienen. En dat ik van plan ben twee tiende van alles wat ik verdien eerlijk onder mijn schuldeisers te verdelen. Meer dan dat kan ik niet afbetalen. Als zij dus geduld oefenen, zal ik over een tijdje aan mijn verplichtingen hebben voldaan.

Ahmar, die ik als mijn beste vriend beschouwde, maakte mij bittere verwijten en vernederd ging ik weg. Birejik de boer smeekte mij om hem als eerste te betalen omdat hij dringend hulp nodig

VIJF SOEMERISCHE KLEITABLETTEN

had. Alkahad, de huiseigenaar, was zeer onaangenaam en maakte duidelijk dat hij het me moeilijk zou maken als ik niet snel met zijn geld over de brug kwam.

De overigen waren bereid mijn voorstel te aanvaarden. Nu ben ik vastbeslotener dan ooit om door te zetten, want ik ben ervan overtuigd dat het simpeler is om je schulden te voldoen dan ze te ontvluchten. Ook al kan ik niet aan de behoeften en eisen van een paar schuldeisers tegemoetkomen, ik zal hen allen eerlijk behandelen.

Tablet № 4

Opnieuw is het volle maan. Met een onbezwaard gemoed heb ik hard gewerkt. Mijn vrouw heeft haar steun gegeven aan mijn streven om mijn schulden af te betalen. Dankzij onze verstandige beslissing heb ik de afgelopen maand het bedrag van negentien zilverstukken verdiend door goede kamelen met stevige poten te kopen voor Nebatur.

Dit bedrag heb ik volgens plan verdeeld. Een tiende deel hield ik voor mezelf, zeven tienden waren bestemd voor de kosten van ons levensonderhoud. Twee tiende heb ik onder mijn schuldeisers verdeeld, zo eerlijk als mogelijk was in koperstukken.

Ik heb Ahmar niet gesproken en overhandigde het geld aan zijn vrouw. Birejik was zo blij dat hij mijn hand wilde kussen. Alleen de oude Alkahad mopperde en vond dat ik sneller moest betalen. Daarop antwoordde ik dat als ik voldoende te eten had en mij niet te veel zorgen maakte, ik alleen daardoor al sneller zou kunnen afbetalen. Alle anderen bedankten me en hadden een vriendelijk woord voor mijn inspanningen.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Aan het eind van één maand is mijn schuld bijna vier zilverstukken minder en bezit ik daarnaast twee zilverstukken, die niemand mag opeisen. Ik heb me zelden zo onbezorgd gevoeld.

Het is weer volle maan. Ik heb hard gewerkt met weinig succes. Ik heb alleen een paar kamelen kunnen kopen. Mijn verdiensten bedragen elf zilverstukken. Niettemin houden mijn vrouw en ik vast aan ons plan, ook al hebben we geen nieuwe kleren gekocht en weinig anders gegeten dan groenten en kruiden. Opnieuw heb ik onszelf een tiende van de elf zilverstukken uitbetaald, terwijl we leefden van zeven tiende delen. Ik was verbaasd toen Ahmar mij prees, ook al kreeg hij maar weinig. Ook Birejik prees mij. Alkahad barstte in woede uit, maar toen ik hem zei dat hij zijn deel mocht teruggeven als hij er geen prijs op stelde, bedaarde hij. De anderen waren tevreden, net als de vorige keer.

De maan schijnt weer vol en ik kan mijn blijdschap niet op. Ik wist een prachtige kudde kamelen te bemachtigen waardoor ik deze maand tweeënveertig zilverstukken heb verdiend. We hebben nu de broodnodige sandalen en kledingstukken aangeschaft. Ook hebben we goed gegeten, vlees en gevogelte.

Onze schuldeisers ontvingen meer dan achttien zilverstukken. Zelfs Alkahad protesteerde niet.

Het plan dat ons uit de schulden moet halen en ons rijk zal maken, werkt uitstekend.

Drie keer is het volle maan geweest sinds de laatste maal dat ik in deze klei mijn vorderingen vastlegde. Elke keer heb ik mezelf een tiende deel van al mijn verdiensten uitbetaald. Elke keer leefden mijn vrouw en ik van zeven tiende deel, ook al was dat soms moeilijk. Elke keer heb ik mijn schuldeisers twee tiende deel betaald.

VIJF SOEMERISCHE KLEITABLETTEN

In mijn geldbuidel zitten nu eenentwintig zilverstukken die helemaal van mij zijn. Ik kan mijn vrienden met opgeheven hoofd in de ogen kijken.

Mijn vrouw zorgt goed voor ons huishouden en bezit meer kleren.

We hebben het goed samen.

Het plan is van onschatbare waarde. Het heeft van een ex-slaaf een deugdzaam man gemaakt.

Tablet № 5

De maan is vol en ik bedenk me dat ik in lang niets aan dit kleitablet heb toevertrouwd. Twaalf maanden zijn er voorbijgegaan. Maar vandaag zal ik mijn verslag niet veronachtzamen want ik heb mijn laatste schuld afbetaald. Dit is de dag waarop mijn geliefde vrouw en ik dankbaar met een groots feest zullen vieren dat ons doorzetten is beloond.

Bij mijn laatste bezoek aan mijn schuldeisers zijn allerlei dingen voorgevallen die mij altijd zullen bijblijven. Ahmar vroeg vergeving voor zijn onvriendelijke woorden en zei dat van alle andere vrienden hij mijn vriendschap het meest op prijs stelde.

De oude Alkahad is toch nog niet zo kwaad als hij lijkt want hij zei: 'Vroeger was je zachte klei die door elke hand in een bepaalde vorm gekneet kon worden. Nu ben je een stuk gehard brons. Als je ooit goud of zilver nodig hebt, kom naar mij toe.'

Hij was niet de enige die mij respect betoonde. Anderen spreken ook goed over mij. Mijn vrouw heeft een andere blik in haar ogen als ze naar mij kijkt, een blik die een man zelfvertrouwen geeft.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Maar mijn succes is te danken aan het plan. Dat heeft mij de weg gewezen om al mijn schulden te voldoen en toch nog goud en zilver in mijn beurs te horen rinkelen. Ik raad dit iedereen aan die vooruit wil komen. Want als een voormalige slaaf al in staat is zijn schulden af te lossen en ook nog geld in zijn buidel over te houden, zal niet iedere man er dan zijn onafhankelijkheid mee kunnen vinden? Zelf ga ik er ook mee door want ik ben ervan overtuigd dat het me een rijk man zal maken.

2021

VIJF SOEMERISCHE KLEITABLETTEN

ST. SWITHN'S COLLEGE
Nottingham University
Newark-on-Trent, Nottingham

Professor Franklin Caldwell,
p/a Britse Wetenschappelijke Expeditie
Hillah, Mesopotamia.

21 oktober 1934

Hooggeleerde professor,

Als u tijdens uw opgravingen in de ruïnes van Babylon de geest van een vroegere inwoner tegenkomt, een oude kamelenhandelaar genaamd Dabasir, doet u me dan een genoegen en vertelt u hem dat zijn verhaal op die kleitabletten, zo lang geleden, hem de levenslange dankbaarheid heeft opgeleverd van een aantal mensen aan de universiteit hier in Engeland.

U herinnert zich waarschijnlijk nog mijn brief van een paar jaar geleden, waarin mijn vrouw en ik aankondigden dit plan te zullen uitproberen om uit de schulden te raken en tegelijkertijd nog wat geld over te houden. Hoewel we het voor onze vrienden verborgen probeerden te houden, hebt u misschien geraden in welke wanhopige situatie wij ons bevonden.

Jarenlang gingen we geweldig gebukt onder een aantal oude schulden en waren we vreselijk bang dat een paar handelaars een schandaal zouden ontketenen, waardoor ik gedwongen zou zijn bij de universiteit te vertrekken. We betaalden en betaalden – elke shilling die we uit ons inkomen konden missen – maar het was nauwelijks

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

voldoende om de situatie niet te verergeren. Bovendien waren we gedwongen al onze inkopen te doen in winkels waar we meer krediet konden krijgen, wat tot hogere kosten leidde.

Zo ontstond zo'n vicieuze cirkel die alleen maar erger wordt en nooit beter. Onze strijd was hopeloos. We konden niet naar goedkopere huisvesting uitzien, omdat we de huisbaas geld schuldig waren. Het leek alsof we niets konden doen om onze situatie te verbeteren.

En dan was daar plotseling uw kennis, de oude kamelenhandelaar uit Babylon, met een plan om precies te doen wat we wilden bereiken.

Hij moedigde ons aan om zijn systeem toe te passen. We maakten een lijst van al onze schulden en ik ging daarmee langs iedereen die wij geld schuldig waren.

Ik legde uit dat het mij gewoon onmogelijk was om hen ooit te betalen, zoals de situatie er nu voorstond. Ze konden dit zelf constateren aan de hand van de cijfers. Daarna legde ik uit wat de enige manier was om hen volledig af te betalen: elke maand zou ik twintig procent van mijn inkomsten apart houden, die ik pro rata verdeelde. Dan zou ik in iets meer dan twee jaar iedereen afbetaald hebben. In de tussentijd zou ik overschakelen op contante betaling van onze aankopen, wat uiteraard in hun voordeel was.

Hun reactie was eigenlijk heel positief. Onze groenteboer, een wijze oude kerel, formuleerde het zo: 'Als je betaalt voor alles wat je koopt en dan nog wat meer betaalt voor je schulden, is dat een vooruitgang vergeleken bij wat je tot nu toe gedaan hebt, want je hebt in drie jaar tijd niets afgelost.' De anderen zagen hier ook de wijsheid van in.

Ik zette de namen van alle schuldeisers in een overeenkomst die hun verbood ons onder druk te zetten, zolang de twintig procent regelmatig betaald werd. Toen gingen we een plan maken hoe we van zeven-

VIJF SOEMERISCHE KLEITABLETTEN

tig procent konden leven. We waren vastbesloten die extra tien procent voor onszelf apart te houden. De gedachte aan zilver en mischien zelfs goud was heel aantrekkelijk.

Het was alsof we op avontuur gingen. We vonden het heerlijk om te zitten puzzelen hoe we van de resterende zeventig procent konden rondkomen. We begonnen met de huur en kregen een aardige korting voor elkaar. Vervolgens namen we onze favoriete merken thee en dergelijke onder de loep; we waren aangenaam verrast toen bleek dat we tegen een lagere prijs betere kwaliteit konden kopen.

Dit verhaal is te lang voor een brief, maar het bleek uiteindelijk niet moeilijk. We kregen het voor elkaar en behielden daarbij ons goede humeur. Wat een opluchting om onze zaakjes dusdanig op orde te hebben dat we niet meer achtervolgd werden door achterstallige rekeningen.

Maar ik mag niet verzuimen te vertellen over de extra 10% voor onszelf. Nou, die hielden we een tijdje in onze zak. Lach niet te snel. Dat is namelijk het leukste van alles. Het is echt prachtig om geld te sparen dat je niet wilt uitgeven, veel beter zelfs dan het uitgeven.

Nadat we uitgebreid genoten hadden van de fraaie aanblik van onze spaarcentjes, vonden we er een rendabeler doel voor. We belegden onze 10% per maand in een project. Dit is nog het bevredigendst van alles en het is de eerste betaling die we doen zodra mijn salaris binnen is.

Het geeft een heel veilig gevoel om te weten dat onze investering gestaag groeit. Bij mijn pensioen zal ik een leuk sommetje hebben dat groot genoeg is voor ons beiden om van te leven.

En dat allemaal uit een en hetzelfde salaris! Het klinkt ongelooflijk, maar het is echt waar. Al onze schulden worden geleidelijk afbetaald

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

en tegelijkertijd neemt onze investering toe. Bovendien gaat het ons financieel beter dan ooit tevoren. Wie had kunnen geloven dat het zo'n verschil zou maken om een financieel plan te volgen in plaats van stuurloos rond te zwalken.

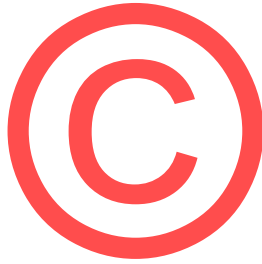
Eind volgend jaar, als alle schulden voldaan zijn, hebben we meer geld om te beleggen en iets extra's om te reizen. We hebben besloten dat we zullen leven van 70% van ons inkomen en geen cent meer. U begrijpt waarom we onze persoonlijke dank willen uitspreken aan die oude kamelenhandelaar wiens plan ons behoedde voor een 'hel op aarde'.

Hij wist waarover hij het had. Hij had het zelf meegemaakt. Hij wilde dat anderen van zijn bittere ervaring leerden. Daarom besteedde hij zoveel uur aan het saaie werk van verslag doen op de kleitabletten. Hij had echt een boodschap voor anderen die hetzelfde lot ondergingen. Een zo belangrijke boodschap dat deze, toen ze na duizenden jaren uit de ruïnes van Babylon werd opgedolven, nog even waar en even belangrijk was als op de dag dat de boodschap onder het zand bedolven werd.

Met vriendelijke groeten,

Alfred H. Shrewsbury,
Faculteit Archeologie.

2021

2021

HOOFDSTUK 10

De gelukkigste man van Babylon

AAN HET HOOFD VAN ZIJN KARAVAN reed trots Sharru Nada, de handelsheer van Babylon. Hij droeg elegante en rijk versierde gewaden van mooie stoffen en hij hield van mooie dieren. Hij troonde als een vorst op zijn vurige Arabische hengst. Aan zijn uiterlijk was zijn gevorderde leeftijd niet af te lezen en niemand kon vermoeden dat hij zich grote zorgen maakte.

De reis van Damascus is lang en de ontberingen in de woestijn zijn talrijk. Daar gaf hij niet om. Woeste Arabische stammen zijn erop uit om rijke karavansen te plunderen. Hij vreesde ze niet, zijn vele bereden soldaten beschermden hem.

Hij maakte zich zorgen over de jongen uit Damascus die naast hem reed. Hadan Gula was zijn naam en was de kleinzoon van zijn vroegere partner Arad Gula bij wie hij voor eeuwig in het krijt stond. Hij zou graag iets doen voor zijn kleinzoon, maar hoe meer hij erover nadacht hoe lastiger dat werd. De jongen zelf was de oorzaak.

Hij keek naar de ringen en oorringen van de jongeman en dacht: 'Hij draagt juwelen en heeft het sterke gezicht van zijn grootvader die nooit zulke opzichtige kleren droeg'.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Ik heb hem gevraagd om mee te gaan in de hoop dat ik hem kan helpen voor zichzelf te beginnen en de puinhoop op te ruimen die zijn vader achtergelaten heeft.

Hadan Gula doorbrak mijn gedachten:

‘Waarom werkt u zo hard, waarom rijdt u altijd mee met de karavaan op lange reizen? Neemt u nooit de tijd om van het leven te genieten?’

Sharru Nada glimlachte.

‘Van het leven genieten?’ herhaalde hij. ‘Wat zou jij doen om van het leven te genieten als je Sharru Nada was?’

‘Als ik net zo rijk was als u dan zou ik leven als een vorst en echt niet door de hete woestijn trekken. Ik zou de sjekels net zo snel uitgeven als ze mijn beurs vulden. Ik zou de mooiste kleren dragen en de duurste juwelen. Ja, dat zou me wel wat lijken.’

Beide mannen lachten.

‘Je grootvader droeg geen juwelen’, zei Sharru Nada automatisch en zei plagend:

‘Zou je helemaal geen tijd voor werken overlaten?’

‘Werk is voor slaven.’

Sharru Nada beet op zijn lippen en zei niets. Zwijgend reden ze verder tot het spoor hen naar de heuvel voerde. Hij hield zijn paard in en wees op de groene vallei in de verte:

‘Kijk, daar is de vallei. Als je goed kijkt kun je vaag de muren van Babylon nog zien. Die toren is de Tempel van Bel. Als je ogen scherp genoeg zijn, zie je zelfs de rook van het eeuwige vuur daarboven.’

‘Dus dat is Babylon? Ik heb de rijkste stad van de wereld altijd al willen zien. Babylon, waar mijn grootvader begon met zijn fortuin te maken. Als hij nog leefde, dan zouden we niet zo’n haast hebben.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

‘Waarom zou je wensen dat zijn geest langer op aarde blijft dan voorbestemd is? Je vader en jij kunnen zijn werk toch voortzetten?’
‘Jammer genoeg hebben wij zijn gaven niet. We kennen zijn geheim niet om de gouden sjekels naar ons toe te halen.’

Sharru Nada zei niets, hij liet zijn paard de vrije teugel en reed naar de vallei. De karavaan volgde in een wolk van roodbruin woestijnzand en even later bereikten ze de hoofdweg van de Koning en reden ze zuidwaarts langs de boerderijen met hun geïrrigeerde velden.

Drie oude mannen ploegden een veld, ze kwamen Sharru Nada vaag bekend voor. Wat belachelijk! Je komt toch niet langs een veld waar dezelfde mannen als veertig jaar geleden ploegden? Maar intuïtief voelde hij aan dat het wél dezelfde mannen waren. De ene hield de ploeg in een onzekere greep en de andere twee ploeterden naast de ossen voort die ze zonder effect met hun stokken sloegen om ze aan te sporen de ploeg sneller te trekken.

Veertig jaar geleden had hij deze mannen benijd! Hoe graag had hij hun plaats gehad. Wat een verschil, nu keek hij trots achterom, zag zijn karavaan met de sterke kamelen en ezels, hoog beladen met waardevolle goederen uit Damascus. En dit alles was nog maar een deel van zijn bezittingen.

Hij wees naar de ploegende mannen en zei:

‘Ze ploegen nog altijd hetzelfde veld als veertig jaar geleden.’

‘Daar zien ze wel naar uit, maar waarom denkt u dat het dezelfde mannen zijn?’

‘Ik zag ze daar vroeger’, antwoordde Sharru Nada en er fladderden allerlei herinneringen door zijn hoofd. Waarom kon hij het verleden niet laten rusten zodat hij kon leven in het hier en nu?

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Hij zag het glimlachende gezicht van Arad Gula voor zich. De barrière tussen hem en de cynische jongen naast hem verdween.

Hoe kon hij zo'n zelfgenoegzaam jongmens met zijn beringde handen en spilzieke ideeën helpen? Werk had hij voldoende maar niet voor iemand die zichzelf te goed vond om te werken. Toch was hij het aan Arad Gula verplicht om iets te doen – en dat mocht geen halfslachtige poging zijn. Arad Gula en hij hadden nooit half werk gedaan. Ze hoorden niet tot dat slag lieden.

In een flits zag hij voor zich wat hem te doen stond. Er zaten nadelen aan. Hij moest zijn eigen gezin en reputatie beschermen. Het zou wreed zijn, het zou pijn doen. Hij was een snelle beslisser, woof de bezwaren weg en kwam hij in actie.

‘Zou je willen horen hoe jouw respectabele grootvader en ik het partnerschap vormden dat zo lucratief werd?’ vroeg hij.

‘Waarom vertelt u me niet hoe u de gouden sjekels bemachtigde? Dat is het enige wat ik wil weten.’

Sharru Nada negeerde de opmerking.

‘We beginnen bij die ploegende mannen. Ik was niet ouder dan jij. Terwijl de rij mannen waarin ik marcheerde hen naderde, had de brave oude boer Megiddo geen goed woord over voor de slordige manier waarop ze ploegden. Megiddo zat aan mij vastgeketend.

‘Zie je die luie kerels daar,’ protesteerde hij, ‘de ploeger doet geen enkele moeite diep te ploegen en de anderen houden de ossen niet goed in de ploegsnede. Hoe kunnen ze een goede oogst verwachten als ze zo slecht ploegen?’

‘Was Megiddo aan u vastgeketend?’ vroeg Hadan Gula verbaasd.

‘Ja, met een bronzen kraag rond onze nekken en een zware ketting tussen ons in. Naast hem liep Zabado, de schapendief.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Ik had hem in Hārūn leren kennen. Aan het eind liep een man die we Piraat noemden omdat hij ons zijn naam niet verteld had. We dachten dat hij een zeeman was want hij had op zijn borst een tatoeage van ineengestremde slangen zoals zeelui vaak hebben. De rij had dus de breedte van vier mannen.'

'U was als slaaf geketend?' vroeg Hadan Gula ongelovig.

'Heeft je grootvader je nooit verteld dat ik ooit een slaaf was?'

'Hij had het vaak over u maar daarover heeft hij nooit iets gezegd.'

'Hij was iemand aan wie je je diepste geheimen kon toevertrouwen. Jij bent ook iemand die ik kan vertrouwen, toch?' Sharru Nada keek hem recht in de ogen.

'U kunt vertrouwen op mijn discretie, maar ik ben verbaasd. Hoe bent u slaaf geworden?'

Sharru Nada haalde zijn schouders op:

'Iedere man kan plotseling slaaf worden. Voor mij waren het een speelhol en het gerstebier die de ramp over mij afriepen. Ik was het slachtoffer van de onbezonnenheid van mijn broer. In een vechtpartij doodde hij zijn vriend. Mijn vader gaf mij in onderpand aan de weduwe omdat hij wanhopig wilde voorkomen dat mijn broer door de wet vervolgd zou worden. Toen mijn vader het zilver niet bij elkaar kon krijgen om me vrij te kopen, verkocht ze mij in woede aan de slavenhandelaar.'

'Wat schandelijk en onrechtvaardig!' protesteerde Hadan Gula. 'Maar vertelt u me, hoe heeft u uw vrijheid teruggekregen?'

'Daar komen we nog op. Laat ik eerst mijn verhaal vervolgen. Toen wij langsliepen, jouwden de ploegers ons uit. Eentje nam zijn have-loze hoed af en boog diep terwijl hij uitriep: 'Welkom in Babylon, gasten van de Koning. Hij wacht op u boven op de stadsmuren, waar

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

een feestmaal klaarstaat van modderstenen en uiensoep.' Iedereen lachte luidruchtig.

Piraat werd razend en vervloekte hen. 'Wat bedoelen die mannen daarmee, dat de Koning ons op de muren zal opwachten?' vroeg ik hem.

'Je sjouwt heen en weer met stenen naar de stadsmuren tot je rug het begeeft. Of misschien slaan ze je voor die tijd al dood. Mij zullen ze niet slaan. Ik vermoord ze.'

Toen deed Megiddo zijn mond open:

'Het lijkt mij zinloos om te praten over meesters die bereidwillige, hardwerkende slaven doodslaan. Meesters houden van goede slaven en behandelen die goed.'

'Wie wil er nou hard werken?', vroeg Zabado. 'Die ploegers hebben het slim bekeken. Zij breken hun rug niet.'

'Je komt niet vooruit als je je drukt', protesteerde Megiddo. 'Als je een hectare ploegt, heb je die dag hard gewerkt en dat weet iedere meester. Maar als je een halve hectare ploegt, ben je een lijntrekker. Ik wil best werken en ik doe het graag goed want werk is de beste vriend die ik ooit gehad heb. Ik heb er alle goede dingen door gekregen, mijn boerderij, mijn koeien, oogsten, alles.'

'Ja en waar zijn die dingen dan nu?' vroeg Zabado spottend. 'Ik denk dat je beter slim kunt zijn en kunt zorgen dat je het redt zonder te werken. Let op Zabado, als we bij de muren te werk gesteld worden, zal hij de waterzak dragen of een ander makkelijk baantje hebben, terwijl jullie die zo graag werken, je rug breekt met stenen dragen.' Hij lachte zijn onnozele lachje.

Die nacht werd ik overmand door angst. Ik kon niet slapen. Ik schoof dicht naar het touw van de omheining toe en toen de ande-

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

ren slapen, trok ik de aandacht van Godoso die de eerste wacht hield. Hij was een van die Arabische bandieten, het soort schurk dat als hij je van je geldbuidel beroofde, vond dat hij ook je keel moest doorsnijden.

‘Vertel me eens, Godoso,’ fluisterde ik, ‘als we in Babylon aankomen, worden we dan aan de muren verkocht?’

‘Waarom wil je dat weten’, vroeg hij achterdochtig.

‘Begrijp je dat niet?’ smeekte ik. ‘Ik ben jong, ik wil leven. Ik wil niet doodgeslagen worden of me doodwerken. Is er enige kans dat ik een goede meester krijg?’

Hij fluisterde terug: ‘Ik zal je iets vertellen. Jij bent een goede kerel, je bezorgt mij nooit last. Meestal gaan we eerst naar de slavenmarkt. Luister goed. Als de kopers komen, vertel ze dat je een goede werker bent, dat je graag hard werkt voor een goede meester. Zorg dat ze je willen kopen. Als je dat niet lukt dan moet je de volgende dag stenen sjouwen. Dat is heel zwaar werk.’

Toen hij doorgelopen was, lag ik in het warme zand naar de sterren te staren en dacht ik na over het werk en over wat Megiddo had gezegd – dat werken zijn beste vriend was. Ik vroeg me af of het mijn beste vriend zou zijn. Wel als ik daarmee uit deze situatie ontsnapte.

Toen Megiddo wakker werd, fluisterde ik hem het goede nieuws toe. Het was onze enige hoop terwijl we naar Babylon marcheerden. Laat die middag naderden we de muren en konden we de rijen mannen zien die als zwarte mieren de steile diagonale paden op- en afklommen. Toen we dichterbij kwamen, waren we verbijsterd over de grote aantallen, wel duizenden mannen; sommigen waren aan het graven in de gracht, anderen mengden modder tot bouwstenen.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

De meesten droegen de stenen in grote manden via de steile paden naar de metselaars toe.¹

Opzichters scholden de achterblijvers uit en lieten hun lange zwepen neerkomen op de ruggen van de mannen die uit de rij liepen. We zagen arme, uitgeputte mannen wankelen en onder hun zware manden ten val komen, niet in staat om op te staan. Als de knal-lende zweep ze niet op de benen bracht, werden ze naar de kant van het pad geduwd waar ze kronkelend van pijn en ellende bleven liggen. Daarna werden ze naar beneden gesleept naar de andere lijken langs de weg die op een onheilighd graf wachtten. Terwijl ik dit afschuwelijke schouwspel aanzag, liepen de rillingen over mijn rug. Dus dit was wat mijn vaders zoon te wachten stond als hij faalde op de slavenmarkt.

Godoso had gelijk. We werden door de stadspoorten naar de slavengevangenis gevoerd en de volgende morgen marcheerden we naar de hokken op de markt. Hier dromden de mannen angstig bij elkaar en alleen de zwepen van onze bewakers konden hen in beweging houden zodat de kopers hen konden keuren. Megiddo en ik probeerden met iedere man te praten die ons toestond hem aan te spreken.

¹ De beroemde werken van het oude Babylon, haar muren, tempels, hangende tuinen en grote kanalen, werden gebouwd door slaven, voornamelijk krijgsgevangenen, wat de onmenselijke behandeling verklaart die hun ten deel viel. Tot de werklui behoorden ook veel burgers van Babylon en de provincies die voor misdaden of financiële moeilijkheden tot slavernij waren veroordeeld. Mannen gebruikten vaak hun vrouw of kinderen als onderpand om betaling van leningen, wettelijke uitspraken of andere verplichtingen te garanderen. Werden die verplichtingen niet nagekomen dan werden de onderpanden als slaven verkocht.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

De slavenhandelaar bracht soldaten van de Koninklijke Garde mee die Piraat in de boeien sloegen en hem genadeloos afranselden toen hij protesteerde. Ik had met hem te doen toen ze hem wegvoerden. Megiddo dacht dat we spoedig gescheiden zouden worden. Toen er geen kopers in de buurt waren, drukte hij me ernstig op het hart dat werk waardevol voor me zou zijn in de toekomst.

‘Sommige mannen haten het. Ze zien werk als hun vijand. Het is beter om werk als een vriend te zien die je graag mag. Zeur niet als het hard werken is. Als je denkt aan het mooie huis dat je bouwt, wat geeft het dan of de balken zwaar zijn en of je een eind moet lopen om water uit de bron te halen voor het pleisterwerk. Beloof me jongen, als je een meester krijgt, werk voor hem zo hard als je kunt. Als hij het niet waardeert, trek het je niet aan. Vergeet niet dat uitstekend werk goed doet voor de man die het uitvoert. Het maakt hem tot een betere man.’

Hij stopte toen een stevig gebouwde boer naar de omheining kwam en ons kritisch bekeek.

Megiddo vroeg naar zijn boerderij en gewassen, zodat de boer al snel overtuigd was dat hij waardevol zou zijn. Na felle onderhandelingen met de slavenhandelaar haalde de boer een dikke geldbuidel onder zijn tuniek vandaan en verdwenen Megiddo en zijn nieuwe meester uit het zicht.

Een paar andere mannen werden in de loop van de ochtend verkocht. Rond het middaguur vertrouwde Godoso mij toe dat de handelaar teleurgesteld was en geen dag langer wilde blijven, maar alle overgebleven mannen bij zonsondergang naar de inkoper van de Koning zou brengen. Ik was wanhopig, tot een dikke, goedgehumeurde man naar de muur liep en vroeg of er een bakker bij was.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Ik liep naar hem toe: 'Waarom zou zo'n goede bakker als u een andere, mindere bakker zoeken? Is het niet makkelijker om een werklustig man zoals ik uw vaardigheden te leren? Ik ben jong, sterk en houd van werken. Geeft u mij een kans en ik zal mijn best doen om goud en zilver voor u te verdienen.'

De bakker was onder de indruk van mijn bereidwilligheid en begon te onderhandelen met de slavenhandelaar die mij nooit één blik had waardig gekeurd sinds hij me had gekocht had maar nu met een stroom van woorden mijn gezondheid, goede gestel en kwaliteiten aanpreef. Ik voelde me als een vette os die aan een slager wordt verkocht. Eindelijk kwam tot mijn grote vreugde de koop tot stand. Ik volgde mijn nieuwe meester en vond mezelf de gelukkigste man van Babylon.

Ik was blij met mijn nieuwe thuis. Nana-naïd, mijn meester, leerde me hoe ik de gerst moest malen in de stenen schaal buiten op het erf, hoe ik het vuur in de oven moest opstoken en dan het sesammeel voor de honingkoekjes moest fijnstampen. Ik had een bed in de schuur waar zijn graan bewaard werd. De oude huishoudster, de slavin Swasti, gaf me goed te eten en was blij dat ik haar hielp met de zware klussen.

Hier was de kans om mijn waarde voor mijn meester te bewijzen en hopelijk een manier te vinden om mijn vrijheid te verdienen.

Ik vroeg Nana-naïd me te laten zien hoe ik het brood moest kneden en bakken. Dat deed hij, verheugd over mijn leergierigheid. Toen ik dit goed kon, vroeg ik hem mij te laten zien hoe de honingkoekjes gemaakt werden en al snel deed ik al het bakwerk. Mijn meester vond het prima om niets te doen, maar Swasti schudde afkeurend haar hoofd: 'Niets om handen hebben is slecht voor iedereen'.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Het werd tijd om na te denken, hoe zou ik geld kunnen verdienen om mijn vrijheid te kopen? Omdat het bakwerk rond het middaguur klaar was, dacht ik dat Nana-naïd het goed zou vinden als ik 's middags lucratief werk deed en mijn verdiensten met hem deelde. Ik kreeg een inval, waarom niet wat meer honingkoekjes bakken en die aan de hongerige mensen in de straten van de stad verkopen? Ik legde Nana-naïd mijn plan voor.

'Als ik 's middag na het bakken voor u geld kan verdienen, zou het dan niet redelijk zijn om de winst met mij te delen zodat ik zelf geld heb om te besteden aan de dingen die iedere man nodig heeft?'

'Dat klinkt inderdaad redelijk', gaf hij toe. Ik vertelde hem van mijn idee om honingkoekjes te venten. 'Ik vind het een goed plan, laten we het volgende afspreken. Jij verkoopt er twee voor een stuiver en de helft daarvan is voor mij als betaling voor de bloem, honing en het hout waarop ze gebakken worden. Van de rest mag jij de helft houden en is de andere helft van mij.'

Ik was heel blij met zijn edelmoedige aanbod dat ik een kwart van de opbrengst van de verkochte koekjes mocht houden. Die avond werkte ik lang door om een dienblad te maken waarop ik de koekjes kon uitstellen. Nana-naïd gaf me een van zijn oude tunieken zodat ik er goed uitzag en Swasti hielp me die te verstellen en te wassen.

De volgende dag bakte ik een extra voorraad honingkoeken. Ze zagen er prachtig bruin en aantrekkelijk uit op het blad waarmee ik langs de straten ging en luidkeels mijn waren aanpreef. Eerst was niemand geïnteresseerd en raakte ik ontmoedigd. Ik hield vol en toen de mensen aan het eind van de middag trek kregen, begonnen de koekjes te verkopen en was mijn blad snel leeg.

Nana-naïd kon tevreden zijn en betaalde mij grif mijn deel.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Ik was dolblij wat eindelijk zelf wat geld te hebben. Megiddo had gelijk toen hij zei dat een meester goed werk van zijn slaven waardeert. Die nacht was ik zo opgetogen over mijn succes dat ik bijna niet kon slapen. Ik probeerde uit te rekenen hoeveel ik in een jaar kon verdienen en hoeveel jaar het zou kosten om mijn vrijheid te kunnen kopen.

Op mijn dagelijkse ronde met de koekjes vond ik al snel vaste klanten. Een daarvan was niemand minder dan jouw grootvader, Arad Gula. Hij was tapijtenkoopman en verkocht aan huisvrouwen. Hij ging van het ene eind van de stad naar het andere samen met een volgeladen ezel en een zwarte slaaf. Hij kocht altijd twee koekjes voor zichzelf en twee voor zijn slaaf. Onder het opeten bleef hij met me staan praten.

Je grootvader zei op een dag iets tegen me dat ik nooit zal vergeten: 'Ik houd van je koekjes, jongen, maar ik houd nog meer van de ondernemingsgeest waarmee je ze aanbiedt. Zo'n geest kan je goed op weg naar het succes helpen.'

Maar hoe zou jij kunnen begrijpen, Hadan Gula, wat die bemoeidigende woorden betekenden voor een jonge slaaf die alleen in een grote stad was en uit alle macht probeerde een uitweg uit zijn vernederende situatie te vinden?

Met het verstrijken van de maanden stopte ik regelmatig nieuwe muntstukken in mijn buidel, die al prettig zwaar aanvoelde. Het werk, mijn beste vriend, bleek precies zoals Megiddo had gezegd.

Ik was verheugd maar Swasti maakte zich zorgen:

'Ik ben bang dat je meester erg veel tijd doorbrengt aan de speeltafel.'

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Ik was bijzonder blij toen ik op een dag mijn vriend Megiddo op straat tegenkwam. Hij leidde drie ezels beladen met groenten naar de markt.

‘Het gaat mij heel goed’, vertelde hij. ‘Mijn meester waardeert mijn goede werk en ik ben nu voorman. Kijk, hij vertrouwt mij het werk op de markt toe en hij laat ook mijn gezin overkomen. Het werk helpt mij me te herstellen van mijn grote moeilijkheden. Op een dag zal het mij helpen mijn vrijheid te kopen en opnieuw zelf een boerderij te bezitten.’

De tijd verstreek en Nana-naïd wachtte steeds vaker vol ongeduld tot ik weer terug was. Dan telde en verdeelde hij ons geld onmiddellijk. Ook drong hij erop aan dat ik nieuwe markten zou zoeken om de omzet te verhogen.

Ik ging buiten de stadspoorten venten bij de opzichters van de slaven die aan de muren werkten. Ik haatte dat afschuwelijke schouwspel maar de opzichters kochten veel. Op een dag zag ik tot mijn verbazing Zabado in de rij wachten om zijn mand met stenen te vullen. Hij was mager en gebogen, zijn rug was bedekt met wonden en striemen van de zweepslagen. Ik had medelijden met hem en gaf hem een koekje dat hij als een uitgehongerd dier in zijn mond stopte. Toen ik de begerige blik in zijn ogen zag, rende ik weg voordat hij mijn blad kon grijpen.

‘Waarom werk je zo hard?’ vroeg Arad Gula mij op een dag. Bijna dezelfde vraag die jij me vandaag gesteld hebt, weet je nog? Ik zei tegen hem wat Megiddo had verteld over werk dat mijn beste vriend bleek te zijn. Ik liet hem vol trots mijn buidel met munten zien en legde uit dat ik die spaarde om mijn vrijheid te kopen.

‘En wat ga je doen als je vrij bent?’ vroeg hij.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

‘Dan wil ik koopman worden.’

Daarop vertrouwde hij me iets toe wat ik nooit had vermoed:

‘Weet je niet dat ook ik een slaaf ben. Ik heb een partnerschap met mijn meester.’

‘Stop!’, riep Hadan Gula uit. ‘Ik luister niet naar schandelijke leugens over mijn grootvader. Hij was geen slaaf.’ Zijn ogen fonkelden van woede.

Sharru Nada bleef kalm.

‘Ik respecteer hem omdat hij zijn tegenslagen heeft overwonnen en een vooraanstaand burger van Damascus is geworden. Ben jij, zijn kleinzoon, uit hetzelfde hout gesneden? Ben je mans genoeg om de feiten onder ogen te zien of heb je liever valse illusies?’

Hadan Gula ging rechtop in zijn zadel zitten. Op een toon die onderdrukte emotie verried antwoordde hij:

‘Mijn grootvader was bij iedereen geliefd. Hij heeft talloze goede daden gedaan. Heeft hij geen graan gekocht in Egypte toen de hongersnood uitbrak en heeft hij dat niet onder de mensen uitgedeeld, zodat niemand van honger om zou komen? En nu vertelt u mij dat hij niet meer dan een geminacht slaaf in Babylon was.’

‘Was hij een slaaf in Babylon gebleven dan had men hem misschien geminacht maar toen hij door zijn eigen inspanningen een groot man in Damascus werd, hebben de goden hem hun respect betoond’, antwoordde Sharru Nada.

‘Nadat hij mij verteld had dat hij een slaaf was,’ vervolgde Sharru Nada, ‘legde hij uit hoe graag hij zijn vrijheid wilde verdienen. Nu hij daarvoor genoeg geld had, wist hij niet wat hij moest doen. Hij verdiende niet langer goed en was bang om het zonder de steun van zijn meester te moeten stellen.’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Ik verzette me tegen zijn besluiteloosheid: ‘Klamp je niet langer vast aan je meester. Leef alsof je een vrij man bent, gedraag je als een vrij man en zorg dat je slaagt! Besluit wat je wilt bereiken en werk zal je helpen dat te realiseren!’

Hij was blij was dat ik hem op zijn lafheid had gewezen en vertrok.¹ Op een dag begaf ik mij weer buiten de poorten en zag tot mijn verbazing hoe er zich een enorme menigte had verzameld. ‘Wat is hier aan de hand?’, vroeg ik. ‘Heb je het niet gehoord? Een ontsnapte slaaf die een van de wachters van de koning heeft vermoord, is voor het gerecht gesleept en zal vandaag voor zijn misdaad doodgegeseld worden met de zweep. De koning zelf zal erbij zijn.’

De menigte verzamelde zich rond de geselpaal zodat ik niet dichterbij durfde te komen om mijn blad met honingkoekjes niet in gevaar te brengen. Ik klom op de onvoltooide muur om over de hoofden van de mensen heen te kijken. Ik had geluk en zag Nebukadnezar voorbijrijden in zijn gouden wagen. Nooit had ik zoveel pracht en praal aanschouwd en zulke gewaden en draperieën van gouden en fluwelen stoffen. Ik kon het geselen niet zien, wel hoorde ik de schrille kreten van de arme slaaf. Hoe kon onze nobele en knappe koning zoveel lijden verdragen? Maar toen ik hem zag lachen en grapjes maken met zijn edelen, begreep ik dat hij wreed was en een onmenselijke inspanning eiste van de slaven die de muren bouwden.

1 De gebruiken van slaven in het oude Babylon lijken inconsequent maar waren wettelijk geregeld. Een slaaf mocht elke vorm van bezit hebben, zelfs andere slaven waarop zijn meester geen aanspraak had. Slaven trouwden open met niet-slaven. Kinderen van vrije moeders waren vrij. De meeste stadskooplieden waren slaven. Velen van hen hadden een partnerschap met hun meester gesloten en konden zelfs rijk worden.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Toen de slaaf dood was, werd zijn lichaam aan een paal gehangen met een touw aan zijn benen zodat iedereen hem kon zien. Nadat de menigte zich begon te verspreiden, kon ik dichterbij komen. Op de behaarde borst zag ik twee ineengestrengelde slangen getatoeerd. Het was Piraat.

De volgende keer dat ik Arad Gula zag, was hij een ander mens. Vol enthousiasme begroette hij me.

‘De slaaf die je kende is nu een vrij man. Jouw woorden hebben wonderen verricht. Mijn omzet en winst stijgen weer. Mijn vrouw is opgetogen. Zij was een vrije vrouw, de nicht van mijn meester. Ze wil graag dat we naar een andere stad verhuizen waar niemand ons kent, zodat onze kinderen niet gebukt gaan onder de tegenslag van hun vader. Werk is mijn beste hulpmiddel geworden, want daarmee kan ik mijn zelfvertrouwen en verkooptalent terugwinnen.’

Ik vond het fijn dat ik iets had kunnen terugdoen in ruil voor zijn bemoedigende woorden, al was het maar weinig.

Op een avond kwam Swasti verontrust naar mij toe:

‘Je meester zit in moeilijkheden. Ik maak me zorgen om hem. Een paar maanden geleden verloor hij veel geld aan de speeltafels. Hij betaalt de boer niet voor het graan en de honing. Hij betaalt de geldschieder niet. Ze zijn boos en uiten dreigementen.’

‘Waarom zouden wij ons over zijn dwaasheid druk maken. We hoeven niet op hem te passen’, antwoordde ik zonder nadenken.

‘Domme jongen, je begrijpt het niet. Hij heeft jou in onderpand voor een lening bij de geldschieder gegeven. Volgens de wet kan de geldschieder jou opeisen en verkopen. Ik weet niet wat ik moet doen. Hij is een goede meester. Waarom, o waarom wordt hij getroffen door deze narigheid?’

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

En haar angst was gegrond. Toen ik de volgende morgen aan het bakken was, kwam de geldschieder terug met een man die hij Sasi noemde. Hij monsterde mij en keurde me goed.

De geldschieder wachtte niet tot mijn meester terug was, maar zei dat Swasti hem moest vertellen dat hij mij had meegenomen. Met alleen de kleren die ik aan had en mijn buidel muntstukken veilig aan mijn riem werd ik meegenomen.

Het was alsof ik door een wervelwind werd meegesleurd, weg van mijn diepgekoesterde verlangen, zoals de orkaan de boom uit het bos rukt en in de woest kolkende zee werpt. Opnieuw brachten een speelhuis en gerstebier mij ellende.

Sasi was een kortaangebonden, norske man. Terwijl hij mij door de stad leidde, vertelde ik hem hoe goed ik voor Nana-naïd had gewerkt en dat ik hoopte ook voor hem goed te werken. Zijn antwoord klonk niet bemoedigend.

'Ik houd niet van dat soort werk. Mijn meester houdt er niet van. De Koning heeft hem opgedragen mij te sturen om een deel van het Grote Kanaal te bouwen. Mijn meester zei me meer slaven te kopen, hard te werken en het karwei snel af te maken. Bah, hoe kun je nou een groot project snel afmaken?'

Stel je een woestijn voor zonder ook maar één boom, met alleen wat kleine struiken en een zon die zo fel brandt dat het water in onze vaten te warm werd om te drinken.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Stel je dan rijen mannen voor die de diepe afgraving ingaan en van zonsopgang tot zonsondergang zware manden vol aarde omhooghijsen langs stoffige paden. Denk je in dat eten opgediend werd in open troggen waaruit we als varkens aten. We hadden geen tenten, geen stro voor bedden. Dat was mijn situatie. Ik begroef mijn geldbuidel op een plaats die ik markeerde en vroeg me af of ik die ooit weer zou opgraven.

Eerst werkte ik vol goede moed maar bij het verstrijken van de maanden voelde ik hoe mijn geestkracht verzwakte. Mijn uitgeputte lichaam viel ten prooi aan koortsaanvallen, ik verloor mijn eetlust en kon met moeite het schapenvlees en de groenten naar binnen krijgen. 's Nachts lag ik te woelen zonder te kunnen slapen. In mijn ellende vroeg ik me af of het beste plan niet dat van Zabado was – je drukken en zorgen dat je rug niet gebroken wordt. Ik herinnerde mezelf aan de laatste keer dat ik hem gezien had en wist dat dit geen goed plan was.

Ik dacht aan de verbitterde Piraat en vroeg me af of je niet net zo goed kon vechten en doden. Het beeld van zijn bloedende lichaam deed me beseffen dat dit ook een zinloos plan was.

Ik herinnerde me de laatste ontmoeting met Megiddo. Zijn handen zaten onder het eelt van het harde werken maar hij zag er gelukkig uit. Dat was het beste plan.

Ik was bereid om net zo hard te werken als Megiddo, hij had niet harder kunnen werken dan ik. Waarom bracht mijn werk dan geen succes en geluk? Was het wel het werk dat Megiddo gelukkig maakte of waren het alleen de goden die beslisten over succes en geluk? Moest ik de rest van mijn leven hunkerend naar mijn wensen doorbrengen, zonder voorspoed?

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

Al deze vragen spookten door mijn hoofd. Ik wist geen antwoord en voelde me verward.

Een paar dagen later leek het einde van mijn uithoudingsvermogen nabij en had ik nog altijd geen antwoord op mijn vragen. Toen ontbood Sasi mij bij zich. Er was een boodschapper van mijn meester om mij terug naar Babylon te brengen. Ik groef mijn kostbare geldbuidel op, wikkelde me in de linnen die er nog over waren van mijn tuniek en ging op weg met de boodschapper.

Onder het rijden maalden de gedachten rond in mijn koortsachtige brein. Het leek of ik de vreemde woorden van een lied uit mijn geboorteplaats Hārūn* belichaamde:

Een man bestookt door een wervelwind,
Voortgestuwd door een storm,
Zijn weg kan niemand volgen,
Zijn lot kan niemand voorspellen.

Was ik voorbestemd om eeuwig gestraft te worden voor God mag weten wat? Welke nieuwe ellende en teleurstellingen wachtten mij? Toen we de binnenplaats van mijn meesters huis opreden, zag ik tot mijn grote verbazing dat Arad Gula op mij stond te wachten. Hij hielp mij afstijgen en omhelsde me als een verloren gewaande broer.

Toen we vertrokken, wilde ik hem volgen zoals een slaaf betaamt maar hij hield me tegen. Hij sloeg zijn arm om mij heen en zei:

‘Ik heb je overal gezocht. Bijna had ik de hoop opgegeven maar ik kwam Swasti tegen die me vertelde van de geldschietser. Hij verwees me door naar je eigenaar. De onderhandelingen waren moeizaam en hij bedong een scherpe prijs, maar je bent het waard.

DE GELUKKIGSTE MAN VAN BABYLON

Jouw filosofie en je handelsgeest hebben mij geïnspireerd tot dit nieuwe succes.'

'Het waren Megiddo's gedachten, niet de mijne', onderbrak ik hem. 'Van Megiddo en jou. Door jullie gaan we naar Damascus, ik heb jou als partner nodig. Nu ben je een vrij man!' riep hij uit en haalde van onder zijn tuniek het kleitablet waarop het eigendomsrecht van mijn slavenom was vastgelegd. Hij hield het hoog boven zijn hoofd en gooide het op de keien, waar het in honderd stukken uiteenviel. Triomfantelijk stampte hij de brokstukken tot stof. Mijn ogen vulden zich met tranen, ik was de gelukkigste man van heel Babylon.

Zo zie je dat in een periode van grote misère werk mijn beste vriend was. Met hard werken kon ik voorkomen dat ik aan de stadsmuren te werk werd gesteld. Ook jouw grootvader was onder de indruk en koos mij als zijn partner uit.'

'Was werk de geheime sleutel van mijn grootvader die de deur naar de gouden sjekels opende?'

'Het was de enige sleutel die hij bezat toen ik hem leerde kennen', antwoordde Sharru Nada. 'Jouw grootvader hield van werken. De goden waardeerden zijn inspanningen en beloonden hem rijkelijk.' 'Ik begin het te begrijpen', zei Hadan Gula nadenkend.

'Werk trok de vrienden aan die zijn ijver en het succes bewonderden. Werk bracht hem het respect dat hij zozeer genoot in Damascus. Werk bracht hem alle dingen die ik ook wil. En ik dacht nog wel dat werk alleen iets was voor slaven.'

'Het leven biedt de mens allerlei genoegens en die hebben allemaal hun eigen plek. Ik ben blij dat werken niet voorbehouden is aan slaven want dan zou ik mijzelf mijn grootste genoegens moeten ont-

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

zeggen. Ik geniet van heel veel dingen maar er gaat niets boven werken.’

Sharru Nada en Hadan Gula reden in de schaduw van de torenhoge muren naar de massiefbronzen poorten van Babylon toe. De poortwachter sprong op en salueerde eerbiedig ter begroeting van een gerespecteerd burger. Met geheven hoofd leidde Sharru Nada trots de lange karavaan door de poorten en de straten van de stad.

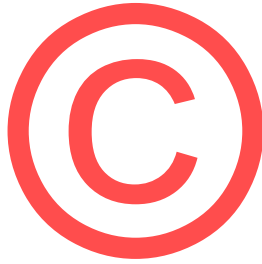
‘Ik heb altijd gehoopt een man als mijn grootvader te worden’, vertrouwde Hadan Gula hem toe.

‘Nooit heb ik beseft wat voor man hij eigenlijk was. Dat heeft u mij laten zien. Nu ik dat weet, bewonder ik hem nog meer en wil ik nog meer op hem lijken. Ik ben bang dat ik u nooit kan terugbetalen voor de ware sleutel tot zijn succes. Ik zal net zo bescheiden beginnen als hij, dat past me beter dan juwelen en elegante kleding.’

Hadan Gula deed zijn oorkingen af en trok de ringen van zijn vingers. Hij hield zijn paard in en reed met diep respect achter de leider van de karavaan verder.

2021

* Pācham-e Deh Hārūn in de provincie Īlam, Iran

2021

Historische schets van Babylon

IN DE GESCHIEDENIS VAN DE MENSHEID IS DE GLORIE EN ROEM VAN BABYLON ONGEËVENAARD. Alleen de naam al roept visioenen op van rijkdom, van pracht en praal. Babylon bezat fabelachtige goudschatten. Dan denk je al snel dat zo'n rijke stad tussen tropische luxe, natuurlijke rijkdommen als bossen en mijnen was gebouwd. Nee, Babylon lag aan de rivier de Eufraat in een vlakke, dorre vallei. Er waren geen bossen en mijnen, zelfs geen stenen om mee te bouwen. De stad lag ook niet op een natuurlijke handelsroute en er viel niet genoeg regen om landbouw te bedrijven.

Babylon is bij uitstek het voorbeeld van het menselijk vermogen om grootse doelstellingen te verwezenlijken met hulp van de middelen die hem ter beschikking staan. Alle hulpbronnen die deze grote stad nodig had, waren door mensen ontwikkeld. Alle rijkdom was door mensenhanden tot stand gebracht.

Babylon bezat maar twee hulpbronnen, een rijke bodem en rivierwater. De technici in Babylon leverden een van de sterkste ingenieursstaaltjes van hun tijd – en elke andere tijd – toen ze het rivierwater omleidden met dammen en immense irrigatiekanalen.

HISTORISCHE SCHETS VAN BABYLON

De kanalen strekten zich tot diep in het dal uit om met hun water de vruchtbare aarde te bevoeien. Dit is een van de eerste technische hoogstandjes uit de geschiedenis. De geweldige oogsten die de beloning waren voor het irrigatiesysteem waren nooit eerder vertoond. Gelukkig werd Babylon gedurende zijn lange bestaan geregeerd door een reeks van koningen waaronder veroveringen en plundertochten slechts incidenteel voorkwamen. Hoewel er vele oorlogen werden gevoerd, waren de meeste daarvan plaatselijk of louter verdedigend tegen ambitieuze veroveraars uit andere landen die aasden op de wonderbaarlijke schatten van Babylon. De opmerkelijke heersers van Babylon hebben zich een plaats in de geschiedenis veroverd dankzij hun wijsheid, ondernemingszin en rechtvaardigheid. Babylon produceerde geen pralzieke monarchen die de wereld wilden bedwingen, opdat alle naties eer zouden bewijzen aan hun egocentrische houding.

Babylon bestaat niet meer. De stad, die duizenden jaren standhield, verviel tot een verlaten ruïne toen de menselijke energie eruit verdween. In de overgebleven woestijn staan aarden heuvels die tot ver in de 19^e eeuw over het hoofd waren gezien. In deze heuvels lagen oude steden begraven waaronder Babylon, de Poort van God. De wind had twintig eeuwen lang een deken van woestijnstof over de stad gelegd, de stenen muren waren verpulverd en teruggekeerd naar de aarde. Dat is er van de rijke stad Babylon geworden. Een hoop zand en aarde, zo lang geleden verlaten dat niemand meer de naam van deze stad kende. Musea en wetenschap werden verrast door archeologische vondsten die, 80 kilometer ten zuiden van Bagdad 30° NB, een van de oudste stedelijke culturen uit de menselijke geschiedenis blootlegden.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

De vroegste bronnen dateren van ca. 5000 jaar v.C. In de ruïnes van Babylon werden beschrijvingen van een zonsverduistering aangetroffen. Astronomen berekenden het moment waarop zo'n zonsverduistering in Babylon zichtbaar moet zijn geweest en konden zo de relatie leggen tussen hun kalender en de onze.

Er zijn aanwijzingen dat de Soemeriërs in ommuurde steden woonden. Zij noemden Mesopotamië het Land van de beschaafde heersers. Hoeveel eeuwen eerder er al zulke steden bestonden is giswerk. De Soemeriërs waren geen barbaren, het was een ontwikkeld en verlicht volk. Voorzover de geschreven geschiedenis teruggaat, waren zij de eerste ingenieurs, astronomen, wiskundigen en financiers en de eersten met een geschreven taal.

Het dal van de Eufraat, ooit een dichtbevolkt en geïrrigeerd landbouwgebied, is weer een dorre en winderige vlakte met hier en daar een grasspriet en struik tussen de opgewaaide zandheuvels. Verdwenen zijn de vruchtbare velden, de mammoetsteden en de lange karavananen met oriëntaalse koopwaar. Rondtrekkende groepen Arabieren, die zich in leven houden met het hoeden van kleine kuddes, zijn de enige bewoners.

Dat is de situatie vanaf het begin van de christelijke jaartelling. In 1913 werd door archeologen in dit zuidelijker deel van het Tweestromenland Uruk (Warka) ontdekt. Deze stad werd minstens 4.500 jaar onafgebroken bewoond en telde op haar hoogtepunt in het 3^e millennium v.Ch. maar liefst 80.000 inwoners.

De overblijfselen van kanalen die de dorre vallei omtoverden tot een landbouwparadijs zijn nog steeds te zien. Sommige waren zo groot dat een dozijn paarden naast elkaar over de droge bedding zou kunnen lopen.

HISTORISCHE SCHETS VAN BABYLON

Een ingenieus afwateringssysteem veranderde een immens moerasgebied, aan de monding van de Eufraat en de Tigris, in een landbouwgebied.

Herodotus, de Griekse reiziger en historicus, bezoekt Babylon in zijn glorietijd en levert ons de enige bekende beschrijving door een buitenstaander. In zijn geschriften is een levendige beschrijving van de stad en een aantal opmerkelijke gebruiken van de inwoners te vinden. Hij maakt melding van de opvallend vruchtbare aarde en de overvloedige tarwe- en gerstooogsten.

De glorie van Babylon is weggevaagd maar zijn wijsheid is bewaard gebleven door hun schrift en kleitabletten waarop dezelfde dingen werden genoteerd die wij ook vastleggen. Legenden, gedichten, historische feiten, koninklijke besluiten, de wetten van het land, eigendomsrechten van stukken grond en schuldbekentenissen en zelfs brieven waren in de tabletten geëtst en gunnen ons een blik op intieme en persoonlijke zaken. Op een kleitablet van een winkelier staat geschreven dat op een bepaalde datum een klant, die bij naam genoemd wordt, een koe ruilde voor zeven zakken tarwe; drie daarvan werden meteen geleverd en de andere vier zouden op afroep geleverd worden. Veilig begraven in het droge zand zijn complete bibliotheken gevonden.

De hoge muren om de stad werden door de Alexandrijnse dichter Callimachus onder de zeven wereldwonderen gerekend. Koningin Semiramis zou de eerste muren hebben laten bouwen maar archeologen hebben geen sporen van de originele muren kunnen vinden. Op grond van oude berichten wordt vermoed dat de muur ongeveer 8 meter hoog was met een buitenkant van bakstenen en beschermd werd door een slotgracht.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

De latere, bekendere muren werden zeshonderd jaar v.C. gebouwd door koning Nabopolassar uit de Chaldeese dynastie. De herbouw van de muren was op zo'n grote schaal dat hij stierf voordat de muren stonden. Zijn zoon Nebukadnezar, bekend uit de bijbelse geschiedenis, voltooidde het werk.

De hoogte en lengte van deze muren tarten elke beschrijving. Van de ontzagwekkende structuur zijn alleen delen van de fundering en de gracht overgebleven. Niet alleen de elementen, ook de Arabieren droegen bij tot de verwoesting door de bakstenen uit te hakken.

Tallose vorsten belegerden Babylon tevergeefs. Historici spreken over legereenheden van 10.000 ruiters, 25.000 wagens, 12.000 regimenten van voetsoldaten, elk bestaande uit 1000 man. Er was vaak meer dan twee jaar nodig om oorlogsmateriaal en voedseldepots in gereedheid te brengen langs de voorgestelde marsroute.

De stad Babylon was goed georganiseerd. Er waren straten en winkels. Venters boden hun waren aan in woonwijken. Priesters hielden godsdienstige bijeenkomsten in schitterende tempels. In de stad was een afgeschermd gedeelte voor de koninklijke paleizen die, naar verluidt, omheind werden door nog hogere muren dan de stadsmuur.

De Babyloniërs waren bedreven in beeldhouwen, schilderen, weven, goudsmeden en fabricage van metalen wapens en landbouwwerktuigen. De juweliers maakten kunstzinnige sieraden. Uit de graven van de rijke burgers zijn daarvan tallose voorbeelden opgediept, die nu te bewonderen zijn in de vooraanstaande musea van de wereld.

In de tijd dat de rest van de wereld nog met stenen bijlen bomen omhakte en voor de jacht en gevechten nog speren en pijlen met punten van vuursteen gebruikten, hadden de Babyloniërs metalen bijlen en speren en pijlen met metalen punten.

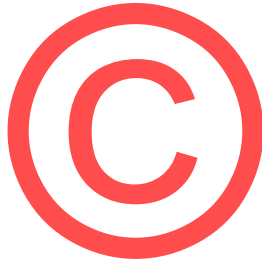
IN STEEN GEGRIFT

De Babyloniërs waren bekwame financiers en zakenlieden en vermoedelijk de uitvinders van geld als ruilmiddel, van schuldbekentnissen en eigendomsakten.

Babylon is rond 540 jaar voor Christus voor het eerst door vijandelijke legers ingenomen. Zelfs toen werden de muren niet bezet. Het verhaal van de val van Babylon is heel opmerkelijk. Cyrus, een van de grote veroveraars van die tijd, wilde de stad aanvallen en hoopte de onneembare muren te bezetten. Adviseurs van Nabonidus, de Koning van Babylon, haalden hem over om de belegering van de stad niet af te wachten, maar op te rukken om slag met Cyrus te leveren. Het Babylonische leger verloor de strijd en vluchtte weg van de stad. Cyrus reed de open poorten binnen en bezette de stad zonder op tegenstand te stuiten.

Daarna namen de macht en het prestige van de stad geleidelijk af totdat zij na een paar eeuwen uiteindelijk verlaten werd en aan de winden en stormen werd overgeleverd, en opnieuw terugkeerde tot de woestijngrond waarop haar grootse glorie oorspronkelijk gebouwd was. Babylon was gevallen en zou nooit herrijzen, maar de beschaving heeft veel aan Babylon te danken.

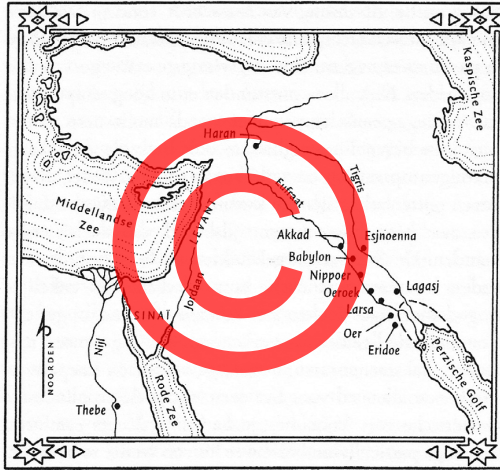
De tijd mag de trotse muren van de tempels verpulverd hebben, de wijsheid van Babylon bevruchtte via het jodendom niet alleen de westerse cultuur. Hoewel hun vruchtbare grond schaars was, viel het zaad niet op de rotsgrond. De Babylonische wijsheid is niet verloren gegaan, het trotseerde de eeuwen want het staat in steen gegrift.

2021

DE VRUCHTBARE HALVE MAAN

3^e MILLENNIUM VOOR ONZE JAARTELING

De wieg van onze beschaving bestond uit een boogvormig waterrijk gebied dat zich van de Perzische Golf in noordwestelijke richting uitstrekte over de gehele lengte van het dal van de Tigris en de Eufraat, langs het Jordaandal naar het zuidwesten liep en in de Sinai eindigde.

Op de afbeelding staan de belangrijkste Soemerisch-Akkadische stadstaatjes (waaronder Babylon dat uit latere tijd stamt). De onderbroken lijn geeft de kust van de Perzische Golf aan zoals die in het derde millennium v.c. er uitzag.¹

1 Vgl. Thomas Cahill: *The Gifts of the Jews*; How a tribe of desert nomads changed the way everyone thinks and feels, New York 1998.

DE RIJKSTE MAN VAN BABYLON

De wijsheid van Babylon gaat nooit verloren

Geld is de maatstaf waarmee werelds succes wordt gemeten.

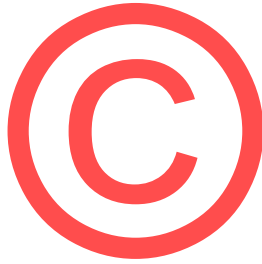
Geld maakt het mogelijk te genieten van het beste wat de wereld te bieden heeft.

Er is geld in overvloed voor hen die de wetten van het verwerven van geld begrijpen.

Nog steeds wordt geld bestuurd door dezelfde wetten als duizenden jaren geleden toen drommen welvarende mensen zich verdrongen in de straten van Babylon.

2021

2021

OVER DE AUTEUR EN ZIJN BOEK

GEORGE SAMUEL CLASON werd in 1874 geboren in Louisiana en stierf op zijn 83e in Californië. Hij studeerde aan de University of Nebraska en diende het leger in 1898 in de Spaans-Amerikaanse oorlog. De oprichting van de Clason Map Company in Denver, Colorado werd het begin van een lange uitgeverscarrière. Hij gaf de eerste wegenatlassen van de Verenigde Staten en Canada uit waarvan sommige bij de University of Nevada, Las Vegas Libraries.

Hij schreef vanaf 1926 een serie verhalen over budgetbeheer en financieel welslagen, waarbij hij gelijkenissen gebruikte die hij in het oude Babylon situeerde om zijn punt te kunnen maken. Deze werden in zulke grote aantallen verspreid door banken, verzekeringsmaatschappijen en werkgevers dat miljoenen mensen vertrouwd raakten met Clasons gedachtegoed.

De pamfletten werden later gebundeld als leergang voor een cursus van het Instituut voor Financiële Vorming in Denver en in 1937 samen met ander materiaal uitgegeven bij Financial Education Publishers in Denver onder de titel *Goud in het vooruitzicht*. Later verschenen zijn verhalen onder de titel *De rijkste man van Babylon*. Door de positieve lezerreacties loopt de verkoop, ondanks de geringe media-aandacht, nog steeds gestaag door. Er is duidelijk behoefte aan een boekje dat zonder cijfermatig gegoochel in heldere bewoordingen de wetmatigheden uitlegt die de grondslag vormen voor een verantwoorde omgang met het besteedbare inkomen. Het is door de positieve waardering van onderop dat dit wonderbaarlijke boekje met recht inmiddels als klassiek wordt beschouwd.

BIJ DE NEDERLANDSE UITGAVE

NU DE VALKUILEN, GEVOLGEN EN OMVANG VAN ONGEBREIDELDE HEBZUCHT open en bloot voor iedereen zichtbaar zijn geworden, blijkt *De rijkste man van Babylon* negentig jaar na verschijnen actueler dan ooit: geldverdienen zonder beperkingen genereert op korte termijn succes voor weinigen en de risico's worden door velen gedragen.

De parlementaire enquêtes, over het *financiële stelsel* (2012), de *volkshuisvesting* (2013) en *spoorwegen* (2014), maakten duidelijk dat onder een professioneel-efficiënte aanpak een heldere visie moet liggen, met oog voor welzijn en ethiek, die de van huis uit manhaftige strijd lust van ondernemers behoedt voor uitglijders.

Het koninkrijk van Babylonië was een van de eerste grote beschavingen ter wereld met een langdurige welvaart.

De rijkste man van Babylon heeft geen wetenschappelijke pretenties, voorzover dat überhaupt al mogelijk is. De geschiedenis van Babylonië is gereconstrueerd vanuit de archeologie en mythologie.

Het boekje is en blijft een bron met vele bruikbare en vooral praktische tips voor het verstandig omgaan met geld: een samenleving die gebaseerd is op eerlijkheid, duurzame relaties en vertrouwen is de eerste voorwaarde voor welvaart en welzijn.

De schrijver toont overtuigend aan dat deze waarden onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. *De rijkste man van Babylon* bezit de eigenschappen van de ware klassieker; de glans van Clasons werk wordt door het verstrijken van de tijd eerder verhoogd dan verduisterd waardoor elke nieuwe druk zich mag verheugen op een groeiende belangstelling.

Deze negende druk bevat wederom enkele verbeteringen.

MYTHOLOGIE

IŠTAR, HIER O.A. OPGEVOERD ALS DE VROUWE FORTUNA, is de prima donna van het Akkadische vrouwelijke pantheon uit het Semitische rijk in Beneden-Mesopotamië. Zij is de godin van de liefde, seksualiteit, vruchtbaarheid en oorlog en personifieert de ochtend- en Avondster Venus. De morgenster werd beschouwd als oorlogsgesternte en de Avondster als liefdesdrift en koestering. In Soemerië is zij *Inanna*, de hemelkoningin. Het idee van de Moedergod is groots: het natuurleven in overeenkomst met het menselijk leven, waarbij het *Ewig Weibliche* als eenheid de hoofdrol vervult in de eeuwige kringloop van het bestaan.¹ Eerst als zuster, daarna als bruid en moeder. Zij is afgebeeld als een veranderlijke vrouw, een *tremendum et fascians*, als rijk uitgedoste godin en gesluierte of naakte vrouw. Haar androgyn karakter is te vinden in de afbeeldingen van *Ištar barbata*, de godin met een baard.

Ištar en Inanna vertonen overeenkomsten met de Fenicische *Astarte* en de Frygische *Cybele* (Kýbelē)² die in het oude Klein-Azië de revitaliserende moeder-godin is zoals *Aphroditē*, die overschuimend oprijst uit de zee, en *Dēmētēr* die vaak vereenzelvigd wordt met *Gaia*, de godin van de aardse vruchtbaarheid. Zij wordt *Idaea Mater* genoemd en haar cultus is een mysteriedienst die

1 *Inanna*, Soemerische godin, gelijkgesteld aan de Akkadische *Ištar*, is de belangrijkste godin van Mesopotamië uit het pantheon van de land- en tuinbouwers is soms ook krijgsgodin.

2 In de 6e eeuw v.c. 'veroverde' de majestueus-erotische *Cybele* met haar eerbetoon Griekenland en later Rome. In Athene is *Rhea* de allesgevende die rechtsprekt over de mensen. Net als *Cybele* werd ze *Magna Mater deorum Idaea* genoemd: 'grote moeder van de goden, vereerd op de berg *Ida*'. Een berg *Ida* bestaat zowel op *Kreta* als in Klein-Azië.

Cybele is afgebeeld op een met leeuwen geflankeerde troon, ze houdt een spiegel en een granaatappel in haar handen, het Semitisch symbool voor *leven in overvloed*. In *Babylonie* werd die vrucht gegeten bij verbintenissen: voor liefde en vruchtbaarheid. Mohammed zegende de vrucht omdat hij haat en jaloezie uitbant. Koning *Salomo* had een granaatappelboomgaard in zijn tuin. *Cybele* heeft soms een zweep (*strengheid*) en een lauriertak in de handen (in Athene, *Olympiade*, staat de lauwerkrans voor overwinning, roem en eerbetoon). In het christendom ging dit over op de martelaren; zij hadden immers de goede strijd gestreden, de overwinning behaald en de prijs van het eeuwige leven verdiend.

IŠTAR, GILGAMESJ, HAMMOERABI & NEBUKADNEZAR

tot overschuimende taferelen kon leiden waarin priesters overgingen tot spontane zelfontmanning. In Rome werden rond 204 v.c. Cybele-lentefeesten gevierd met orgiastische uitspattingen en castraties.

De schimmige *Sibille* kwam uit Ionië en net als de *Pythia* in Delphi had zij profeterende gaven. Volgens de sage kocht Tarquinius de *Sibillijnse Boeken* van een oude vrouw – de Sibille van Cumae? We lezen in een recente roman:

«Ik voel me een sibille, geneigd tot pronkzucht en woordenpraal,
een gymnasiumsletje – ja, maar zeg het mij niet na.»

Op nieuwjaarsdag slaapt Ištar met Tammuz, een gecompliceerde gestalte uit de Mesopotamische godsdienst.¹ De koning doet deze *hiërogamie* na in zijn rituele liefdesspel met haar aardse plaatsvervanger, de tempelpriesteres.² *Hochzeit* komt van *Hochgezt*, Nieuwjaarsfeest. De cyclische paring vernieuwt het jaar, na de dorheid komt de vruchtbaarheid, overvloed en het geluk.

Die Königin entfaltet in ihrer Hochblüte ihre ganze Pracht.

IN DE BABYLONISCHE MYTHE DE HELLEVAART VAN DE TREURENDE IŠTAR daalt zij af naar de onderwereld om een vete uit te vechten met haar zuster die daar de baas is. Bij elke poort in het dodenrijk moet zij wat uittrekken. Bij de eerste poort staat zij haar kroon af en als zij de zevende poort ingaat is zij naakt. Dat zijn de regels, want *je komt bloot ter wereld en je gaat bloot ter helle.*

- 1 TAMMUZ: een gecompliceerde figuur uit de Mesopotamische godsdienst; koning, herder, jager en geliefde van de godin Inanna, en ook personificatie van de jonge levenskracht, ontluikend in het voorjaar en verdwijnend in de hete zomer (in de maand Tammuz). Zijn verbintenissen met Inanna werd het prototype van het 'heilig huwelijk', dat, als herhaling van een gebeuren in de oertijd, telkenjare de vruchtbaarheid moest garanderen.
- 2 HIËROGAMIE: huwelijk van een godheid, Grieks *hieros* (heilig) + *-gamie*.

MIDRASJ

Naakt voor haar zuster worden zestig ziekten op de stralende Ištar losgelaten. Ondertussen is het op aarde treurig gesteld:

Nu Ištar is afgedaald naar het eeuwige land bespringt de stier niet meer de jonge koe, bevrucht de ezel niet meer de ezelin en tussen de jongen en het meisje ligt geen minnedrift.

Uiteindelijk wordt Ištar op listige bevrijd. De losprijs is haar geliefde Tammuz die *periodiek* haar plaats in het dodenrijk inneemt. Terug in de bovenwereld probeert zij Gilgamesj te verleiden maar die verkiest de rechtvaardige manlijke zonnegod Šamaš boven de grillige en onbetrouwbare Ištar:

*Kom, Gilgamesj, wees mijn echtgenoot.
Geef mij je zaad. Wees mijn man en ik zal je vrouw zijn.*

Gilgamesj weet dat de godin vele geliefden heeft versleten en verkiest de rechtvaardige manlijke zonnegod Šamaš boven de weerbarstige Ištar:

*Jij bent koudvuur zonder gloed, een ijzige tochtgat, een kasteel dat zijn bewoners verplettert.
Een besmettelijke ziekte ben je, wie van je minnaars heb je blijvend liefgehad?*

Het verwijt dat Gilgamesj Ištar maakt weerspiegelt de verschuiving van de wispelturige, machtige *aardse* godin naar de *mannelijke astrale* godheid waarvan de rechtvaardigheid nadrukkelijk wordt vermeld. Hammoerabi, de grote codificator, zegt dat hij zijn wetboek van Šamaš heeft gekregen.

Het *Gilgamesj-epos* lijkt in sommige aspecten op de boeken van Mozes. Vertalingen, aan het eind van de 19e eeuw, van de in spijkerschrift geschreven teksten op de kleitabletten brachten een Soemerische 'Noach' aan het licht die ouder is dan het boek *Genesis*. Dit leidde indertijd tot commotie omdat deze ontdekking in tegenspraak was met de historische betrouwbaarheid van de Bijbel als het *Woord Gods*. De beschrijvingen van het dodenrijk lijken op die van de Griekse *Hades* en het joodse *sjeol*.

BABYLONISCHE BALLINGSCHAP

In Babylon leidt de *Processiestraat* naar de *Ištar-poort*, versierd met leeuwen en draken van geglazuurd baksteen (gereconstrueerd in het Berlijnse *Pergamon Museum*), het paleis van Nebukadnezar met zijn *hangende tuinen*, de tempel van de stadsgod Marduk en de terrasvormige *Toren van Babel* met bovenin, in miniatuur, de *Marduktempel*. Op de ruïneheuvel Bismaja in Irak is een aan Ištar gewijde tempel opgegraven. Gelijkvormige uitingen wijzen op de uniforme werking van de menselijke ziel als onderliggende bepalende factor.

DE BABYLONISCHE BALLINGSCHAP in de zesde eeuw v.c. heeft een grote rol gespeeld bij het ontstaan van de Hebreeuwse bijbel en de joodse cultuur. In Babylonië voorkomt hun vertelkunst dat de EEUWIGE in de vergetelheid raakt en overvleugeld wordt door Babylonisch polytheïsme. Keer op keer wordt in de *Tanach*, de joodse bijbel, gewaarschuwd tegen afgodendiensten. De midrasjverhalen over Abraham behoren tot de kernthema's van de *Thora*. Hij staat model voor het volk Israëel dat gelooft in de éne God. Hij wordt geroepen weg te trekken uit Ur dat ten zuiden van Babylon in de laagvlakte ligt:

Abram, ga uit je land... Ik zal je maken tot een groot volk, ik zal je rijk, gelukkig en beroemd maken. Jij zult ook anderen gelukkig maken. Ik zal goed zijn voor de mensen die goed zijn voor jou. Maar de mensen die jou slecht behandelen...

De ballingschap was een ingrijpende gebeurtenis voor het joodse volk. Het beïnvloedde hun leven via taal, handel en religie en werkt door in elke cultuur die schatplichtig is aan het jodendom. Het antieke Perzië was de kruisbestuivende bakermat van Semitische beschaving met een onsterfelijke echo.¹

¹ Vgl. Rudolf Otto: *Religieuze overeenstemming in de godsdienstgeschiedenis*, in *Genaderreligie*, Amsterdam 2005; *Het heilige*, hoofdstuk 4, § 2 *Het huiveringwekkende*, Amsterdam 2012. Karen Armstrong: *De grote transformatie, het begin van onze religieuze tradities*, Amsterdam 2006.

KETOEVIEM – GESCHRIFTEN

ABRAMHAM begon zijn tocht naar Kanaän vanuit Babylon en als land van ballingschap drukte het een stempel op de voorstellingswereld van haar joodse bewoners die op hun beurt – lees de opgegraven kleitabletten uit Nippur – met florierende bankiersfamilies bijdroegen aan de welvaart van het land.

Belangrijke namen uit het boek *Esther* zijn van Mesopotamische oorsprong. De Hebreeuwse naam van Esther is *Hadassa* (mirte) en komt van Ištar. De naam van haar oom Mordechai komt van *Marduk*. Koning Ahasveros was de Perzische *Xerxes* en zijn standvastige vrouw *Wasti* komt overeen met *Vashti*, de Elamitische godin. De schrijver kende het Perzische (hof-)leven waarin *Daniël* een rol speelde. Hij verstond wat voor de wijzen van Babylon verborgen bleef en voorvoelde:

‘Als je jezelf geweldig vindt, gaat het fout met je, het loopt verkeerd met je af.’

Hoe het met Daniël is afgelopen? De *Geschriften* antwoorden:

Dat mag je niet weten, Daniël. Het boek blijft dicht. Wat erin staat, is geheim tot het einde. Veel mensen zullen een moeilijke tijd meemaken. Sommigen zullen dan laten zien dat ze bij Gods volk horen. Anderen niet. Mensen die zich altijd tegen God verzet hebben, zullen niet begrijpen wat God bedoelt. Alleen wijze mensen zullen het begrijpen. Maar, Daniël, je moet nu gaan. Als je sterft, zul je rust vinden in je graf. Maar als het einde komt, zul je weer gaan leven. Dan zal God je geven wat hij voor jou bestemd heeft.’

Ik zal je rijk, gelukkig en beroemd maken in andere taal, eerder die van Ištar. Welvaart, welzijn en aanzien zijn Babylonische begrippen, door Ištar gekruid met klanken die we ook in het Hooglied kunnen proeven? Ze profeteert en verleidt:

Je schapen werpen tweelingen, je geiten drielingen. Je pakezels zijn sneller dan muil dieren en je paarden zo snel als de wind...

‘Kom!’, klinkt haar lieflijke stem. ‘Kom, Išoë, ik wil je sterke lijfvoelen en beminnen, neem me in je armen, ik ben van jou’.

GILGAMESJ

IN HET GILGAMESJ-EPOS stonden al mythologische elementen die in een of andere vorm ook in de Bijbel staan.¹ Nog in de 6e eeuw v.c. bewoonden Judese vrouwen in de tempel van Jeruzalem de god Doemoezi (in de Bijbel *Tammoez*), waarover de profeet Ezechiël met walging spreekt.²

Terachs familie nam ongetwijfeld de Soemerische verhalen mee, verhalen over helden uit de voortijd – waaronder het verhaal over de voorouderfiguur, die door zijn unieke vroomheid in staat was een restant overlevenden uit de grote vloed te redden – en verhalen over slechtgehumeurde goden, zoals dat van de jaloerse godin Ištar die een heilige, door een slang bewaakte, boom des levens bezat. En toen Terachs familie bij haar vertrek uit Haran een laatste blik op de oostelijke horizon wierp, zag ze als laatste herinnering aan Soemerie de ziggurat van Haran, symbool van de stoutmoedige poging van de Soemeriers de hemel te beklimmen. Deze ziggurat zou op een goede dag de beroemde dwaze *Toren van Babel* uit de Bijbel worden.

Terachs expeditie had een ‘Soemerisch’ karakter, toch droeg de leider ervan een gloednieuw idee in zijn hart.

De Hebreeuwse woorden *wajjelech Avram* (Abram ging) betekenen een breuk met het voorgaande uit de evolutie van de menselijke cultuur en het menselijk bewustzijn. Uit Soemerie komt een rijke herdersvorst die niet weet waar hij heen gaat en op de aansporing van zijn god de onbekende wildernis intrekt. Uit Mesopotamië, het domein van de uitgekookte kooplui die de goden uit eigenbelang gebruiken om zich welvaart en gunsten te verwerven, vertrekt een royaal beladen karavaan zonder materieel doel voor ogen dat ons denken en doen voorgoed veranderde.

-
- 1 Het verhaal van Gilgamesj had zo veel invloed dat het zelfs de *Odysseus* en de *Verhalen van duizend en één nacht* beïnvloedde.
 - 2 De mythe van de stervende god heeft zo'n lange schaduw dat zelfs vandaag nog Tammoez de naam is van een joodse kalendermaand.

TOT SLOT

DE GESCHIEDENIS VAN HET MIDDEN-OOSTEN wordt in fragmenten onthuld; geschreven in een taal vol duistere beeldspraak en bezweringen. Zelden worden er complete kleitabletten gevonden.

Er zijn in Ugarit (*Ras Shamra*) twee Syrische kleitabletten aangetroffen waarin wordt verhaald van Adammu, een listige slang en een paradijselijke tuin. Ugarit was een levendige havenstad, en een smeltkroes van Semitische culturen en talen, waaronder het vroeg-Hebreeuws. De vertelkunst stond hoog in het vaandel en speelde een cruciale rol bij de mondelinge overlevering.

Abram nam een schat aan verhalen mee in zijn karavaan. Vertelde hij het *Scheppingsverhaal* bij het kampvuur? Zo ja, welke versie?

Het zijn boeiende speculaties die, in elk geval bij mij, een caleidoscopisch en eclecticisch beeld oproepen van worteling in een ver, diep, duister en toch herkenbaar verleden.

Ter leering ende vermaeck.

D.M.
voorjaar 2016

2021

OLIVE PRESS ZUIDER-ÆMSTEL

HET BOEK VAN TJENTINI

‘De zangen van het eiland van wakende dromen, 2013

Herverteld door Élizabeth D. Inandiak

•Navertelling van het 19e-eeuwse Javaanse epos *Serat Tjentini* over de omzwervingen van twee jonge prinsen en een prinses die gedwongen worden het rijk van Giri te ontvluchten.

Élizabeth Inandiak is een Franse journaliste en schrijfster die geobsedeerd is door het eiland Java en de oude Javaanse cultuur. Haar oorspronkelijke naam wijzigde ze in de Javaanse naam Inandiak. Ze hervertelde een twee honderd jaar oud Javaans epos dat vierduizend pagina's telt en verdeeld is over twaalf boeken en vatte het samen in honderd twee en vijftig zangen. Het epos, met de oorspronkelijke titel *Soeloek Tabangraras*, vertelt over de omzwervingen van twee jonge prinsen en een prinses die gedwongen worden het rijk van Giri te ontvluchten. Op hun omzwervingen over het eiland leren ze alle wereldse geestelijke wijsheid van Java kennen. Het is een monumentaal epos vol humor, Javaanse mystiek, wetenschap en erotiek. Het boek is beter bekend onder de naam *Serat Tjentini*. De *Serat Tjentini* wordt wel eens de Javaanse encyclopedie genoemd. Het bevat een fenomenale schat aan traditionele Javaanse kennis en wetenschap. Inandiak heeft deze erotische-spirituele queeste als het ware herbeleefd en verwoord.

Het boek bevat onder meer een bibliografie en een lexicon.▶

NBCBibliion

ABRAXAS ZUIDER-ÆMSTEL

William James: *De wil om te geloven*

en andere populair-filosofische essays

& Religieus vertrouwen en het recht om te geloven

‘Verzorgde uitgave met een vertaling van een aantal klassieke essays van de Amerikaanse pragmatistische filosoof William James (†1910) die cirkelen rondom religieus geloof. James betoogt dat het een recht van ieder individu is om op eigen risico te geloven. Wetenschap en filosofie zouden dit recht moeten erkennen, en niet moeten proberen om met naturalistische verklaringen de ervaringen van gelovigen te ontluisteren. Naast een vertaling van *The will to believe* zijn in deze bundel ook opgenomen *Is het leven de moeite waard?*, *Het gevoel van rationaliteit*, *Reflexhandeling* en theïsme en *Religieus vertrouwen en het recht om te geloven*. James’ essays verschijnen voor het eerst in Nederlandse vertaling. Peter Sloterdijk schreef het voorwoord en een prettig leesbaar essay van Hein van Dongen is als nawoord opgenomen.

Met begrippenlijst en register.’

2021

Fenomenologische Klassieken deel 8

KAKUZO OKAKURA

ER GAAT NIETS BOVEN EEN KOP THEE. De theemeesters in Japan ontwikkelden een ritueel voor het serveren van thee dat volgens Kakuzo Okakura nauwe banden vertoont met het taoïsme en zen. De thee wordt geserveerd in een aparte theekamer die het liefst los staat van het huis. De theemeester heeft de kamer en het pad ernaartoe zorgvuldig schoongemaakt en de ruimte smaakvol gedecoreerd met bijvoorbeeld een eenvoudig maar passend bloemstuk. Zo zijn er ook allerlei regels over hoe je de ruimte binnentreedt, de thee zet, enzovoort. Onderwijl zwijgt men. Okakura schreef zijn essay in 1906 om het theïsme uit te leggen aan westerlingen. Japan werd overspoeld met Westerse cultuur terwijl in Okakura's ogen de eigen cultuur van het Oosten geminacht werd. Hij stelde daar dit boekje tegenover, een kleinood, geschreven in heel elegant Engels:

Those of us who know not the secret of properly regulating pur own existence on this tumultuous sea of foolish troubles which we call life are constantly in a state of misery while vainly trying to be happy and contented.

De grootste openbaring was voor mij de manier waarop Okakura beschrijft hoe een Japanner honderd jaar geleden naar het huis van een westerling keek waar zo enorm veel te zien is. Zoveel schilderijen, bloemen en allerlei andere objecten zijn voor hem een armzalig vertoon van rijkdom: *One cannot listen to different pieces of music at the same time.*

Dit pleidooi voor concentratie en tegen multitasking is alleen maar urgenter geworden; als ik het goed zie ook in Japan zelf, waar de manga vandaan komt en ooit de Sony walkman.

Wie drinkt er nog weleens alleen maar een kop thee?

Marc van Oostendorp
p/a Meertens Instituut

ISBN 978-90777-87-39-7

Amsterdam, 7 augustus 2011

HET BOEK VAN DE THEE

IN JAPAN LEEFDE EEN KUNSTCRITICUS, DIE GROTE INVLOED ZOU HEBBEN OP DE MODERNE JAPANESE KUNST. Zijn naam was Kakuzo Okakura, pseudoniem Okakura Tenshin en hij leefde van 1863 tot 1913. Hij was de zoon van een voormalige samoerai-krijger die zijdehandelaar was geworden. Okakura ontving eerst les van een Amerikaanse missionaris maar op 8-jarige leeftijd werd hij naar een boeddhistische tempel gebracht waar hij onderricht werd in de traditionele Japanse cultuur van rituelen en ceremonies als die van de thee.

Op latere leeftijd schreef Okakura *The Book of Tea* dat in 1906 verscheen, en in 1922 onder de titel *Cha-no-hun* in het Japans. Diverse grote geesten uit die tijd als T.S. Eliot, Ezra Pound, Heidegger en Tagore lazen dit boek.

De hemel van de moderne mensheid is inderdaad bij de titanenstrijd om rijkdom en macht in stukken uiteen gevallen. De wereld zoekt tastend in het duister van egoïsme en vulgariteit. Kennis wordt gekocht met een slecht geweten, liefdadigheid wordt uitgeoefend omdat het nuttig is.¹

Deze wijze woorden schreef Okakura. Zijn tekst uit 1906 is nog steeds actueel. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op en die 'vooruitgang' leidt ertoe dat velen niet meer aan zichzelf toekomen. Laat staan dat ze op zoek zijn naar de zin des levens.

Geheel en al in beslag genomen door zijn techniek stijgt iemand uit de nieuwe tijd zelden boven zichzelf uit, waarschuwt Okakura meer dan honderd jaar geleden en hoe zeer geldt dat ook voor onze tijd. Wat hebben de oude meesters ons te vertellen, zoals de theemeesters, die over veel wijsheid beschikten?

1 Vgl. A.J. Heschel: We verruilden wijsheid voor informatie, traditie voor trends en trouw voor succes.

OVER DE CULTURELE WAARDE VAN DE THEECEREMONIE EN ANDERE KUNSTVORMEN

De ceremonie van de thee is een van de belangrijkste culture aspecten van Japan. Het verrassende is, dat het niet zomaar een ritueel betreft maar een levenskunst omvat. Er waren vele theemeesters maar het was Sen no Rikyu (1522-1591), die de regels en de ceremonie tot een ware kunst verhief. Eigenlijk streefden de theemeesters ernaar om zelf kunst te zijn. Ze waren daarom van grotere betekenis dan alleen voor het onderricht van de ceremonie van de thee. De theemeesters leverden een bijdrage aan de kunst en hadden invloed op de architectuur. Ze gaven vorm aan de tuinen en hebben ons geleerd hoe naar de bloemen te kijken met diepe religieuze eerbied. De meesters hebben ook hun stempel gedrukt op het aardewerk en de schilden- en lakkunst.

In dit Boek van de Thee gaat Okakura in op de spirituele ontwikkeling van Japan en hoe de theeceremonie voortvloeide uit een samensmelting van het boeddhisme, taoïsme en het shintoïsme, de oorspronkelijke religie van Japan die gebaseerd was op voorouderverering en verering voor natuurgeesten. De traditionele theeceremonie maakt deel uit van een meditatie-techniek, die met name gebruikt wordt door de zen-boeddhisten en daarom is zij gebonden aan strikte voorschriften. Ook de plaats waar de ceremonie wordt gehouden, de theekamer, moet voldoen aan regels om zo op optimale wijze de doorstroming van energie te bevorderen. De eenvoud en zuiverheid van het theehuis waren dan ook in navolging van het zenklooster. Over het taoïsme schreef Okakura:

Het taoïsme aanvaardt de wereld, zoals die is en probeert, dit in tegenstelling tot het confucianisme en boeddhisme, schoonheid in onze wereld van smart en zorgen te vinden.

En even verderop vervolgde hij:

Wie zich tot meester in de levenskunst had gemaakt, was bij de taoïsten de Echte Mens.

EEN FILOSOFISCHE BRUG TUSSEN HET OOSTEN EN HET WESTEN

Ondanks dat de traditie zo veel mogelijk in ere werd gehouden en werd doorgegeven, omarmde Japan steeds meer de materialistische wereldvisie en uiteindelijk won het Westen aan invloed. De ware betekenis van de theeceremonie ebde weg en maakte plaats voor een ceremonie van verbroedering. Dat deed Okakura verdriet al verraste deze ontwikkeling hem niet helemaal. Hij schreef:

Aanpassing is kunst. De kunst van het leven bestaat uit een voortdurend aanpassen aan onze omgeving.

Immers, de ceremonie van de thee en in wezen de grondslag van het zenboeddhisme leert dat alle dingen kortstondig zijn en dat alles weer verdwijnt. Slechts het heden en de vergankelijkheid staan centraal. Toch zijn we ons daarvan weinig bewust.

Dit kleine prachtige Boek van de Thee laat zien waar het om draait in het leven: respect voor datgene dat deel uitmaakt van onze belevingswereld. Het kleinste element kan ons de schoonheid van zichzelf laten ontdekken als wij ons er voor open stellen, waardoor ons leven vollediger wordt en daarmee rijker. Of zoals de schrijver het uitdrukt:

De theemeesters leerden de mensen de schoonheid van de bescheidenheid.

Annabel Junge

De theeceremonie is de verering van de schoonheid van het bestaan te midden van het dagelijkse leven, een moment van rust en aandacht.

In zeven hoofdstukken wordt duidelijk wat het drinken van thee teweegbracht in de leefwereld van China en Japan. De schrijver richt zich vooral op Westerlingen die zijn onderwerp als een storm in een theekopje zien. Het is echter door de jaren heen hoog gewaardeerd als informatiebron over het complexe domein van het theïsme.

Biblion-NBD

RUDOLF OTTO

Twee boeken in één band

DE GENADERELIGIE VAN INDIA EN HET CHRISTENDOM
Overeenkomsten en verschillen & Vertaald door Alfred Scheepers

RELIGIEUZE OVEREENSTEMMING
Parallellen in de godsdienstgeschiedenis Vertaald door Daniël Mok et al.

Rudolf Otto is bekend geworden door zijn boek *Das Heilige* waarin hij het begrip heilig heeft geanalyseerd op een manier die diepe indruk maakte. Otto is een geleerde met een fijn gevoel voor religieuze kwaliteitsverschillen. In de vergelijking van de verschillende typen van mystiek toont Otto zich namelijk een meester. Hier is een waarachtig schouwen van het wezen. Hij laat zien hoe het Indiase genadegeloof (*bhakti*) in haar termen sterke overeenkomst vertoont met het christelijke en in religieuze houding diep verschilt. Dit is fenomenologisch genuanceerd ontleed.

De uitgave van dit boekje is zo belangrijk omdat wie *Het heilige* leest als godsdienstfilosofische theorie, nu merkt hoe hij persoonlijk was geraakt door de werking van dat mysterieuze iets dat ons deel doet hebben aan een buitenrationele werkelijkheid. Als een groot kenner van de Voor-Indische godsdiensten geeft hij met name van het hindoeïsme een diep reikend en verhelderend beeld door overeenkomsten en verschillen aan te wijzen met het christendom. Voor Otto is het heilige een autonoom iets, *das ganz Andere*, dat rationeel niet te kennen valt maar wel innerlijk te beleven. De uitgever heeft het boek bewonderenswaardig verzorgd door er met grote kennis van zaken geschreven inleidingen, nawoorden en aantekeningen alsmede citaten van Otto aan toe te voegen. Een subliem boekje dus, waardoor velen zich kunnen laten verrijken. Met verklarende lijst van oosters-religieuze termen. ▶ NBCBiblion-recensie, drs. J. Kleisen

MIRCEA ELIADE

HET HEILIGE EN HET PROFANE

Godsdienstwetenschappelijke verhandeling over de inhoud en beleving van de religie van de archaische mens, geprojecteerd naar de moderne mens.

Vertaald door Daniël Mok et al.

'Een klassieke fenomenologische inleiding in de godsdienstwetenschap die 'beschrijft in welke verschijningsvorm het heilige zich voordoet en de situatie van de mens beschrijft in een wereld die geladen is met religieuze waarden' (pagina 17). De auteur benoemt het heilige als macht en realiteit. De verschijningsvormen ervan in ruimte en tijd, in natuur en kosmos en in het menselijk bestaan worden in vier hoofdstukken beschreven. Nadruk ligt op de niet-hedendaagse vormen.

De geschiedenis van de godsdienstwetenschap krijgt een apart hoofdstuk en het nawoord geeft een toelichting op de titel. Voorzien van uitgebreide noten en literatuurverwijzingen, plus verklarende woordenlijst, biografische notitie, bibliografie en register. De prettige en intelligente vertaling is van verschillende gerenommeerde handen. Dit deel 6 in de reeks Fenomenologische klassieken is een aanrader voor ieder die de studie naar de ervaring van het of de Andere - het numineuze - ter harte gaat. Zie ook de andere delen in de reeks over onder meer Rudolf Otto en William James. De meest recente Nederlandse 'erfgenaam' van Eliade is Tjeu van den Berk, met bijvoorbeeld *Het numineuze* (2005).>

Fenomenologische Klassieken deel 5

UITGEVERIJ ZUIDER-AMSTEL

'Onze kinderen zijn de toekomst. – Straks, wanneer ze volwassen zijn en wijzelf in onze laatste levensfase verkeren, gaan zij verder. Dan zullen ze de problemen aan moeten kunnen die wij en onze voorouders hebben achtergelaten. Dan zullen we het beste van onszelf moeten hebben gegeven zodat ze goed voorbereid zijn en grip op hun eigen levens hebben om de vaak niet geringe situaties aan te kunnen die op hen afkomen.'

Het is echt een belangrijke taak om kinderen te mogen opvoeden. Zo geven we nu vorm aan de toekomst. Het is onze taak om ze met zoveel liefde en aandacht op te voeden als we maar kunnen.'

E. K.

In *De kleine Johannes* worden de ontwikkelingsstadia geschetst van de levensfasen: de tijd van de *fantasie* en *liefde*, de periode van *vragen stellen* en *onderzoek*, het *religieuze* stadium. Johannes ervaart het conflict tussen *gevoel* en *calculerend denken*. Het *gevoel* overwint, de *esthetiek* wordt erkend en de *ethische levenswandel* aanvaard. In dit laatste stadium keert hij zich, na een moeilijke ontwikkelingsgang, tot de *humaniteit*.

'Had hij niet in *De kleine Johannes* een demonstratie gegeven van de autonome gevoels- en ervaringswereld van bloemen en planten? Had hij niet zijn bekende gedicht over de *waterlelie* gemaakt waarin deze bloem badend in het licht en het water aan zichzelf genoeg heeft?'

UITGEVERIJ ABRAXAS

✍ In Fechners *Büchlein* kwam de *spiritist* Van Eeden aan zijn trekken, in *Nanna* de *natuurliëfhebber*. Fechner had in hoofdstuk 4 van *Nanna* verteld hoe hij op een zomerdag aan een vijver stond en peinzend naar een *waterlelie* keek die haar bladeren over het water had gespreid en *mit offener Blüte sich im Lichte sonnte*. Hoe uitzonderlijk gelukkig zou die waterlelie zijn, had Fechner gedacht, om van boven in het zonlicht te baden en van onderen in het water. Waarom zou een waterlelie niet kunnen voelen? Zo'n scheepsel kon niet gemaakt zijn om uitsluitend voorwerp van nutteloze bespiegeling te zijn. Het was zo gebouwd dat het dat baden in zonlicht en water kon voelen.'

J. Fontijn: *Trots verbrijzeld* 1996, p. 96.

*Geheimenis en betovering
Wellend vanuit een onbekende diepte
Naar de diepten van je hart –
zwijg en wacht.*

*Komend uit de duisternis
Opbloeiend in je ziel,
Vraag schuchter –
wacht en luister.*

*Bloeiend vanuit onzekerheid
Voorgevoel van samenklank,
Rust vervangt weerbarstigheid –
luister en zwijg.*

R. O.

(Klassiek is wat levenskrachtig blijft.)

COLOFON

IMPRINT *Zuider-Amstel*

REDACTIE, TYPOGRAFIE EN PREPRESS *Uitgeverij Abraxas, Amsterdam*

TEKSTCORRECTIE Nienke Lantman, Erm

LETTERS TEFF *Trinité 2 & 4* en *Lexicon*, DTL *Documenta*, ITC/MONOTYPE *Bodoni 72* en *American Typewriter*; OMSLAG BELETTERING ADOBE *Lithos Pro*

OMSLAG 240 g/m² *Invercote* (FSC Iggesund)

BINNENWERK 90 g/m² *Biotop 3 Next* (FSC Mondj Neusiedler)

PRODUCTIE *Pro-book & Callenbach Boekbinders*, Zwolle (genaaid gebrocheerd) of *Printforce*|CB, Culemborg (garenloos gebrocheerd, 90 g/m² *getint hvo*)

Het druk- en bindwerk van onze boeken wordt verzorgd door PEFC- en FSC-gecertificeerde grafische bedrijven, die in het bezit zijn van de ISO 9001 *Kwaliteitsmanagement* en ISO 14001 *Milieumanagement* certificaten.

LITERATUUR

Karen McCreadie: *George S. Clason's The Richest Man in Babylon*

A 52 brilliant ideas interpretation, Oxford 2008

2021

Nieuw in druk, lente 2020

ISBN 978-90-79133-21-5 *print*

ISBN 978-90-79133-14-7 *e-boek*

Copyright © 2020 U.M. Abraxas|Zuider-Amstel

Amsterdam

Het raadsel ligt doodstil,
want iedere beweging
verraadt ons iets ervan.
Daarom houdt het zich stil,
zodat het – authentiek –
een raadsel blijven kan.

Theo van Baaren

2021

A